

Янко Георгиев, Изпълнителен директор
Yanko Georgiev, Executive Director

Уважаеми пътници, Добре дошли на борда на **България Ер**!

Има нещо много приятно в съобщаването на хубави новини, а този месец ние имаме няколко наведнъж. През юли компанията Embraer ще достави третия ни нов E-190: един самолет, който преобрази авиационната индустрия в последното десетилетие и който ще преобрази и **България Ер** - в най-добрия смисъл на думата.

Първите две нови машини вече ни позволиха да повишим качеството на продукта си, да увеличим честотата на полетите си до някои дестинации и да открием нова линия до Прага.

От юли с радост ви представяме още една нова дестинация - Будапеща. Елате с нас, за да опознаете този забележителен град, съчетал имперско величие, изящество и неустойчива жизненост. И се пригответе за още такива новини, защото това галеч няма да е последната нова дестинация на **България Ер**.

Междувременно сега, в разгара на лятото, за вас остава само едно: да изберете крайната си точка. Ние сме тук, за да свършим останалото.

Пожелавам ви приятен полет!

Янко Георгиев,
Изпълнителен директор

Dear Passengers,
Welcome aboard **Bulgaria Air**!

There is something very pleasant in announcing good news, and this month we have a few good things to share with you. In July, Embraer is going to deliver our third new E-190: a plane that transformed the aviation industry in the past decade and is going to transform **Bulgaria Air**, too – in the best sense of the word.

The first two planes already enabled us to enhance the quality of our product, increase the frequency of our flights to some of our destinations, and open a new line to Prague.

We are also glad to present to you one more new destination beginning this July – Budapest. Come with us to get to know this memorable city, which combines imperial majesty, grace and irresistible vibrancy. And get ready for more good news to come, because this will not be **Bulgaria Air's** last new destination at all.

In the meantime, there is only one thing you have to do in the middle of the summer: choose your final destination. We are here to do the rest.

I wish you a pleasant flight!

Yanko Georgiev
CEO

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

От Варна до
Лондон

From Varna to
London

Цени от
Prices from
€198

ЦЕНАТА Е КРАЙНА ЗА ДВУПОСОЧЕН БИЛЕТ
С ВКЛЮЧЕНИ ЛЕТИЩНИ ТАКСИ.
THE PRICE IS FOR ROUND TRIP TICKET. AIRPORT TAXES ARE INCLUDED.

Трупайте точки с програмите ни за лоялни клиенти
Collect points with our frequent flyer program

Офертата не е промоционална, а е част от новите цени и по-добри условия на България Ер. Местата са ограничени. Цената е крайна за двупосочен билет с включени летищни такси. Към цената може да се включи такса за издаване на билет в зависимост от издателя.

This offer is not part of a promotion campaign. These are permanent prices subject to availability. The price is for round trip ticket. Airport taxes are included. The air ticket issuing charge may also be applied, according to the issuer's policy.

Може да платите своя самолетен билет и в клоновете на
Централна Кооперативна Банка в цялата страна.

FLY MORE

www.air.bg/bg/frequent-flyer

Club

www.ccb-club.bg

www.facebook.com/bgair

www.twitter.com/BulgariaAir

plus.google.com/u/0/b/113126356516876045098/

www.youtube.com/user/FlyBulgariaAir

www.foursquare.com/bulgariaair

15 | BUSINESS ECONOMY

47 | ANALYSIS POLITICS

85 | TRAVEL ADVENTURE

95 | LIFE STYLE

28 | Време за КООП капитализъм

Кое е по-срамно: да
затънеш в дългове или да
нямаш чанта Gucci?

30 | Co-Op Capitalism

16 | Числа и лица Numbers & faces

18 | Атаката на супермаркета

20 | Hypermarket Attacks

23 | Интервю: Пламен Грозданов

26 | Interview: Plamen Grozdanov

40 | NOKdown

44 | NOKdown

53 | Българският спорт тръгва нагоре

Министър Свилен Нейков
за олимпийските игри в
Лондон

54 | Bulgarian Sport Sets Off

56 | Българските надежди Bulgarian Hopes

58 | Геополитическо злато

60 | Geopolitical Gold

63 | Малкият голям човек Little Big Man

71 | Неочаквано наследство

74 | Unexpected Heritage

76 | Драма по олимпийски

78 | Drama Olympic-Style

88 | Лондон 2012: Патриотични игри

Какво трябва да
знаете за домакина
на олимпиадата

90 | Patriot Games

86 | Елате с нас Come with Us

92 | Подземно царство Underground Kingdom

99 | Пирани във ваната

Кирил Станев за
последните тенденции
в обзавеждането

100 | Piranhas in the Tube

96 | Афиш Poster

104 | В куфара на Борислав Стефанов In the suitcase of Borislav Stefanov

106 | Второ начало

107 | A Second Beginning

Фотография на корицата: ИВАЙЛО ПЕТРОВ
Cover photography: IVAYLO PETROV

For the first time in Bulgaria
Traditional Thai massages
and rituals

from **18 €** per hour

Our thai therapists are the
best you can find

Open daily from 10 AM to 10 PM

mobile: +359 897 393 777
Galaxy Trade Center, 5 floor / 504
18 Shipchenski Prohod bul, Sofia 1000
office@thaispa.bg, www.thaispa.bg

THE INFLIGHT MAGAZINE

БОРДНОТО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР ИМА СРЕДНА МЕСЕЧНА АУДИТОРИЯ
ОТ НАД 100 000 ДУШИ, ИЛИ НАД МИЛИОН ЧИТАТЕЛИ ГОДИШНО

THE INFLIGHT MAGAZINE ENJOYS AN AVERAGE MONTHLY AUDIENCE
OF MORE THAN 100,000 PEOPLE, OR OVER A MILLION READERS PER YEAR

ГЛАВЕН РЕДАКТОР

Константин Томов

ktomov@bulgariaonair.bg

РЕДАКТОР

Ася Димитрова

adimitrova@bulgariaonair.bg

РЕДАКТОР АНГЛИЙСКИ

Кърк Андерсън

Дейвид Лийстръм

ПРЕВОДАЧИ

СГС Консулт

Албена Манафска

АВТОРИ

Бойко Василев

Валери Ценков

Драгомير Попов

Емил Иванов

Ивайло Петров

Калин Ангелов

Калин Николов

Камен Цанков

Свилен Нейков

Таня Борисова

Теодор Цеков

ДИЗАЙН

BRAND NEW DESIGN

РЕКЛАМЕН МЕНИДЖЪР

Благовеста Креовска

bkreovska@bulgariaonair.bg

0887 59 11 05

РЕКЛАМЕН КОНСУЛТАНТ

Весела Мишева

vmisheva@bulgariaonair.bg

0887 97 36 46

ИЗДАТЕЛ

България Он Ер Медиа груп

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

Виктория Мумкова

РЕДАКЦИОНЕН АДРЕС

1540 София, бул. Брюксел 1

office@bulgariaonair.bg

тел.: 02 448 40 70

БАНКОВА СМЕТКА

EDITOR-IN-CHIEF

Konstantin Tomov

ktomov@bulgariaonair.bg

EDITOR

Assia Dimitrova

adimitrova@bulgariaonair.bg

ENGLISH EDITOR

Kirk Anderson

David Leistrum

TRANSLATORS

SGS Consult

Albena Manafska

CONTRIBUTORS

Boyko Vasilev

Valeri Tsenkov

Dragomir Popov

Emil Ivanov

Ivaylo Petrov

Kalin Angelov

Kalin Nikolov

Kamen Tsankov

Svilen Neykov

Tania Borisova

Teodor Tsekov

DESIGN

BRAND NEW DESIGN

ADVERTISING MANAGER

Blagovesta Kreovska

bkreovska@bulgariaonair.bg

(+359) 887 59 11 05

ADVERTISING CONSULTANT

Vesela Misheva

vmisheva@bulgariaonair.bg

(+359) 887 97 36 46

PUBLISHER

BULGARIA ON AIR MEDIA GROUP

CEO

Victoria Mitkova

EDITORIAL ADDRESS

1540 Sofia, 1 Brussels Blvd.

office@bulgariaonair.bg

phone: (+359) 2 448 40 70

BANK ACCOUNT

IBAN: BG57 CECB 9790 1019 1023 03

BIC: CECB BG SF

Банка „ЦКБ“ АД – клон Варна

ISSN 1314-2216

Никаква част от това списание не може да бъде възпроизвеждана без изричното писмено съгласие на издателя. Всички права запазени. Редакцията не носи отговорност за рекламните материали / This publication may not be reproduced in part or in whole without the express written consent of the publisher. All rights reserved. The magazine assumes no responsibility for any advertising content.

АВТОРИ CONTRIBUTORS

ИВАЙЛО ПЕТРОВ е един от най-талантливите млади български фотографи, създател на студио Focus Shift. Специализира модна и портретна фотография. Освен това се интересува от кино и от Вселената, която ни заобикаля. Вярва, че за добрите снимки е необходима комбинация от талант, оригинално мислене и качествена техника, като последната е най-маловажна.

IVAYLO PETROV is among the gifted, young Bulgarian photographers and creator of Focus Shift Studio. He specializes in fashion and portrait photography. Furthermore, he has interests in movies and in the Universe that surrounds us. He believes that one needs a combination of talent, original ideas, and quality equipment to make good pictures – with the last condition being of the least importance.

ТЕОДОР ЦЕКОВ упорито комбинира спорта и туризма в последните 17 години. Като журналист стартира в „7 дни спорт“ в началото на 1994 и продължава през ред печатни, електронни и интернет медии. Същевременно е продукт на Геолого-географския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ и отговорен редактор на туристическото списание GO On Air.

TEODOR TZEKOV has persistently combined sports and tourism for the past 17 years. He started his career as a journalist with 7 Dni Sport (7 Days of Sports) at the beginning of 1994 and has continued with press, electronic and Internet media. He graduated from Sofia University's School of Geology and Geography, and currently is managing editor of the GO On Air Traveller's Magazine.

Bulgaria On Air THE BUSINESS MAGAZINE

Любимото ви списание вече е и на земята. Попитайте за THE BUSINESS MAGAZINE в разпространителската мрежа и бензиностанциите на Лукойл и OMV

CCB Club

Вземи до **5%** отстъпки при покупка от

ЛУКОЙЛ

Mtel

България Ер
Национален Превозвач www.air.bg

Армеец
ЗАСТРАХОВАТЕЛНО
АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО
www.armeec.bg

ЕТАР
BULGARIA'S
DRUGS

Grup plus

Със своята клубна карта **CCB Club** ще получиш много отстъпки:

- При всяко зареждане на бензин или дизел в бензиностанции Лукойл – 3%
 - Общуващ свободно и получаващ отстъпка от М-Тел
 - При всяко закупуване на билет от България Ер – 5%
 - При сключване на застраховки в Армеец – 5%
- При закупуване на автобусен билет от Груп плус или Етап-Агресс – 5%

www.ccb-club.bg

Събраните отстъпки можеш да използваш за нови покупки в CCB Club.

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

0800 11 400
www.ccbank.bg

Bulgaria On Air бе избрана за крос медиа на годината

Медийната група взе два престижни приза
на фестивала Mediamixx 2012

Bulgaria On Air спечели втори престижен приз от фестивала Mediamixx в Албена. В оспорвана надпревара медийната група бе отличена като най-добра крос медиа на годината и прибави втори "Златен чадър" към първия, получен за най-интелигентна инвестиция в медийния сектор (Smart Investor). Според международното жури на фестивала *Bulgaria On Air* е впечатляващ пример за стартиращ проект, който работи за бъдещето на медийния пазар.

Плутархос Маридакис, експерт по медийно планиране и бранд билдинг, коментира, че за да работят на световно ниво, на българските медии им липсват не идеи и възможности, а смелост. Според него това, което отличава *Bulgaria On Air* от другите в конкурсната надпревара, са именно смелостта и мащабът.

Дария Попова, журналист от Deutsche Welle и също член на журито, обясни, че сериозното и експертно съдържание е това, което е взело превес при нейното решение.

Йордан Йорданов, специалист в мениджмънт на социалните медии, допълни, че бъдещето е в крос ме-

диите. Според него проекти като *Bulgaria On Air* са истински добър пример за модерно съдържание и комуникация с публиката.

Bulgaria On Air взе и специалната годишна награда "Умна инвестиция" за 2012. Тя се присъжда за усилията, вложени в съдържание, човешки капитал и модерен възглед за развитие.

Bulgaria On Air е сред пионерите в развитието на крос медиите у нас – медийната група включва едноименната телевизия, радио, печатни издания (списанията The Inflight Magazine, The Business Magazine и новото издание за туризъм GO On Air), електронното издание www.bgonair.bg и специализирания сайт за автомобили и автомобилен бизнес Auto On Air (www.autoonair.bg). ■

Bulgaria On Air is "Cross Media of the Year"

Bulgaria On Air won a second prestigious award at the Mediamixx festival in Albena. The media group was awarded as the year's best Cross Media in the challenging contest and, thus, it added a second Golden Umbrella to its first, received for being the smartest investment in the media sector. According to the festival's international jury, *Bulgaria On Air* is an impressive example of a start-up project that works for the future of the media market.

Ploutarchos Maridakis, expert in media planning and brand building, commented that what hampers the Bulgarian media from working at an international level is that they lack not ideas or opportunities, but rather boldness. According to him what distinguishes *Bulgaria On Air* from the others in the competition, is precisely boldness and scale.

Daryia Popova, a journalist from

Deutsche Welle and also a member of the jury, explained that the serious and expert content was the factor that influenced her decision the most.

Bulgaria On Air took also the special annual Smart Investor award for 2012. It was granted for the efforts which the media group put into its content, human resources, and modern vision of development.

Bulgaria On Air is among the pioneers in the development of cross media in our country – the media group includes the television channel of the same name, a radio station, print publications (two magazines – The Inflight Magazine and The Business Magazine – and the new tourism publication GO On Air), the electronic publication www.bgonair.bg, and the specialized Auto On Air site dealing with autos and the automobile business (www.autoonair.bg). ■

Located in the very heart of the city Les Fleurs is Sofia's premier boutique hotel. Designed by the renowned Italian architect Francesco Lucchese this jewel of contemporary desing offers 29 incredible rooms and two panoramic suites, all individually designed. The restaurant's open space extends on to Vitosha Blvd – Sofia's main street and has become a fashionable meeting point.

Sofia, 1000 21 Vitosha Blvd. Tel: 359-2-8-100-800
www.lesfleurshotel.com

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

Купете бързо и удобно своя билет на

www.air.bg

А когато не сме online:

***Call &
FLY***

02 / 40 20 400

Може да платите своя самолетен билет и в клоновете на
Централна Кооперативна Банка в цялата страна.

www.facebook.com/bgair

www.twitter.com/BulgariaAir

plus.google.com/u/0/b/113126356516876045098/

www.youtube.com/user/FlyBulgariaAir

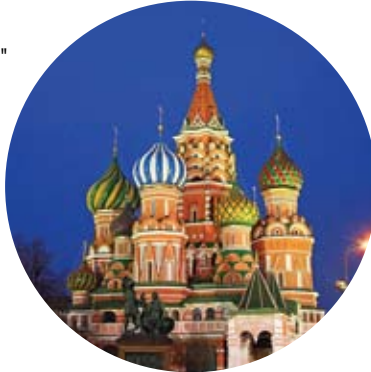
www.foursquare.com/bulgariaair

България Ер и "Аерофлот" сключиха нов договор

От началото на юни е в сила нов договор между България Ер и руския национален превозвач "Аерофлот" за съвместно опериране на редовните полети Варна – Москва и Бургас – Москва.

Двете компании ще експлоатират гестинациите съвместно, като ще се използват самолети и екипажи на България Ер.

Този договор ще даде възможност на клиентите ни да използват не само директните полети от Варна и Бургас до руската столица, но и всички линии на "Аерофлот" от Москва до други руски градове, страните от ОНД, Близкия и Далечния изток. ■

Bulgaria Air and Aeroflot Entered a New Agreement

Since the onset of June a new agreement between **Bulgaria Air** and the Russian national carrier Aeroflot is in force regarding the joint operation of the regular flights Varna to Moscow and Burgas to Moscow. Both companies will operate these destinations jointly, using **Bulgaria Air's** aircraft and crew.

This agreement allows our customers to not only use the direct flights from Varna and Burgas to the Russian capital, but also to make use of all of Aeroflot's flight from Moscow to other Russian cities, the countries of the Commonwealth of Independent States and the Far East. ■

Нова политика за деца без придружители

От 1 юли авиокомпания България Ер има нови правила за превоз на деца без родители или придружители. Подробности за услугата и тарифите ни можете да научите на страница 112.

New Policy for Unaccompanied Children

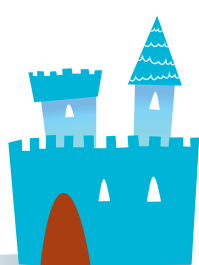
From the 1st of July **Bulgaria Air** has introduced new rules for children traveling without parents or another adult escort. You can read more about our service and the tariffs on page 112.

Бизнес класа на гостъпна цена

Възползвайте се от специалното предложение на България Ер и летете с бизнес класа срещу 100-150 евро надбавка към цената на билет за икономична класа. В последните 24 часа преди полета проверете чрез кол-центъра на България Ер дали за вашия полет има свободни места в бизнес класата и направете резервацията си. За вътрешните полети (София – Бургас и София – Варна) надбавката е само 70 евро.

Business Class at Affordable Prices

Take advantage of the special offer from **Bulgaria Air** to fly in business class for an additional payment of just 100-150 euros over the price of the economy class ticket. During the last 24 hours before the flight, check to see if there are empty places in the business class of your flight through the **Bulgaria Air** Call Center and book your seat. The extra payment for the domestic flights (Sofia-Burgas and Sofia-Varna) is only 70 euros.

THE CASTLE
THE ROYAL KINDERGARTEN FOR LADIES AND KNIGHTS

Health &
Safety

Arts &
Culture

Bilingual
Education

Etiquette

Reggio Emilia
Approach

Sports &
leisure

"This is the beginning of a beautiful and lifelong friendship..."

Evgenia Gramatikova
Headmaster
The Castle Kindergarten

www.thecastle.bg

Sofia 1574, 47 Edison Str.
Geo Milev Park
tel.: + 359 895 797 333
e-mail: info@thecastle.bg

in association with

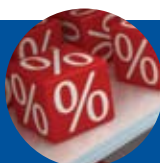

Ratified by the Ministry of Education and Science,
№ РД-14-12/20.2.2012

28 | **КООП КАПИТАЛИЗЪМ** CO-OP CAPITALISM

18 | **АТАКАТА НА СУПЕРМАРКЕТА**
HYPERMARKET ATTACKS

23 | **„КООПЕРАЦИЯ“ НЕ Е ЛОША ДУМА**
“COOPERATION” IS NOT A BAD WORD

ЧИСЛА И ЛИЦА FIGURES & FACES

5 000 000 000

лева е достигнал фискалният резерв на България към края на май, след като преди време бе намалял до под 4 милиарда. След първите пет месеца на годината държавният бюджет отчита излишък от 67.4 милиона лева, съобщиха от Министерството на финансите.

EN

BGN is the amount of Bulgaria's fiscal reserve at the end of May, after it had dropped below 4 billion BGN some time before that. After the first five months of this year, the government budget has reported a surplus of 67.4 million, as announced by the Ministry of Finances. ■

200 000

лева инвестиции в България ще са достатъчни за чуждите бизнесмени, за да получат българско гражданство по улеснен ред. Предложението на финансовия министър Симеон Дянков вече бе прието от кабинета. Според Дянков подобна е общоприетата практика в другите страни от ЕС.

EN

BGN investments in Bulgaria will be the minimum threshold for foreign businessmen if they want to receive Bulgarian citizenship according to the abbreviated procedure. This proposal, which was made by Minister of Finance Simeon Djankov, has already been accepted by the Cabinet. According to Djankov, such is the generally accepted practice in the other EU countries. ■

3

алтернативни маршрута се обсъждат за бъдещия скоростен път от Свиленград до Русе - единият е през прохода Шипка, вторият - през Върбишкия проход, а третият минава през Малко Търново и свързва Варна и Бургас. До октомври България, Катар и Турция ще създадат съвместна компания за строителството на пътя.

EN

alternative routes are being considered for the future highway from Svilengrad to Ruse - one is via the Shipka Pass, another is via the Vurbishki Pass, while the last is via Malko Turnovo (by way of Burgas and Varna). By October 2012, Qatar and Turkey will create a joint company for the construction of the road. ■

250 000

лева ще може да отпусне Българската банка за развитие за финансиране на малки и средни предприятия в страната. Замисълът е заемите да са с максимален размер 250 000 лева и максимален срок до 10 години. Лихвата ще се определя индивидуално за всяка фирма.

EN

BGN is the sum that the Bulgarian Development Bank will be able to grant for funding small- and medium-sized businesses in the country. The intention is for the loans to reach a maximum value of 250,000 BGN and to be given for a maximum period of 10 years. The interest rate will be fixed individually for each company. ■

ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ / ЖИВОТОЗАСТРАХОВАНЕ
ОБЩО ЗАСТРАХОВАНЕ / ЗДРАВНО ОСИГУРЯВАНЕ

www.saglasie.bg / www.saglasielife.bg / www.saglasie-ins.bg

АТАКАТА НА СУПЕРМАРКЕТА

Търговските вериги изсветлиха търговията на гребно у нас, понижиха цените и сложиха на масата ни стоки от цял свят. Каква е тъмната страна на този рог на изобилието?

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Днес от три ябълки, продадени на Острова, две са внесени или от Чили, или от ЮАР. Същевременно английските ябълкови насаждения намаляха наполовина. Кой е главният виновник за това? Повечето англичани веднага ще посочат в отговор Tesco - най-голямата в страната верига от супермаркети, която имаше планове да стъпи и на българския пазар.

В БЪЛГАРИЯ ОСНОВНИЯТ УДАР върху селското стопанство бе нанесен още преди появата на големите търговски вериги - с унищожаването на кооперациите и институцията на земята, блокирало всякаква инициатива в продължение на повече от десетилетие. В този смисъл у нас, за разлика от Западна Европа, никога не е имало остри настроения срещу хипермаркетите. Но статистиката вече започва да звучи леко тревожно.

По данни на един доклад на американското правителство, в България в края на 2011 е имало 1900 големи магазини - хипермаркети, супермаркети и дрогерии. В сравнение с 2005 броят им се е увеличил с 400%. И ще продължава да набъбва, напук на свиващото се потребление (Българската ритейл асоциация, която обединява големите вериги, твърди, че общият оборот е намалял с 1 милиард евро в сравнение с 2009 - от 6.6 млрд. до 5.5 млрд.).

Почти всички сериозни играчи планират експанзия и през тази година - Kaufland открива три нови магазина, Carrefour - 2, Picadilly - 15, T-Market - 14, СВА - 5. Според някои прогнози броят на хипер- и су-

пермаркетите ще расте уверено с по 6-7 на сто годишно, за да достигне 2600 през 2016. Общият пазарен дял на търговските вериги, който вече достигна 40%, ще надхвърли 50%.

С ДВЕ ДУМИ, БЪЛГАРИЯ Е НА ПЪТ ДА ПОСТИГНЕ РЕКОРДНО съотношение по брой на хипермаркетите на глава от населението. Крайно време е да се запитаме дали покрай очевидните ползи (удобство, голям избор, относително по-ниски цени) тази експанзия няма да нанесе и някои вреди на родната икономика. Западноевропейците, които преживяха големия бум на хипермаркетите още в края на 80-те, категорично ще отговорят с "да" на този въпрос.

Примерът с ябълките е взет от сектора, в който разрушителното въздействие на супермаркетите е най-очевидно - селското стопанство. Поради мащабите си глобалните търговски вериги автоматично изключват от състезанието гребните производители. Тяхното разрастване през последното десетилетие е оставило без поминък десетки милиони собственици и работници в малки стопанства.

В друг сектор, примерно в рудодобива, подобен процес би довел до социални сътресения, протести, вероятно и до правителствена намеса. В земеделието обаче работната ръка е твърде разпръсната, за да се забележи веднага ефектът.

На практика супермаркетите използват всемогъществото си, за да принудят фермерите да влязат в пряка и ►

Hypermarket Attacks

Supermarket chains cast a light on retailing in Bulgaria, lowered the prices, and placed products from all over the world on our table. What is the dark side of this horn of plenty?

By KONSTANTIN TOMOV / Photography SHUTTERSTOCK

Until 15 years ago, Great Britain used to be the world's biggest apple producer. Of every three apples sold there today, two have been imported either from Chile or from South Africa. At the same time, English apple plantations decreased by a half. Who is to blame mostly for this? Most Englishmen will immediately tell you it's Tesco – the country's largest supermarket chain which was planning to enter the Bulgarian market as well.

IN BULGARIA, THE MAJOR BLOW upon agriculture was stricken even before the big chains appeared – when the cooperations were

destroyed and the land was restituted and as a result, all initiatives were blocked in the course of over a decade. Therefore, in Bulgaria, unlike Western Europe, there has never been strong opposition against the hypermarkets. But the statistics is already starting to raise an alarm. According to a report by the US Government, there have been 1,900 big stores in Bulgaria in the late 2011 – hypermarkets, supermarkets, and drugstores. Compared to 2005, their number has increased by 400%. And it will keep growing, on the contrary to the shrinking consumption (the Bulgarian Retail Association which unites the big chains claims that the total

turnover has declined by 1 bln euro compared to 2009 – from 6.6 bln to 5.5 bln euro).

Almost all significant players are planning to keep expanding in the current year – Kaufland is opening three new stores, Carrefour – 2, Picadilly – 15, T-Market – 14, CBA – 5. According to some forecasts, the number of hypermarkets and supermarkets will be going up confidently by 6 to 7% a year until it reaches 2,600 in 2016. The total market share of the chains which already reached 40% will actually exceed 50%.

IN BRIEF, BULGARIA IS ABOUT TO ACHIEVE A RECORD proportion between the number of hypermarkets and its population. It is high time we asked ourselves whether this expansion would not hurt the local economy apart from bringing some evident benefits (convenience, variety, relatively lower prices). Western Europeans who experienced the hypermarket boom back in the late 1980s will be explicit in giving a positive answer to this question.

The example with the apples is taken from the sector which suffered most obviously from the devastating impact of the supermarkets – agriculture. Due to their scale, the global chains automatically exclude small producers from the competition. As they grew in the past decade, they left tens of millions of small farmers and workers with no means of living.

In another sector, like ore mining, for example, a process of that kind would result in social shocks, protests, and probably a governmental intervention. In agriculture, however, labour force is rather scattered to let the effect be seen immediately.

In practice, supermarkets use their omnipotence in order to persuade the farmers to initiate ferocious competition with each other. The low prices that big chains offer are compensated not by the chains themselves but the producer who is forced to lower his costs and wages in order to remain competitive. Meanwhile, the profit of the hypermarket is remaining untouched.

IN THE CASE OF THOSE APPLES, the English producer is forced to sell them to the chains at 55 pence – i.e. for less than he spent on their production. He finds himself in an extremely unprofitable position compared to his colleague in Chile, for example, where the labour force and the other factors are significantly cheaper. And the retailing empires use all the influence and power they have in order to keep the fuel prices low and stimulate the construction of airports and ports. This makes it more profitable for them to import carrots from 15,000 km than buy them from a local farmer. A Paris-based magazine calculated several years ago that an average lunch (Thai chicken, beans from Zambia, carrots from Spain, tomatoes from Israel) has traveled 34,500 km before arriving at the table of the French client. The bill is paid by both the producer and the end consumer. The

same magazine also calculated that only 26% of the money you spend in the supermarket goes directly for food. You pay the rest for packaging, transportation, storage, advertising... And the lion's share, of course, is the profit of the chain itself. Giants like Tesco (world number 4), Metro (number 3), and Carrefour (number 2) register annual turnovers of some 50-100 billion euro.

Meanwhile, the producer who helped them make their enormous profits has only become poorer. Of the nine euro a kilogram of pork costs on the average in Europe, just one goes to the farmer who bred the pig. In Tesco, for example, just a hundredth of the price of a kilogram of bananas actually goes to their producer.

SMALLER FARMERS who fail to meet the scale of the large chains are totally doomed because they have nowhere else to sell their products. The hypermarkets expansion in the past decade has liquidated nearly 50% of the small stores in Western Europe (and 61% in Great Britain), according to the Verdict marketing agency. The construction of a single big supermarket results in the closure of 276 jobs and eliminates all smaller stores in a radius of 13 km, Consumer Watch statisticians claim. In Great Britain, the four largest chains today control 75% of the market of agricultural products. The share of neighbourhood stores has fallen to 0.12%. In Germany it is still 1.1%, but it keeps falling there, too.

Apart from imposing low purchase prices, the big chains also hurt their suppliers with a "partner fee" – a remarkable euphemism which in fact describes a trivial extortion. A producer who wants his goods distributed rather than rotting in the warehouse must pay that fee. It is obvious now that the practice has already been adopted in Bulgaria as well. A Bulgarian food producer admitted to us he was paying 25,000 leva a year for the pleasure of working with a local chain.

WHEN CHAINS WERE EMERGING in the 1930s, they were meant to be "a friend of the ordinary man" (an advertising slogan of the pioneers from the US Great Atlantic and Pacific) and rather distribute than concentrate the wealth. Just a glimpse at The Forbes richest people ranking today will tell us with no doubt that nothing has left from that idea. Five of the twenty leaders in the list bear the same family name – Walton. They are the heirs and co-owners of the US Wal-Mart supermarket chain. The five have a net worth of over 100 bln dollars. Wal-Mart is the third largest company on the planet, boasting a turnover of more than 440 bln dollars. What a chance would a cheese producer ever have against such a superpower? An American journalist gave the most accurate answer to this question. "The Old Testament is no longer valid", he wrote. "Today Goliath is so easily defeating David." ■

Големите вериги удрят доставчиците си и с "партньорски такси" – всъщност чисто изнудване

► ожесточена конкуренция помежду си. Ниските цени, които предлагат големите вериги, са за сметка не на самите вериги, а на производителя, който е принуден да намали разходите и надниците, за да бъде конкурентоспособен. Същевременно печалбата на хипермаркета си остава непокътната.

В СЛУЧАЯ С ЯБЪЛКИТЕ английският производител е принуден да ги продава на веригите по 55 пенса - тоест за по-малко пари, отколкото е похарчил за производството им. Той е в крайно неравностойна позиция спрямо колегата си от Чили примерно, където работната ръка и другите консумативи са значително по-евтини. А търговските империи използват цялото си влияние и могъщество, за да запазят ниски цените на горивата и да окужават строителството на летища и пристанища. По този начин за тях е по-изгодно да внесат моркови от 15 000 километра разстояние, отколкото да ги купят от съседния фермер. Едно парижко списание изчисли преди няколко години, че среднестатистическият обяд (тайландско пиле, фасул от Замбия, моркови от Испания, домати от Израел) е пропътувал 34 500 километра, преди да се озове на масата на французина. За всичко това плащат както производителят, така и крайният потребител. По калкулации на същото списание едва 26 процента от парите, които харчите в супермаркета, отиват директно за храна. С остатъка плащате за опаковки, транспорт, складирание, реклама... А лъвският пай, естествено, е печалбата на самата търговска верига. Гиганти като Tesco (световният номер 4), Metro (номер 3) и Carrefour (номер 2) правят годишни обороти от порядъка на 50-100 милиарда евро.

Същевременно производителят, върху чийто гръб са натрупани техните печалби, само е станал по-беден. От деветте евро, колкото струва средно из Европа килограм свинско, само едно евро отива у фермера, отгледал прасето. В Tesco например само една стотна от цената на килограм банани е предназначена за тех-

ния производител.

А ПО-ДРЕБНИТЕ СЕЛСКИ СТОПАНИ, които не отговарят на мащабите на търговските вериги, са напълно обречени, защото няма къде другаде да пласират продукцията си. Експанзията на хипермаркетите през последното десетилетие е ликвидирала близо 50 процента от малките магазини в Западна Европа (и 61 на сто във Великобритания), сочат данните на маркетинговата агенция Verdict. Построяването на само един голям супермаркет води до закриването на 276 работни места и унищожава всички по-малки магазини в радиус от 13 километра, твърдят статистиците от Consumer Watch. Във Великобритания в момента четирите най-големи търговски вериги държат 75 процента от пазара на селскостопански продукти. Делът на кварталните пазари е паднал до 0.12 процента. В Германия той все още е 1.1 на сто, но продължава да пада.

Освен с ниските изкупни цени големите вериги удрят доставчиците си и с "партньорски такси" - забележителен евфемизъм, защото в случая става дума за най-обикновено изнудване. Производителят, който иска стоката му да се разпространява, а не да гние по складовете, трябва да плати въпросната такса. По всичко личи, че тази практика вече се е утвърдила и у нас. Български производител на хранителни стоки призна пред нас, че плаща 25 000 лева годишно за удоволствието да работи с една от нашите търговски вериги.

КОГАТО ТЪРГОВСКИТЕ ВЕРИГИ СЕ ЗАРАЖДАХА през 30-те години на миналия век, идеята бе те да са "приятел на обикновения човек" (рекламен лозунг на пионерите от американската Great Atlantic and Pacific) и по-скоро да разпределят, отколкото да концентрират богатата. Днес дори само един поглед към класацията на The Forbes за най-богатите хора на планетата ще ни убеди, че от тази идея не е останало нищо. Петима от двайсетте водачи в списъка носят една и съща фамилия - Уолтън. Това са наследниците и съсобствениците на американската верига от супермаркети Wal-Mart. Петимата общо струват над 100 милиарда долара. Wal-Mart е третата най-голяма компания на планетата, с годишен оборот над 440 милиарда долара. Какъв шанс би имал един производител на сирене срещу подобна суперимперия? Един американски журналист отговори най-точно на този въпрос. "Старият завет вече никак не е актуален - писа той. - Днес Голиат с лекота побеждава Давид." ■

"КООПЕРАЦИЯ" НЕ Е ЛОША ДУМА

Пламен Грозданов, изпълнителен директор на Съюз
"Произведено в България", пред *Bulgaria On Air*

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография АРХИВ

Г-н Грозданов, Съюз "Произведено в България" обединява почти 230 членове със сумарен годишен оборот над 6 млрд. лева...

Всъщност компаниите вече са над 670, като обхващат доста широк спектър от икономически дейности. Това разрастване стана буквално за последните два месеца. Съюзът е вече на 18 години, но през април в него настъпиха промени, прие се нов устав. Сега организацията си поставя доста по-сериозни цели – свързани най-вече със защита на българското производство, развитие на възможностите за малкия и средния бизнес в нашата страна.

Общоприето е, че малкият и средният

бизнес, тоест средната класа, е прекият носител на демокрацията в едно общество. След две десетилетия преход можем ли да говорим вече за установена средна класа в България?

Без съмнение се движим към създаването на средна класа. Но обособена такава класа – в смисъла, в който я имат Германия, Великобритания, Франция, с формирана ценностна система и ясно изразени позиции – ние нямаме. Прав сте, че средната класа е в основата на всички демократични ценности. Просто защото тези хора имат какво да губят и те ще отстояват правата си, така че нито монополи, нито политици да могат безнаказано

да правят каквото поискат.

Ако финансовата криза доказва нещо, то е, че най-устойчиви на сътресения са икономиките, построени върху реалното производство и износа на стоки с добавена стойност. И съответно най-уязвими са тези с акцент върху услугите. Българската бе по-скоро от втория тип опреде десетина години, има ли промяна днес?

Имаше един период, в който нашето промишлено производство растеше, дори стигнахме в един момент нивата от 1989 година. За съжаление обаче в последните години не се забелязва тази тенденция. А добавената стойност намалява на годишна база, което е много тревожен показател. Една страна, която не произвежда, е обречена. Добавената стойност е онова, което формира богатството на една нация. Развиването на услуги също е вид производство. Но реалното производство е много по-съществено.

Как стои въпросът с финансирането на малкия и средния бизнес? Мнозина се оплакват от затегнатото банково кредитиране, но има и европейски програми, средства по Конкурентоспособност. Защо не се използват в достатъчна степен?

Реално пари в банковата система има – около 46-47 милиарда лева спестявания, на граждани и компании. От една страна, задържането на такъв огромен ресурс в банковата система ѝ дава стабилност. Но, от друга, то показва, че нещо в икономиката не е наред. Пари, които не работят – това е лош показател.

Кредитирането действително се сви, но този процес е двустранен. Банките са по-взискателни при отпускането на кредити, но и бизнесът е много по-внимателен при кандидатстване и получаване. Това е свързано с общата бизнес среда. В България става все по-трудно да се произвежда, защото пазарите се свиват. Покрай кризата намаляха ▶

ПЛАМЕН ГРОЗДАНОВ
е бивш посланик на
България в Русия
(2006-2012) и Туркме-
нистан. Завършил е
Висшия икономически
институт в София и
московската Дипло-
матическа академия.
Работил е в Минис-
терство на външни-
те работи, в ООН,
в банковия сектор,
бил е директор на
винарската компания
"Домейн Бойар".

► Възможностите за износ. Рязко се сви и вътрешното потребление – заради психологически причини, но и защото безработицата се увеличи доста, до 13 процента. През лятото, с наемането на сезонна работна ръка, тя ще намалее до 11%, но да не забравяме, че статистиката отчита само регистрираните безработни. Според експерти реалната безработица е над 16 и дори 18 процента.

Изнесохте наскоро данни, че българските производители трябва да плащат поне по 30 различни такси на големите търговски вериги, преди продукцията му да стигне до магазините. Според някои изчисления през големите вериги минават две трети от потреблението. Къде ни поставя това в сравнение с другите европейски страни?

Първо трябва да отчтем, че веригите са позитивен пример в развитието на модерната търговия. Те до голяма степен изсветлиха икономиката ни в момента, в който влязоха на българския пазар. Освен това създадоха условия за по-модерна търговия, с по-голямо разнообразие на стоки. Всичко това е чудесно...

Въпросът е дали има баланс между тях и производителите...

Точно това е въпросът, и затова ние толкова настоявахме да се внесат тези изменения в Закона за защита на конкуренцията, които вече са публикувани на сайта на икономическото министерство.

Казяхте 30 такси, но всъщност са много повече – експертната група изброи над 100 различни такси, намаления, санкции, които веригите налагат на производителите. Веригите са полезни дотогава, докато има баланс между производител, търговец и потребител. В един момент големите магазини дори помогнаха цените да бъдат натиснати леко надолу.

Но когато се наруши този баланс и веригите започнат да оказват прекалено голям натиск върху производителя, започват проблемите: той е принуден да уволнява работници, да намалява заплати, да ограничава инвестициите за развитие... В такъв момент веригите стават вредни. Затова ние казваме, че трябва да има правила, да има регулация, която да поддържа баланса.

Ако българските производители са принудени да дават по-голяма търговска отстъпка от западните си конкуренти, това значи, че за магазините е по-изгодно да продават български стоки. И съответно, ако вносните продължават да се търсят, не е ли друга причина? Примерно в кактествени разлики?

Просто големите западни производители са наложени в световен мащаб. Една международна верига, работеща в десетки страни – като Метро например – обикновено сключва с производителите глобални договори, за целия свят. В тях са уговорени не само отстъпките, но дори и мястото, което стоки-

"Западните компании имат 30 метра преднина пред българските още на старта"

те на конкретния производител ще получат върху рафтовете. Затова един колега често казва, че западните компании имат 30 метра преднина пред българските още на старта на стометровата права. Ясно е кой ще е победителят.

Да, не можем да изключим компании като Coca-Cola, Procter&Gamble, Henkel – те са вече част от битието на света. Но тяхното присъствие не значи, че не може да има място и за българския производител.

Но при същото качество ли?

Въпросът е дали качеството е по-ниско при нас, или просто нашите стоки са много по-проверявани. Никои не подлага на контрол – защото това е вътрешноевропейска търговия – качеството на продуктите, внасяни от други страни. Дали във вносните сирена например има палмово масло, или няма. Аз съм сигурен, че има.

Българите имаме особена психология, ние непрекъснато говорим колко са лоши нашите производители. Това го няма никъде по света. Навсякъде се водят обществени кампании в подкрепа на местното производство. Точно това е целта, която ние си поставяме с пропагандирането на "Избирам българското". Да накараме хората да се замислят какво означава да си купят българска стока. Означава 30 процента от цената да останат като данъци у нас – което пък означава по-висок бюджет, по-добро здравеопазване и образование, по-добри старини за нашите бащи и майки, повече възможности за личностна реализация.

В Гърция напоследък производители масово създават тържища, заобикаляйки не само веригите, но и огромното звено от посредници-прекупвачи. Възможно ли е подобно нещо и у нас?

Това е тема, по която също започнахме да работим много сериозно. В много европейски страни икономическият интерес е накара производителите да се обединят, за да противодействат и на прекупвачите, и на мощните търговски вериги. В България също трябва да се отиде към това, но първо трябва

да се промени обществената нагласа. У нас думата "кооперация" има много негативно значение, свързано с близкото минало, с ТКЗС, с начина, по който функционираше кооперативното движение при социализма.

А всъщност, ако се върнем към 20-те и 30-те години, България е имала една изключително развита кооперативна система...

Една от най-развитите в Европа, всъщност.

... точно така, и много страни са се учели от нас. Тъкмо тази система има заслугата за разцвета в края на 30-те, когато България отчита едни от най-добрите си икономически показатели. Има огромни възможности в тази посока. Кооперирането е единственият начин да се противопоставиш на монополите.

Вие доста години бяхте посланик на България в Русия – страната, която десетилетия бе основен потребител на българското производство. Ясно е, че българските производители не могат да разчитат само на вътрешното потребление и на сравнително малкия български пазар. Къде виждате възможностите за износ, накъде трябва да гледаме?

Мисля, че трябва да гледаме навсякъде, където има надежда да продаваме стоки, и да не пропускаме нито една възможност. По начало външната политика има за цел не само да защитава суверенитета на страната и да гарантира сигурността ѝ, но и да осигурява възможности за икономическото ѝ развитие. По мои наблюдения може би 70-80 процента от дейността на посланиците е свързана със защита на икономическите интереси на страните им и опити за създаване на нови пазари за тяхното производство.

Специално в Русия ние имаме огромни възможности. Там все още има и сантимент към българските стоки – особено що се отнася до регионите. Големият проблем е, че това вече е един изключително конкурентен пазар. Там, където ние сме се оттеглили, веднага са се настанили други – не кой да е, а унгарци, поляци, чехи. Пък и самата Русия стана мощен промишлен производител в сферите, в които ние бяхме силни. Сега имаме напредък, за шест години износът ни за Русия скочи над три пъти, но все още е далеч пог потенциала ни.

Другият проблем е в мащабите – Русия е твърде голям пазар. За да успеят на него, българските производители трябва да са обединени, да действат заедно.

И накрая трябва да разгледаме Русия, както и всяка друга страна, прагматично. Да се отърсим от идеологическите предразсъждения и да гледаме на пазарите просто като на пазари. ■

"В Русия все още има и сантимент към българските стоки, особено в регионите"

'Cooperation' Is Not a Bad Word

Plamen Grozdanov, Executive Director of the Made in Bulgaria Union, spoke with *Bulgaria On Air*

By KONSTANTIN TOMOV / Photography ARCHIVES

Mr. Grozdanov, Made in Bulgaria unites almost 230 members whose total annual revenue exceeds 6 billion Bulgarian leva...

Actually the companies in the union already number more than 670. This growth literally happened during the last two months. The union has an 18-year-long history, but in April changes were made; we adopted new by-laws. The organization has now set for itself some very serious goals, mostly related to the protection of Bulgarian manufacturing and the development of opportunities for the small and medium-sized businesses in our country.

The generally held view is that small- and medium-sized businesses, and the middle class, are the direct embodiment of democracy in society. After two decades of transition, is it finally possible to speak of a well-established middle class in Bulgaria?

We are certainly working toward its creation, but we do not have a separate middle class in the same sense as it exists in Germany, the United Kingdom or France – i.e. a formulated value system and clear cut positions. You are right that the middle class is the foundation of all democratic values. The reason for this is that those in the middle class simply have something to lose and will therefore stand up for their rights so that neither monopolies nor politicians can do whatever they want and get away with it.

If the financial crisis has proved anything, it is that the most shock-resilient economies are those that are built on real production and the export of value-added articles. And, correspondingly, the most vulnerable economies are those that accentuate services. The Bulgarian economy tended toward the second type about ten years ago. Has this changed today?

There was time when our industrial production was growing; we even had attained pre-1989 levels for a certain period. Unfortunately,

during the last years we are not seeing such a trend. The value added has decreased on an annual basis, which is a very disturbing indicator. A country that does not produce is doomed. The value added is what forms the wealth of a nation. Of course, the development of services is also a kind of production, but real production is of much greater significance.

What is the situation regarding funding for small- and medium-sized businesses? Many people complain about the limited bank loans, but there are also European programs – funds under the Operational Programme - Competitiveness. Why has that funding not been adequately used?

In reality there is enough money in the banks – about 46-47 billion Bulgarian leva, from the savings accounts of individuals and companies. On the one hand, keeping such an immense resource in the banking system provides it with stability, but, on the other hand, it shows that there is something wrong in our economy. Money that is not “at work” is a negative indicator.

The lending of credit has really shrunk, but this process is two-sided. The banks are stricter when they lend credits, but businesses are also much more cautious when they apply and receive a loan. This is related to the general busi-

“Keeping such an immense resource in the banking system shows there is something wrong in our economy”

ness environment. It is getting harder to produce in Bulgaria because the markets are shrinking. The opportunities for export have decreased. Domestic consumption has dwindled abruptly; this is both due to psychological reasons and the increase in unemployment, which has reached 13%. During the summer it will decline to 11% due to seasonal employment, but we must not forget that statistics only report the unemployed who are registered. According to some experts, real unemployment is above 16% or even 18%.

You have disclosed data that Bulgarian manufacturers have to pay at least 30 different fees to the big retail chains before their products can be placed in their stores. According to some estimations, roughly two thirds of consumption passes through the big retail chains. How do we compare with the other European countries in this regard?

First, we need to recognize that the retail chains are a positive phenomenon as a whole. To a great extent, their entrance into the Bulgarian market has helped our economy leave gray practices behind. Besides, they have created conditions for more modern trade, with a greater diversity of products. All this is great...

The question is about the balance between them and the manufacturers...

That is precisely the question and this is the reason we were so persistent in introducing the amendments that have already been published on the Ministry of Economy's website, under the Law on the Protection of Competition.

You mentioned 30 fees, but that is, in fact, too low – the expert group counted more than 100 different fees, discounts and sanctions that are imposed on the manufacturers by the retail chains. The chains are useful to the extent that there is a balance between producer, merchant and consumer. During a certain period the big stores even helped pressure prices slightly downward.

But when that balance is destroyed, and the chains begin to exert excessive pressure on the producer, the latter is forced to fire employees, lower salaries, limit investments in development... When that happens, the chains become harmful. Therefore, we say that there should be rules; there must be regulation to keep the balance in place.

If Bulgarian manufacturers are forced to make greater trade discounts than their western competitors, that means it is more profitable for the chains to sell Bulgarian goods. In the same way, if the demand for imported goods continues, shouldn't we seek the reason, for example, in the difference in quality?

The reason is simply that the western producers have established themselves worldwide. An international chain that operates in scores of countries, such as Metro, for example, usu-

PLAMEN GROZDANOV is Bulgaria's former Ambassador to Russia (2006-2012) and Turkmenistan. He graduated from the Higher Economic Institute in Sofia and the Moscow Diplomatic Academy. He has worked in the Ministry of Foreign Affairs, in the United Nations and in the banking sector; he was a director of the Domaine Boyar winery.

ally has global agreements with producers that are valid worldwide. These agreements not only stipulate the discounts, but also the place the particular manufacturer's products will have on the shelves. Therefore, a colleague of mine often says that western companies have a 30 meters head start on Bulgarian companies at the start of an imaginary hundred meter race. It is clear who is going to be the winner.

Yes, we cannot exclude such companies as Coca-Cola, Procter & Gamble and Henkel. They are a part of the world's everyday existence. But their presence does not mean there is no place for Bulgarian manufacturers as well.

But is the quality comparable?

The question is whether the quality of our products is actually lower, or whether they are simply inspected much more thoroughly. Nobody inspects the quality of products that are imported from other countries because it is internal European trade. Is there palm oil in imported cheeses or not? I am sure there is.

As Bulgarians we have a peculiar psychology; we persistently talk about how bad our producers are. One cannot see this anywhere else in the world. Everywhere there are campaigns in defense of local manufacturing. This is precisely the purpose behind popularizing the motto "Choose Bulgarian," to make people think about what it means for them to buy a Bulgarian product. That means 30% of the price will remain in Bulgaria as taxes – which, in turn, leads to a healthier budget, better healthcare and education; it means that our fathers and mothers will spend their old days better, as well as everyone having more opportunities for personal realization.

Recently, producers in Greece began holding open markets everywhere, thus circumventing not only the chains, but also the huge level of middlemen. Is such a thing possible in Bulgaria also?

This is an issue that we have begun working on very seriously. In many European countries

common economic interest has encouraged manufacturers to unite, in order to oppose the middlemen and the mighty retail chains. We need to do this in Bulgaria too, but first we must change the mindset of the people. In Bulgaria the word "cooperation" has a very negative connotation that is related to the recent past (to the collective farms of TKZS, to the way the cooperative movement functioned during socialism).

But actually, if we go back to the 1920s and 1930s, Bulgaria had an exceptionally well-developed cooperative system...

In fact, one of the most well-developed in Europe.

...exactly, and many countries learned from us. That system is the precise reason for the flourishing state of the economy by the end of the 1930s, when Bulgaria reported some of her best economic indicators. There are huge opportunities in that respect. Cooperating is the only way to counteract the strength of the monopolies.

For many years you served as Bulgaria's Ambassador to Russia – the country that was the main consumer of Bulgarian products for decades. It is clear that Bulgarian manufacturers cannot rely solely on domestic consumption in the relatively small Bulgarian market. Where do you see opportunities for exports? Where should we be looking?

I think we have to look everywhere that we have a chance to sell goods, that we must not miss even a single opportunity. This task is of the same significance for our foreign policy as is the defense of our national sovereignty. My experience shows that 70-80% of the work of ambassadors is related to the defense of the economic interests of their respective countries, including attempting to discover new markets for their products.

In Russia, especially, we have many possibilities. The positive sentiment toward Bulgarian goods remains; this is especially true in the outlying regions. The big problem is that Russia is already an exceptionally competitive market. The niches that were abandoned by us have been occupied by others – Hungarians, Poles and Czechs in particular. Russia herself has also become a mighty industrial manufacturer in the areas that were considered our strength. We are seeing progress; our exports to Russia have soared more than three times over the last six years, but we still have much to do until we reach our potential.

Another problem is scale; Russia is such a big market. In order to succeed there, Bulgarian producers have to be united, to operate together.

And, finally, we need to look at Russia pragmatically, just as we see every other country. We must shake off our ideological prejudices and simply see the markets as markets. ■

КООП КАПИТАЛИЗЪМ

Разхождайки се в центъра на София по „Цар Освободител“, няма как да пропуснете серията от монументални сгради между булеварда и улиците „Бенковски“, „Аксаков“ и „Дякон Игнатий“ - сградата на ДЗИ, хотел-ресторант „България“, централата на BNP Paribas и Голямата концертна зала „България“. Общото между тях е, че са построени не от някой крупен индустриалец или могъща строителна компания, а от Членовническото кооперативно застрахователно дружество (ЧКЗД).

ТО Е ОСНОВАНО ОТ ЕДИН ВЕЛИК БЪЛГАРИН - Христо Ганев, лидер на българското кооперативно движение и един от петимата членове на Постоянното присъствие на Международния съюз на кооперативните застрахователни организации със седалище в Брюксел. Самото дружество ЧКЗД

Не е срамно да затънеш дългове, но е срамно да нямаш чанта Гисси: това бе основният принцип на досегашния ни капиталистически модел. Но той вече си отива

Текст ВАЛЕРИ ЦЕНКОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

активно строи – не само жилищни кооперации, но и почивни домове във Вършец, Варна, Свети Константин, Хисаря, Баня.

Между двете световни войни Христо Ганев ръководи българското кооперативно движение, изградено изцяло върху принципите от доктрината на Рочдейлските пи-

онери – първата кооперативна организация в света (1844). Тези принципи са четири: свобода, независимост, взаимопомощ и самопомощ. Благодарение на Ганев и на други будни хора България е сред страните с най-развито кооперативно движение в Европа, първа на Балканите.

Отскоро в Европа отново броди призрак - призракът на кооперативния капитализъм

РИЙНА ХЪРЦ е идеология, родена от политическия брак между либералните икономически увлечения на Роналд Рейгън и Маргарет Тачър. Негов кръстник е Милтън Фридмън, а най-известната изгънка бе „фараонът“ Бърни Мејдоф. От средата на 80-те до 2007 основният постулат гласеше, че пазарите се регулират сами, правилствата изобщо не бива да се месят в частната инициатива, а хората трябва да мислят само как максимално да се възползват от богатата на икономическия подем. Защото, както обещаваха Алън Грийнспан, годините на икономически възход ще продължават вечно.

Вече знаем, че реалността се оказва различна. Защото ценностите са съвсем други. При Гисси-капитализма опиянението от алчното потребление за чужда сметка води по-скоро до колективно падение и крах, а не до колективен възход. Ето защо е необходимо да преориентираме ценностната си система и да следваме модел, който гарантира колективен напредък и благогенствие, а не лукс и разточителство за малцина и мизерия за мнозинството потребители.

Проф. Хърц твърди, че сегашната криза няма нищо общо с кризата от 30-те години и всички опити за сравнения с Голямата депресия целят само да прикрият истината: че старомодният капитализъм се е провалил и е време да преминем към един нов капитализъм, основан върху социалната справедливост и просветения личен интерес.

Там, където хората практикуват кооп-капитализма, всички живеят по-добре и икономиката расте по-бързо – просто защото са налице фактори като сътрудничество между държавата, пазара, индивида и обществото.

Днес водещите икономисти старателно избягват да признаят, че успехът на държавите от групата BRICS (Бразилия, Русия, Индия, Китай и Южна Африка) се дължи на кооп-капитализма – около 15 процента от населението на тези страни е съсобственик в различни кооперативни предприятия. Кооперацията, а не конкуренцията, е в основата на новия глобален модел, който е ►

За съжаление всичко това днес е забравено. Но вероятно не за дълго.

Защото отскоро в Европа отново броди призрак - призракът на кооперативния капитализъм.

НЕ ЗНАМ ДАЛИ ЗАРАДИ КРИЗАТА, или просто по стечение на обстоятелствата, но този път той е по-привлекателен от всякога. Може би защото се олицетворява от една жена – професор Норийна Хърц, автор на фундаменталния труд „Тихата окупация: глобалният капитализъм и смъртта на демокрацията“. През 2002 с тази книга Хърц, тогава млад британски икономист от Световната банка, прогнозира, че капитализмът в своя разточителен, прахоснически или, както самата тя го нарече, Гисси модел няма да трае дълго. После през 2007 професор Норийн официално обяви края

на Гисси-капитализма и началото на Со-ор капитализма – кооперативен, взаимоспомагателен, загрижен, разумен. Хърц може би най-добре познава проблема – след Кеймбридж и Уортън тя имаше шанса да работи по програмата за приватизация в Русия.

Теорията на проф. Хърц е съвсем проста и разбираема: преди кризата рекламни агенции, маркетингови експерти и банки упорито ни внушаваха, че не е срамно да си затънал в дългове, но е срамно да не притежаваш най-новата чанта на Гисси или последния модел маратонки на Nike. Точно това безсрамие днес изправя света пред най-сериозния дългов проблем в историята – тласкайки към ръба на фалита не само отделния човек и малката фирма, а цели държави.

ГИССИ-КАПИТАЛИЗМЪТ СПОРЕД НО-

Co-op Capitalism

Being in debt is not shameful, but not owning a Gucci handbag is a shame: that was the main principle of our capitalistic model until recently. But it is already on its way out

While walking along Tsar Osvoboditel Boulevard in the center of Sofia, you cannot miss the series of monumental buildings between the boulevard and Benkovski, Aksakov and Dyakon Ignatiy streets – they include the buildings of DZI, Hotel Restaurant Bulgaria, the headquarters of BNP Paribas and the big Bulgaria Concert Hall. All of them have one thing in common: they were not built by some eminent industrialist or by a mighty construction company, but rather

by the Clerk's Cooperative Insurance Company (CCIC).

IT WAS FOUNDED BY HRISTO GANEV – a great Bulgarian, leader of the Bulgarian cooperative movement and one of the five members of the Standing Committee of the International Co-operative Alliance based in Brussels. The Clerk's Cooperative Insurance Company was actively involved in construction work not only of

residential apartment blocks, but also of vacation centers in Vurshets, Varna, St. Constantine, Hisarya and Bankya.

Between the two World Wars, Hristo Ganev managed the Bulgarian co-operative movement, built up entirely according to the principles of the Rochdale Society of Equitable Pioneers – the world's first co-operative organization (1844). The society was founded on four principles: freedom, independence, cooperation and self-help. Thanks to Ganev and other active people, Bulgaria was among the countries with the most well-developed co-operative movements in Europe – and the first on the Balkan Peninsula.

Unfortunately, all this is forgotten today. But it will probably not remain forgotten much longer since the specter of co-operative capitalism is hovering over Europe once again.

I DON'T KNOW WHETHER IT IS THE CRISIS or just a coincidence of circumstances, but, today, this specter is more attractive than ever before. Perhaps this is because it has been personified by a woman, Professor Noreena Hertz – the author of the fundamental work "The Silent Takeover: Global Capitalism and the Death of Democracy." In 2002, Hertz, then a young British economist with the World Bank, made a forecast in her book that capitalism – with its luxurious squandering, or as she called it, Gucci capi-

talism – would not continue much longer. Then, in 2007, Professor Hertz officially announced the end of Gucci capitalism and the beginning of co-op capitalism – i.e. co-operative, mutually beneficial, concerned and sensible capitalism. Hertz is probably the person with the best knowledge of the problem – after Cambridge and Wharton, she had the chance to work on Russia's privatization program.

Professor Hertz's theory is rather simple and easy to understand: before the crisis, advertising agencies, marketing experts and banks were obstinately persuading us that it is not shameful to be in debt, but it is shameful not to have the newest Gucci handbag or the latest model of Nike sneakers. Precisely such impudence has led the world into the most serious debt problem in history – by pushing not only individuals and small companies, but entire countries to the edge of bankruptcy.

ACCORDING TO NOREENA HERTZ, GUCCI CAPITALISM is an ideology born from the political marriage between the liberal economic leanings of Ronald Reagan and Margaret Thatcher. Its godfather was Milton Friedman and its most famous offspring is the Pharaoh, Barney Madoff. From the middle of the 1980s until 2007 the main postulate was that markets are self-regulating, governments should not in-

such as co-operation between the government, market, individuals and society.

Today leading economists painstakingly avoid admitting that the success of the BRICS countries (Brazil, Russia, India, China and South Africa) is due to co-op capitalism – about 15% of the population in these countries is involved in co-ownership schemes of various cooperative enterprises. Co-operation, not competition, is the foundation of the new global model that is capable of overcoming capitalism's cyclical crises.

ONE OF THE IDEOLOGUES OF THE NEW co-operative movement is Professor J. W. Smith from the America Union University in Cleveland. Smith was a speaker at the General Assembly of the United Nations when the world organization announced 2012 as the "International Year of Cooperatives." He quoted some very striking facts:

- More than 1 billion people in the world are now united in cooperatives.
- The top 300 cooperative companies in the world have a total revenue of 1 trillion US dollars annually.
- Cooperatives provide jobs for 100 million people – which is 20 million more than the jobs provided by multinational corporations.

In his book Cooperative Capitalism Smith

The current crisis has nothing in common with the crisis in the 1930s

volve themselves with private initiatives at all, and "human beings are nothing more than rational utility maximizers." For, as Alan Greenspan promised, the years of economic upward trends would continue forever.

We already know that reality has proved to be different, for the true values are completely different. With Gucci capitalism the enchantment with greedy consumption at the expense of others more likely leads to collective degradation and collapse, not to collective progress. Therefore, we need to reorient our value system and follow a model that guarantees collective progress and prosperity, not luxury and extravagance for a few and misery for the majority of consumers.

Professor Hertz holds that the current crisis has nothing in common with the crisis in the 1930s, and all attempts to compare it with the Great Depression seek only to conceal the truth: old-fashioned capitalism has failed and it is time to move toward a new kind of capitalism, based on social justice and enlightened personal interest.

Where people practice co-op capitalism, everyone lives better and the economy grows more quickly simply because there are factors

analyzed what he calls a "divine institution" – a corporation that has such financial and political power that it is capable of controlling the economic levers of society (including production and employment conditions). For such corporations, however, profit, a life of ease for the managers, and a healthy pulse on Wall Street will always remain their only concerns. This explains why they have stockpiled 2 trillion US dollars and are not re-investing them, while unemployment has reached record levels.

ONE OF THE MOST ARROGANT AND CYNICAL LIES of these corporations is the assertion that salary levels depend solely on the productivity of labor – that when productivity rises, then salaries rise, too. Smith has proved that since the mid-1970s productivity in the United States has increased unceasingly, while salaries are standing still or have even decreased. His own recommendation is that we should look for salvation in cooperative capitalism.

Is this attainable? Actually, yes, and a great example of this is the Italian province of Emilia-Romagna.

For many years we have spoken about the disproportionate economic development of Italy ►

ВАШИТЕ МЕТАЛНИ СГРАДИ

Над 20 000 сгради в цяла Европа!

Над 15 успешни години в България!

Произведени в Белгия от FRISOMAT.
Изцяло интегрирана верига:
проектиране - производство - монтаж.

Бързо и лесно!

www.frisomat.net

YOUR STEEL BUILDINGS

More than 20 000 buildings
all around Europe!

More than 15 successful years
in Bulgaria!

Produced in Belgium by FRISOMAT.
Entirely integrated chain:
engineering - production - assembly.

Fast and easy!

www.frisomat.net

► способен да преодолее цикличните кризи на капитализма.

ЕДИН ОТ ИДЕОЛОЗИТЕ НА НОВОТО кооперативно движение е проф. Дж. У. Смит от американския Union University в Кливланд. Смит бе говорител на Общото събрание на ООН, когато световната организация обяви 2012 за "Международна година на кооперативите", и цитира някои доста внушителни факти:

- В света днес над 1 млрд. души са обединени в кооперативи.

- Първите 300 най-големи кооперативни фирми в света имат общ оборот от 1 трилион щатски долара годишно.

- Кооперативите осигуряват работа на 100 млн. души – с 20 млн. повече от мултинационалните корпорации.

В книгата си "Кооперативният капитализъм" Смит анализира „божествената институция“ – корпорацията, която притежава такава финансова и политическа мощ, че е в състояние да дърпа икономическите лостове на обществото – включително условията за производство и заетост. Но нейните единствени грижи винаги си остават печалбата, спокойствието на мениджърите и здравословният пулс на Уолстрийт. Това обяснява защо корпорациите в момента задържат 2 трилиона долара и не ги инвестират, докато безработицата стига рекордни нива.

ЕДНА ОТ НАЙ-АРОГАНТНИТЕ И ЦИНИЧНИ ЛЪЖИ на корпорациите е твърдението, че нивото на заплатите зависи само от производителността на труда. И когато тя расте, растат и заплатите. Смит доказва, че от средата на 70-те години производителността в САЩ нараства непрекъснато, докато заплатите са в застой и дори са намалели. Самият той препоръчва да се търси спасение в кооперативния капитализъм.

Постижимо ли е това? Всъщност - да, и великолепен пример за това е италианската провинция Емилия-Романя.

Свикнали сме от много години да говорим за диспропорциите в икономическото развитие на Италия - богатият Север срещу бедняшкия Юг. Но никой от авторитетните икономисти не си позволява да изрече на глас причината. А тя е само една, и най-добре личи по модела на Емилия-Романя. Тази провинция, с територия от 22 хиляди квадратни километра и население от 4.4 млн. души, в момента е най-развеният и богат район на Европа – със 107 млрд. евро БВП и 31 900 евро среден доход на глава от населението – по-висок от този в Германия.

Болоня, централният град на провинцията, има един от най-високите показатели

Нориъна Хърц / Noreena Hertz

Независимо от високия стандарт на живот в САЩ здравните и социални проблеми се проявяват много остро

за стандарт на живот, инфраструктура и социални услуги.

ОТКЪДЕ ИДВА ТОВА БЛАГОСЪСТОЯНИЕ? Не от индустриални гиганти, корпорации и холдинги, а от наличието на 40 000 малки фирми и кооперативи, които произвеждат всичко – от пармезан до мотоциклети и автомобили. Те дават над 40% от брутния продукт. В областта няма кой знае какви свръхбогаташи (най-състоятелен е и президентът на Banca Popolare dell'Emilia Romagna Луиджи Огоричи, едва 294-и в класацията на The Forbes), но средно жителите на провинцията са сред най-богатите на континента, а безработицата е сред най-ниските. А за нивото на предприемчивост съдете по факта, че на всеки десет местни граждани се пада по една фирма!

Този модел на сътрудничество и взаимовъздействие, който вече се нарича „Моделът на Емилия“, е именно най-ярката алтернатива на грандоманския корпоративен капитализъм.

Най-бързо развиващият се сектор в

провинцията са социалните услуги, като в самата Болоня 87% от тях се падат на местни кооперативи. Почти две трети от жителите на града са част от поне един кооператив. Най-фрапиращ пример е селището Имола, само на половин част път с кола от Болоня, където всички фирми и предприятия са кооперативи. Всеки от 67-те хиляди жители на градчето е акционер в някой от 115-те кооператива, създаващи 68% от брутния продукт на общината.

НЕРАВЕНСТВОТО Е ГЕНЕТИЧНО ЗАЛОЖЕНО в капиталистическата система. През последните 30 години налагането на неолибералния модел на капитализма още повече го изостри. След краха на комунизма за неолибертарианците стана още по-лесно да налагат своя модел, защото вече бе изключително лесно всеки, който заговори за социална справедливост и равенство, да бъде дамгосан като комунист и противник на свободния пазар.

В своята книга „Духовното ниво“ (The Spirit Level) Ричард Уилкинсън и Кейт Пикет анализират социалната цена на неравенството. Те доказват, че проблеми като ниска продължителност на живота, психически заболявания, детска смъртност, употреба на наркотици, престъпност и затлъстяване, се проявяват много по-остро в обществата с голямо неравенство, отколкото в тези с малко. И при това засягат всички членове на това общество, независимо от техните доходи. Това най-добре личи от примера на САЩ и Великобритания, където разликата между най-бедните и най-богатите е най-голяма. Независимо от високия стандарт на живота в САЩ здравните и социални проблеми се проявяват много остро – за разлика от страни с по-балансирано общество като Япония и Швеция например. Детската смъртност в САЩ е три пъти по-висока от тази при японците. Шведите живеят средно с три години по-дълго от връстниците си отвъд океана.

ЕДИНСТВЕНОТО СПАСЕНИЕ от социалното неравенство се крие в пазара - но не в илюзията за напълно либерализиран пазар, а в гарантирането на свободния достъп на всички икономически субекти. В това отношение човешката икономика много прилича на здравите екосистеми: тя по същия начин е зависима от производството и възпроизводството на разнообразни форми, адекватни на различните параметри на човешките общества, на различията в талантите и способностите на отделните човешки същества.

Така, както доминиращата роля на едни същества и изключването на други от екосистемата би довело до нейното ►

Българско ТКЗС от 60-те години (вляво). От социализма насам българите смятат "кооперация" за мръсна гума
A Bulgarian agricultural cooperative union from the 1960s (left). Since socialist time, Bulgarian people consider "cooperation" a dirty word.

► – the rich North as against the poor South. But none of the famous economists has dared to mention the reason aloud. There is only one and it is best seen in the Emilia-Romagna model. This province has a territory of 22 square kilometers and a population of 4.4 million people; at the moment it is the most developed and rich region in Europe – with a GDP of 107 billion euros and an average per capita income of 31,900 euros – surpassing even Germany.

Bologna, the province's central city, has some of the highest indicators in the areas of living standard, infrastructure and social services.

WHERE DOES THE PROSPERITY COME FROM? Not from industrial giants, corporations and holdings, but from the presence of 40,000 small companies and cooperatives that produce everything – from Parmesan to motorcycles and automobiles. They provide 40% of the gross product. There are no extravagantly super-rich people (the most affluent person is the President of Banca Popolare dell'Emilia Romagna, Luigi Odorici, a mere 294th on Forbes' list), but, on average, the residents of the province are among the richest on the Continent, while unemployment is among the lowest. You can judge the level of entrepreneurship by the fact that, on average, there is one company for every ten local residents!

This model of cooperation and interaction, which is now called "the Emilia Romagna Model," is precisely the brightest anti-thesis and alternative to megalomaniac corporate capitalism.

The fastest developing sector in the province is social services; in Bologna alone 87% of them are provided by local cooperatives. Almost two-thirds of the city's residents are part of at least one cooperative. The most striking example is Imola, situated just within half an hour's driving distance from Bologna, where all companies and enterprises are cooperatives. Every single one of the 67,000 residents of the town is a shareholder in at least one of the 115 cooperatives that make up 68% of the gross product of the municipality.

INEQUALITY HAS BEEN GENETICALLY BUILT into the capitalistic system. During the last 30 years the establishment of the neoliberal capitalistic model has further aggravated it. After the collapse of communism, it was even easier for the neo-libertarians to impose their model because it had become easier to stigmatize anyone who talked about social justice and equality as being communist and against the free market.

In their book, *The Spirit Level*, Richard Wilkinson and Kate Pickett analyze the social price of inequality. They prove that problems

such as low life expectancy, mental disorders, infant mortality, drug usage, crime and obesity are manifest much more often in societies with greater inequality than in those where the inequality is smaller. This is best seen in the example of the US and the United Kingdom, where the difference between the richest and the poorest is the greatest. Regardless of the high standard of living in the US, healthcare and social problems are much worse in comparison with more balanced countries, such as Japan and Sweden, for example. Infant mortality in the US is three times higher than in Japan. Swedes live three years longer, on average, than their overseas peers.

THE ONLY SALVATION from social inequality is hidden in the market – not, however, in the illusion of a completely deregulated market but rather in making sure that all economic entities can have free access to it. In that respect, to a great extent the human economy resembles a healthy ecosystem: it is likewise dependent on the production and reproduction of various forms that are relevant to the different parameters of human societies, to the differences in individual capabilities and talents.

Thus, as some creatures' dominant roles and others' exclusion from the ecosystem will eventually lead to its destruction, in the same

Софийският хотел "България" през 30-те – една от многото сгради, построени от Христо Ганев

Sofia's Grand hotel Bulgaria in the 1930s – one of the many buildings constructed by Hristo Ganev.

way the vitality of the economic system depends on the participation of all kinds of entities in it – big and small capitalist enterprises that create social wealth; private, public and government institutions that redistribute that wealth and simultaneously work for equality and justice; social enterprises that use the market in order to establish social products; and cooperatives that encourage societal solidarity through the principle of proportionality.

IT IS EXTREMELY IMPORTANT TO PREVENT any one of those models from acquiring a dominant role. When that happens, it is always accompanied by the imposition of one ideology and the compulsory submission that undermines the ability of society to seek adequate alternatives for its development. That is seen very clearly at the present moment, when the politicians and economists cannot find the best solutions for this acute crisis for a fifth year in a row. The destruction of alternatives marks the final victory of an ideology. The imposition of a single ideology on the economy hinders progress.

Once upon a time the Bulgarian cooperative leader, Hristo Ganev, managed to buy the sugar factories in Ruse from their Belgian owners through the Napredak Cooperative Center and CCIC, and thus founded the Cooperative Sugar Factories in 1938. In this way he became

The vitality of the economic system depends on the participation of all kinds of entities in it

a pioneer of two very significant trends: first, a joint cooperative enterprise became part of big industry in Bulgaria and, second, the creation of the mixed cooperatives that marked the beginning of the middle class in our country.

Today, the principles of the Rochdale weavers are being implemented once again in the United Kingdom, the Netherlands, Belgium, Denmark, etc. When they met together in 1844 to establish their first cooperative, the weavers said that their idea might be crazy, even heretical, but it was not an illusion. Noreena Hertz proved that they were right. Very recently this was also proven by their followers from the John Lewis Partnership – the biggest retail cooperative in the United Kingdom. Owned by 75,000 partners, the employees of the company reported 8.5 billion in revenue and 860 million pounds in profit in 2011. ■

► унищожение, по същия начин жизнеността на икономическата система зависи от участието в нея на най-разнообразни субекти – както големи, така и малки капиталистически предприятия, които създават общественото богатство, частни, публични и държавни институции, които го разпределят и едновременно с това работят за равенство и справедливост, социални предприятия, които използват пазара, за да налагат социални продукти, и кооперативни предприятия, които насърчават обществената солидарност чрез принципа на пропорционалността.

ИЗКЛЮЧИТЕЛНО ВАЖНО Е ДА НЕ СЕ ДОПУСКА някой от тези модели да заеме доминираща роля. Ако това се случи, то винаги е съпътствано от налагане на една определена идеология и принудително подчинение, които подкопават способността на обществото да търси адекватни алтернативи за своето развитие. Това личи много ясно в сегашния момент, когато вече пета година политиките и икономистите не могат да намерят най-добри решения за острата криза. Унищожаването на алтернативата маркира окончателната победа на идеологията. А налагането на окончателната идеология над икономиката спира прогреса.

Някога българският кооператор Христо Ганев успява чрез Кооперативна централа "Напред" и ЧКЗД да закупи от белгийските им собственици захарните фабрики в Русе и така през 1938 да създаде "Кооперативни захарни фабрики". По този начин той става пионер на две много съществени тенденции: за първи път общо кооперативно предприятие става част от едрата индустрия на България, а създаването на смесени кооперативи поставя началото на средната класа у нас.

Принципите на Рочдейлските тъкачи днес отново намират реализация във Великобритания, Холандия, Белгия, Дания... Когато през 1844 се събират, за да създадат своя първи кооператив, тъкачите казват, че тяхната идея може да е нелудничава, може да е еретична, но не е илюзия. Нориъна Хърц доказва, че са били прави. Съвсем наскоро го доказаха и техните последователи от Партньорството на Джон Луис (John Lewis Partnership) – най-голямата търговска кооперация във Великобритания, собственост на 75 000 „партньори“. През 2011 служителите във фирмата отчетоха оборот от 8.6 млрд. и печалба от 860 милиона лири. ■

НИЕ ЦЕНИМ ВРЕМЕТО НА СВОИТЕ КЛИЕНТИ

Микеле Амадеи, член на Управителния съвет и директор "Корпоративно, инвестиционно и частно банкиране" в УниКредит Булбанк

Г-н Амадеи, доскоро частното банкиране бе почти непозната услуга в България. Стана ли тя по-популярна напоследък?

УниКредит Булбанк стартира услугата частно банкиране през 2003, преди почти десет години. Ние бяхме първите. Днес предлагаме индивидуални решения за клиентите, включващи богата гама от алтернативни инвестиции и финансови нужди. Всъщност ние сме лидер на пазара в България – нашите клиенти държат в УниКредит Булбанк авоари, възлизащи общо на 700 млн. лева.

Какви са предимствата на частното банкиране? Какви са клиентите ви – преобладаващо българи, или повече чужденци, работещи в България?

Това, което нашите клиенти ценят най-много, е високото ниво на обслужване и финансовите консултации, които получават. Събрали сме екип от сертифицирани професионалисти – мениджъри в областта на връзките с клиенти, частни банкери, които са на разположение ежедневно. Те се занимават с поддръжката на продукти-

те, могат да дават съвет, информация за пазара и новите продукти. Ние сме гъвкави и ценим времето на клиентите си. Повечето от тях са предприемачи или мениджъри на компании. Те са и българи, и чужденци, които пребивават за дълго в България.

Наскоро Булбанк пусна нов пакет – Експат пакет, за кого е предназначен той?

Продуктът е насочен към чужденци, работещи в България. В Expat Package събрахме в едно множество продукти с

добавена стойност, които обикновено са търсени от чуждите граждани – сметки в различна валута, улеснение при международни финансови трансфери, гарантирани депозити, преференциални обменни валютни курсове, дебитни и кредитни карти, пазарни консултации.

Предлагате преференциални условия за трансфер на суми в чужбина. Колко по-евтино е реално да се ползва подобна услуга в сравнение, да речем, с парични преводи от типа на Western Union?

Офертата ни е съобразена с условията на местния пазар. Ние предлагаме фиксирана такса за международни трансфери, която не зависи от размера на превежданата сума. Вярваме, че това ще направи процедурата прозрачна, по-гъвкава и опростена. Още повече, че таксата е 20 евро, което всъщност я превръща в доста конкурентна на останалите.

Каква е цената на продукта и има ли допълнителни услуги към него, които се заплащат отделно?

Цената на EXPAT пакета е по-малко от 5 евро на месец, което включва и поддръжката на сметката, обвързана с услугата. Допълнителни такси няма. Пакетът цели да покрие основните нужди на клиента, докато останалите услуги, които не са включени в него – като ипотеката, потребителски заеми, застраховка, взаимни фондове, инвестиционни продукти, могат да бъдат договорени директно с частния банкиер.

Mr. Amadei, until recently Private Banking was almost an unknown service in Bulgaria. Has it gained popularity as of late?

At UniCredit Bulbank, we started our Private Banking service model in 2003. Almost 10 years ago. We were pioneers at the time. Today we are offering tailor-made solutions that cover a wide range of alternative investments and financial needs. Actually we are market leader in Bulgaria, as our clients have trusted us by placing assets worth over BGN 700 mln in UniCredit Bulbank.

Which are the advantages of Private Banking?

Who are your clients – mostly Bulgarians or predominantly foreigners, working in Bulgaria? What our clients appreciate mostly is the high level of services and financial advice they receive. A certified team of high professional relationship managers, private bankers, has been set up for daily support, advice, market updates and new product opportunities. We are flexible and we care about the precious time of our clients. The majority of them are entrepreneurs or managers of companies. They are Bulgarians and "stable" internationals – meaning long stay expats.

UniCredit Bulbank is going to launch a new

We Care about the Precious Time of Our Clients

Michele Amadei, Member of the Management Board and Head of Corporate, Investment and Private Banking in UniCredit Bulbank

product – Expat Package. Who is that designed for?

For foreigners working in Bulgaria. With the EXPAT package we have put together a wide range of value added products that an expatriate typically looks for. Foreign currency accounts, facilitation of cross border transfers, secured deposits, preferential exchange rates, cards and market insights.

UniCredit Bulbank offers preferential conditions for transfer of amounts abroad. In reality how much cheaper is to use this kind of service in comparison to transfers from the type of Western Union?

Our offer has been bench-marked to the local market conditions. Our value proposition is a fixed fee for international transfer not linked to

the amount sent. We believe it gives transparency, flexibility and simplicity. Moreover, this fixed fee has been set at 20 euro per international transfer, which is actually a highly competitive price.

What is the price of the product and are there any services that come at an additional charge?

The price of the Expat package is less than five euros per month, including the current account maintenance. There are no additional charges. The package aims to cover "the prime needs" of an Expat client, while other services, not included in the offer, such as mortgage, consumer loans, insurance, mutual funds, investment products, will be directly negotiated with the private banker assigned to the account.

Как да купите имот в България

Покупката на имот може да е добра инвестиция, но може да бъде и рискова, ако пренебрегнете защитните механизми, предвидени от законодателството. Какво трябва да направите, ако искате да придобие имот или ограничени вещни права в България?

ПЪРВО, проверете дали лицето, което ви прехвърля правата върху имота, е действителният собственик. Това се удостоверява с нотариални актове и документи с доказателствена сила на нотариален акт. Последните са два типа – подлежащи и неподлежащи на вписване. Добре е да проверите в Агенцията по вписванията или в архива на съответния съд дали представеният документ е подвързан в книгите за вписване.

Ако документът за собственост е от неподлежащите на вписване, тогава трябва да прочетете в архива на съответното ведомство доколко е автентичен и дали е подписан от лице с необходимата представителна власт.

ВТОРО, прочетете дали за района на имота има влязла в сила Кадастрална карта. Ако да, тогава трябва да ви бъде представена схема (скица) за имота. Липсата на описание по тази схема води до нищожност на нотариалния акт.

NOTARY OFFICE
ROSICA RASHEVA

Росица Рашева Нотариус

Минчо Даскалов Помощник Нотариус

1164 София, кв. Лозенец, ул. "Кръстьо Сарафов" 1

тел: 02/963 01 99; факс 02/865 10 09

e-mail: rasheva@bulinfo.net; notarasheva@gmail.com

Ако за района няма влязла в сила кадастрална карта, поискайте от Агенцията за геодезия, картография и кадастр писмено удостоверение за това.

ТРЕТО, проверете представителната власт на лицето, което ще участва в прехвърлянето на собствеността. Ако в производството участват малолетни или непълнолетни лица, е необходимо разрешение от съда. Ако в сделката участва представляващ юридическо лице, направете справка в Търговския регистър за пълномощията му. Ако участва представляващ физическо лице, пълномощното му следва да е с нотариална заверка на подписа и съдържанието, а към него да има нотариално заверени декларации по чл. 264, ал.1 от ДОПК и Декларация по чл. 25, ал. 8 от ЗННД.

ЧЕТВЪРТО, следва да се прецени от специалист дали имотът е самостоятелен обект по смисъла на Закона за управление на територията. Ако не е, сделката е нищожна.

ПЕТО, добре е да се изследва дали върху имота има вписани иски и молби, ипотечи и тежести. Това е изцяло задължение на купувача, за целта той трябва да изиска от Агенцията по вписванията съответното удостоверение (за 10 години назад).

ШЕСТО, проверете в общинската администрация на кого се води имотът и дали за него има непогасени данъчни задължения – наличието им би осуетило сделката.

Изложено по-горе е примерен вариант за подготовката на една сделка. За пълна сигурност бихме посветвали всеки евентуален купувач да се обърне към адвокат или да възложи на нотариуса, който ще изпоявда сделката, да извърши необходимите проверки.

FIRST, check if the person who is transferring the title of the property to you is the actual owner. This will be certified by notary deeds and documents that have the same conclusive force as a deed. There are two types of such documents – those which must be registered and those for which it is not mandatory. It is advisable to check with the Registry Agency or in the archive of the respective court whether the document in question has been included in the land registry book.

If the document proving ownership is of the type that is not subject to inclusion in the register, then you need to research the archive of the respective local administration regarding the authenticity of the document and whether it is signed by a person from the necessary local authority.

SECOND, you need to check if there is cadastral map of the area in force. If yes, then you should be given a sketch (blueprint) of the property. The lack of such a descriptive sketch makes the deed null and void.

If there is no cadastral map of the area in force, request written certification of the fact from the Agency for Geodesy, Cartography and Cadastre.

THIRD, check the authority of the local representative, who will facilitate the transferring of ownership. If underage persons or minors participate in the deal this must be authorized by a court decision. If any of the participants in the deal is representing a legal entity, make an inquiry with the Commercial

Register about his or her power-of-attorney. If an individual, who is party to the deal, is being represented by a person with a power-of-attorney the signature and contents must be notarized, and it should be accompanied by notarized declarations in accordance with art. 264, par. 1 of the Tax-Insurance Procedure Code and a declaration in accordance with art. 25, par. 8 of the Notaries and Notarial Practice Act.

FOURTH, you need to consult an expert to see if the property is a self-contained object within the meaning of the Spatial Planning Act. If it is not, then the deal is null.

FIFTH, it is advisable to research whether there

are any statements of claims, mortgages, or liens registered on the property. This is entirely the responsibility and by choice of the buyer. Therefore, he or she must request such a certificate from the Registry Agency (up to 10 years back).

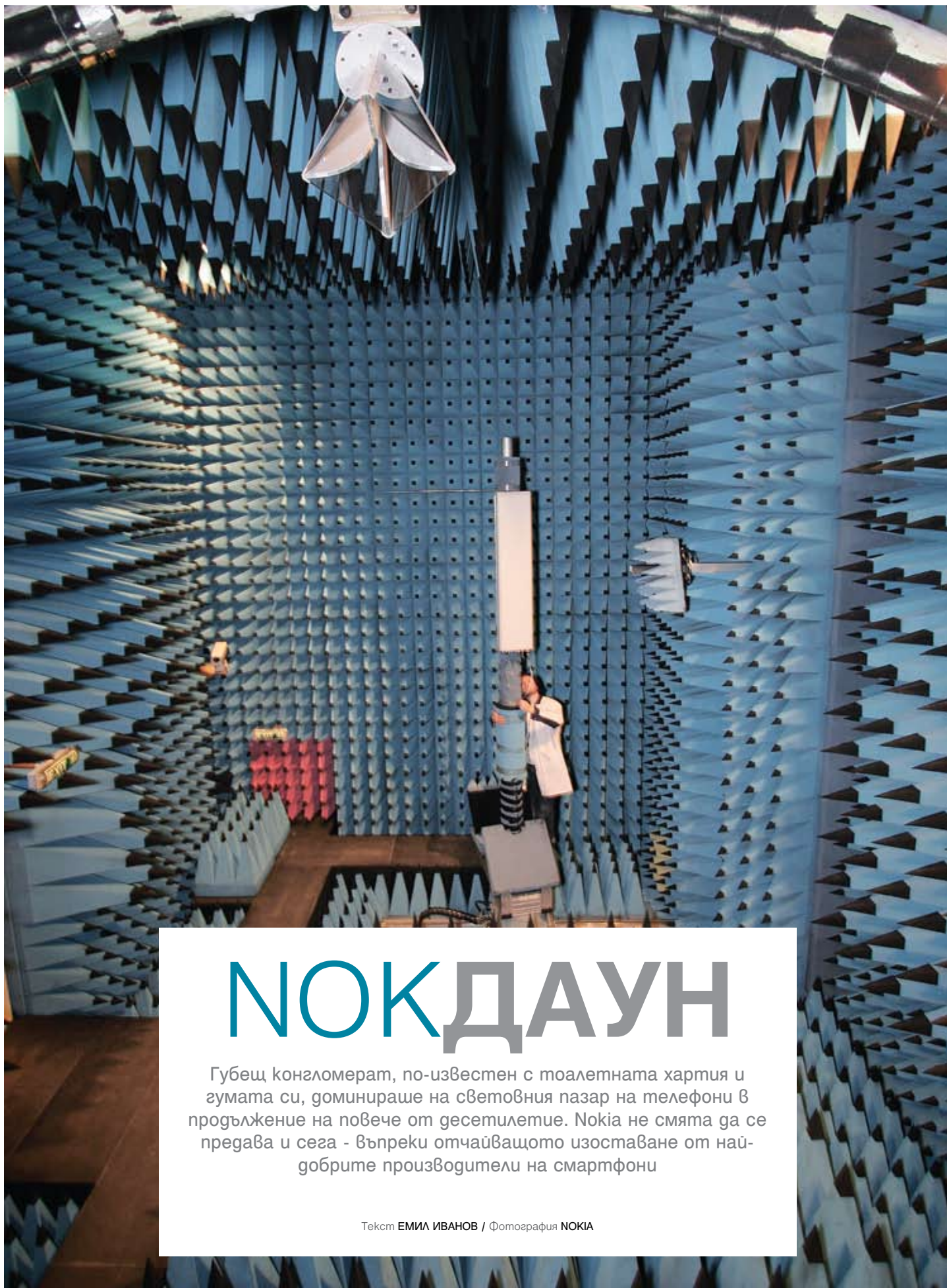
SIXTH, check with the municipal administration who is listed on the property title and see if all property taxes have been paid – unpaid taxes will hinder the sale.

This series of steps is an example of how to prepare for a property deal. For complete legal security we recommend that every potential buyer contact a lawyer or submit the notary, who will perform the formalities related to the sale, to the necessary checks.

NOTARY CONSULTATION

How to Buy a Property in Bulgaria

Purchasing a real property could be a good investment, but it might turn out to be risky also, if you ignore the protective mechanisms that are provided by law. What do you need to do if you want to acquire a property or limited real rights in Bulgaria?

НОКДАУН

Губещ конгломерат, по-известен с тоалетната хартия и гумата си, доминираше на световния пазар на телефони в продължение на повече от десетилетие. Nokia не смята да се предава и сега - въпреки отчайващото изоставане от най-добрите производители на смартфони

Текст ЕМИЛ ИВАНОВ / Фотография NOKIA

В най-силния си период Nokia продаваше по повече от един милион мобилни телефони на ден, а пазарната ѝ капитализация достигна 300 млрд. евро. На много пазари името ѝ бе синоним на мобилен телефон – така както Хегох означаваше машина за фотокопиране, а Hoover – прахосмукачка. Компанията бе икономическото и технологично чудо, с което Финландия възкръсна след рецесията в началото на 90-те и изпревари останалия свят – и най-вече съседна Швеция и нейния гигант Ericsson.

След повече от 15 години на върха обаче Nokia вече не е най-голямата компания по пазарна оценка във Финландия – изпревари я енергийното дружество Fortum и финансовият холдинг Sampro. По-сериозната промяна е, че тя отстъпи мястото си на водещ производител на мобилни телефони в света на корейската Samsung, след като изостана фатално от тенденциите на най-важния пазар днес – на смартфоните.

Независимо от загубите, които трупа сега, затварянето и на последния действащ завод във Финландия и съкращаването на поредните 10 000 служители по света, компанията има впечатляваща история, заради която мнозина продължават да вярват в нейния потенциал. Пазарните анализатори съветват акционерите на Nokia да не бързат да продават акциите си в компанията. Самите финландци дадоха пример с доверието си – сега местните домакинства притежават 10% от капитала ѝ в сравнение с 5.4% преди две години.

В същото време не са малко и недоволните от начина, по който се развива компанията, и от продуктите, които тя предлага. "Хората продължават да казват, че това е марафон, а не спринт, и че ние сме костенурката, а не заека. Хубаво е обаче да помним, че зайците вече почти не се виждат", изказа се вътрешен човек неотдавна. Според сайта whatsurfinland.org пък миналата пролет финландският парламент купил 200 апарата E7, а някои депутати придобили акции в компанията – и в момента съжалявали и за двете решения.

За много от дългогодишните служители на компанията обаче днешната криза е просто една от многото през годините. Доказателство за нейната устойчивост е дори само фактът, че и днес финландците продължават да носят ботуши, направени от гума с марката Nokia.

В ДАЛЕЧНАТА 1865 Фредрик Игестам създава хартиена фабрика на брега на финландската река Нокианвирта, кръстена на старата финска дума за вече изчезнал вид чернокожа бялка. Минен инженер по професия, Игестам внася от Германия нов, по-евтин процес за производство на хартия.

Начинанието се оказва много успешно и му носи бронзов медал на Световното изложение в Париж през 1867. Заради предприемчивостта си Игестам е смятан за бащата на финландската хартиена индустрия.

Години по-късно неговата фабрика се слива с още две – за гумени изделия и за кабели и електроника, от които се ражда корпорацията Nokia. След време тя разширява още повече дейностите си и прибавя дори производство на електроенергия.

Когато революцията в мобилните комуникации започва да набира скорост, Nokia има идеални позиции да заеме ролята на пионер в тази нова индустрия. През 1981 тя участва в създаването на първата международна клетъчна мрежа в света – Nordic Mobile Telephone (NMT), която дава възможност за международен роуминг. През 1987 компанията въвежда Mobira Cityman – първия мобилен апарат за NMT мрежи, който може да се държи в ръка. Въпреки че тежи 800 г и струва 24 000 финландски марки (около 4560 евро), моделът се превръща в класика. Той дори си спечелва прозвището "Горба", след като съветският лидер Михаил Горбачов е сниман как го използва, за да се обади от Хелзинки на своя министър на комуникациите в Москва. През същата година е приета Глобалната система за мобилни комуникации (GSM) като европейски стандарт за дигитална мобилна технология. С качествените си гласови обаждания, международния роуминг и възможността за текстови съобщения той върхновява глобална мобилна революция, а Nokia е ключов играч в разработването на новата технология.

ВЪПРЕКИ ТЕЗИ УСПЕХИ, в началото на 90-те, когато все още е конгломерат от много различни дейности, Nokia се бори да оцелее. Срият през 1991 на Съветския съюз, основният търговски партньор на Финландия, хвърля страната в дълбока рецесия. Компанията стъпва на крака едва когато президентът Йорма Олила убеждава мениджърите, че всички сили трябва да бъдат концентрирани върху малкото поделение за производство на мобилни телефони. Фабриците за каучук, кабели и потребителска електроника постепенно ►

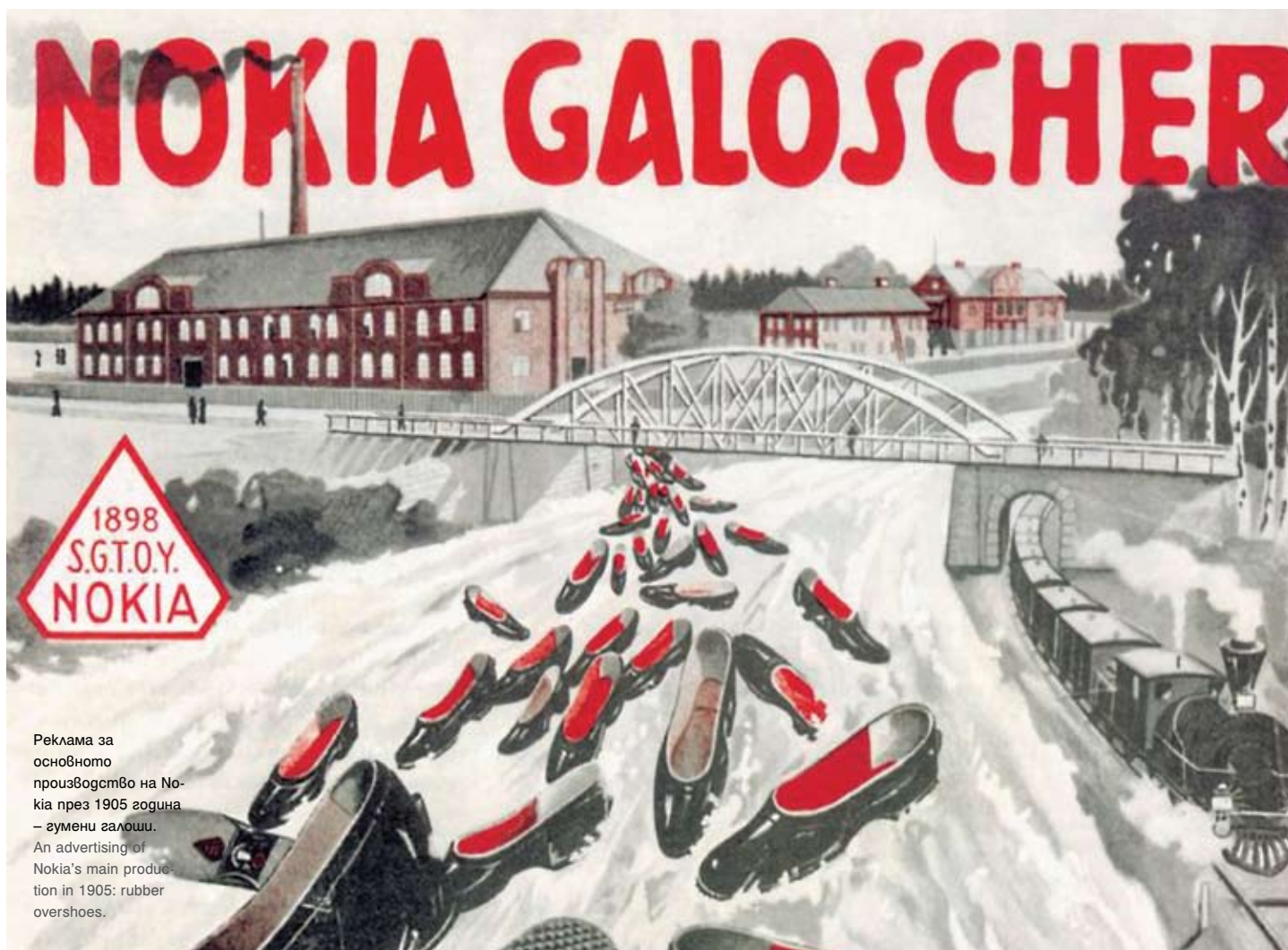
Анализаторите съветват акционерите на Nokia да не бързат да продават акциите си

ФАКТИ И ЦИФРИ

- **400 модела** мобилни телефони е създавала Nokia от 1982 до днес.
- **126 млн. броя** от най-популярния си черенбял модел Nokia 3310 и Nokia 3330 е продала компанията.
- **210 млн.** апарата произвежда Nokia всяка година, което означава по 6.5 всяка секунда.
- **98%** от продажбите на Nokia през 2000 са в чужбина.
- **75%** от пазарната си стойност е загубила Nokia от пускането на iPhone на пазара през 2007.
- **Милиардният** телефон Nokia (модел Nokia 1100) е продаден през 2005 г. в Нигерия.
- **3%** от пазарната си капитализация през 2000 струва Nokia днес. Това подхранва слуховете, че е възможно компанията да бъде изкупена от Microsoft.
- **3 пъти** нараства икономиката на Финландия между 1993 и 2008 – в годините на възход на Nokia.
- **70%** от жителите на Финландия през 2000 носят мобилни телефони – най-високият процент в света, над два пъти повече, отколкото в САЩ.
- **350 млн.** мобилни телефони са използвали играта Snake го 2010 г. Разработена от Nokia през 1997, тя мигновено се превръща в класика.
- **200 млн.** пъти е свалена играта Angry Birds, разработена от финландската компания Rovio, от дебюта си в iPhone през 2009 г. досега.
- **Мелодията** Nokia tune е създадена по творба за китара от XIX в. на испанския музикант Франсиско Тарета.
- **Първият** комерсиален разговор по GSM в света е осъществен през 1991 в Хелзинки през мрежа, доставена от Nokia. Обаждането е на финландския министър-председател Харри Холкери, който използвал телефон на Nokia.
- **Цифрата 4** не присъства в нито един модел на Nokia, продаван в Азия, защото в повечето югоизточни и източни части на континента се смята, че тя носи лош късмет.
- **През 2006** Nokia е избрана за 20-та най-харесвана компания в света в класация на Fortune.

Йорма Олила
Jorma Ollila

► са разпродадени, а решението за фокусиране върху телекомуникациите, съчетано с ранната инвестиция в GSM стандарта, се отплащат. През 1998 компанията е световен лидер на пазара на мобилни телефони, а между 1996 и 2001 оборотът ѝ се увеличава близо пет пъти – от 6.5 млрд. до 31 млрд. евро.

За пет години Nokia извървява удивителен път, утроява продажбите си и повишава цената на акциите си с 2000%. Специалисти от сектора ѝ приписват голяма част от заслугата за насищането на света с мобилни комуникации. Обяснението за успеха е просто – телефоните на Nokia работят добре и изглеждат страхотно. А и компанията е първата, която осъзнава, че различните пазарни сегменти – тийнейджърите, почитателите на модата, търсещите изгодната сделка, работещите, ще харесат различни модели.

При срива на технологичния пазар през 2000 Nokia среща трудности като всички свои конкуренти, но чрез съкращаване на разходите и персонала се справя по-добре от пазара като цяло.

ПРЕЗ ЛЯТОТО НА 2007 хегемонията ѝ за първи път е застрашена. Въпреки че

по това време Nokia произвежда почти половин милиард телефона годишно, Apple е първата компания, която съчетава успешно мобилния телефон с интернет и серия от полезни и забавни приложения в едноединствено устройство – при това лесно за използване и достатъчно малко да се побере без проблем в ръката и джоба. По-късно един от бившите вицепрезиденти на Nokia ще признае причината съдбата да се обърне: “Apple направи само онова, което Nokia планираше, но не успя да реализира в действителност”.

Три години по-късно финландският вестник Helsingin Sanomat проведе задълбочено разследване на причините, довели до последвалия срив на Nokia, при което интервюира 15 бивши служители и мениджъри на компанията. Според служителка нещата започнали да се влошават със смяната на Йорма Олила, когато персоналят почувствал, че не получава предишното доверие, и това постепенно парализирало креативността му. Бивш директор пък разказва, че в организацията на Nokia имало около 300 вицепрезиденти и старши вицепрезиденти – при положение, че и сто щели да са напълно достатъчни. “Апаратите от серия N се правеха като Ферарита с мотор на

Фиат под капака”, недоволства друг негов колега.

От разказите на анонимните участници в проучването става ясно, че през 2000 г. в компанията е взето решение да се увеличи броят на произвежданите апарати. “Два нови модела годишно вече не бяха достатъчни, трябваше да бъдеме по 40-50”, разкрива мениджър по продуктово разработване. Предишният екипен метод на работа станал неефективен, а фабричното мислене променило всичко. “Когато се появи iPhone, завари Nokia със събути панталони”, безпардонен е друг от интервюираните.

Сега Nokia възлага надеждите си за оцеляване на партньорството си с Microsoft и серията телефони Lumia – първите, които използват софтуер Windows. Но от гръмкото им лансиране на пазара миналия ноември до март тази година тя продаде едва 3 млн. от тях на фона на 72-та млн. продадени iPhone. За да оцелее, компанията има нужда от бърз успех – откакто изгуби лидерството си, Nokia харчи от парите, които е спестила. Последните пет три-месеция са ѝ стрували 2 млрд. евро, което означава, че без съкращение на разходите резервите от 4.9 млрд. евро могат да се стопят много бързо. ■

NOKDOWN

The loss-making conglomerate, which had been best known for its toilet paper and rubber products, came to dominate the world telephone market for more than a decade. And Nokia does not intend to give up this time either – despite the despairing lag behind the best smartphone manufacturers

By EMIL IVANOV / Photography NOKIA

In its heyday Nokia sold more than one million mobile phones per day, and its market capitalization reached 300 billion euros. In many markets, its name was a synonym for mobile phone, just as Xerox meant a photocopier and Hoover meant a vacuum cleaner. The company was an economic and technological miracle that revived Finland after the recession in the early 1990s and outstripped the rest of the world including, above all, their neighbor Sweden and its giant Ericsson.

After more than 15 years at the top, however, Nokia is no longer the biggest company in market value in Finland – it was surpassed by energy company Fortum and financial holding Sampo. More importantly, it ceded its place as the world's leading manufacturer of mobile phones to the Korean Samsung, after falling hopelessly behind the trends in the most important market today – the smartphone market.

Regardless of its current losses, the shutdown of Nokia's last plant in Finland and the layoff of an additional 10,000 employees worldwide, the company has an impressive history which is the reason that many continue to believe in its potential. Market analysts advise Nokia shareholders not to sell their shares in the company. The Finns themselves set an example with their trust: local households

now hold 10% of its capital compared to 5.4% two years ago.

At the same time, many people are dissatisfied with the way the company is developing and with the products it offers. As one company insider put it: "People keep saying this is a marathon, not a sprint; that we're the tortoise, not the hare. They would do well to remember that the hares are almost out of sight already." According to the site whatsupfinland.org, last year the Finnish parliament bought 200 E7 phones and some MPs acquired shares in the company – and right now both regret their decisions.

For many of the company's long-time employees, however, the current crisis is simply one of many over the years. The fact that Finns still wear Nokia rubber boots today is proof enough of its stability.

IN THE DISTANT 1865 Fredrik Idestam set up a paper mill on the bank of the Finnish river Nokianvirta, named after the old Finnish word for a now extinct species of black-furred sable. Originally a mining engineer, Idestam imported a new cheaper process for the production of paper from Germany. His venture proved very successful and earned him a bronze medal at the 1867 Paris Exhibition. Because of his spirit of enterprise Idestam is regarded as the father of the Finnish paper industry.

Nokia Cityman, 1987

Nokia 6110, 1998

Nokia Morph, 2014?

Years later his enterprise merged with two others – one for rubber goods and one for cables and electronics, from which the Nokia corporation was

ultimately born. In time it expanded its activities still further to even include the production of electricity.

As the mobile communications revolution began to gain momentum, Nokia was in an ideal position to become the pioneering name in this new industry. In 1981 it took part in the creation of the world's first international cellular network - Nordic Mobile Telephone (NMT), which enabled international roaming. In 1987 the company introduced Mobira Cityman – the first handheld mobile phone for NMT networks. Although it weighed 800 grams and cost 24,000 Finnish marks (about 4,560 euros), the model became an icon. It even gained the nickname "Gorba" after the Soviet leader Mikhail Gorbachev was pictured using it to make a call from Helsinki to his communications minister in Moscow. The same year witnessed the adoption of the Global System for Mobile Communications (GSM) as the European standard for digital mobile technology. With its high-quality voice calls, international roaming and possibility for text messaging, it inspired the global mobile revolution with Nokia becoming a key player in the development of the new technology.

DESPITE THESE SUCCESSES, in the early 1990s, while still a conglomerate with many different activities, Nokia struggled to survive. The collapse in 1991 of the Soviet Union, Finland's main trading partner, pushed the country into a deep recession. The company did not get back on its feet until president Jorma Ollila convinced the managers that all efforts had to be concentrated on the small mobile phone production division. The rubber, cables and consumer electronics divisions were gradually sold off and the decision to focus on telecommunication, combined with the early investment in the GSM standard, paid off. In 1998 the company was the world leader in the mobile telephony market, and from 1996 to 2001 its revenue almost quintupled – from 6.5 billion euros to 31 billion euros.

In five years Nokia covered an amazing road, tripling its sales and increasing the price of its shares by 2,000%. Sector specialists gave it much of the credit for saturating the world with mobile communications. The success recipe was simple - Nokia phones work well and look great. Also, the company was the first to realize that different market segments – teenagers, fashion buffs, bargain hunters, workers - would ►

In five years
Nokia covered
an amazing
road, tripling
its sales

FACTS AND FIGURES

- **400 mobile phone** models have been created by Nokia since 1982.
- **126 million pieces** of its most popular black & white model Nokia 3310 and Nokia 3330 have been sold by the company.
- **210 million** handsets are manufactured by Nokia every year, which is the equivalent of 6.5 phones each second.
- **98%** of Nokia's sales in 2000 were abroad.
- **75%** of Nokia's market value was lost with the introduction of the iPhone in 2007.
- The **one billionth** Nokia phone (Nokia 1100) was sold in 2005 in Nigeria.
- **3%** of its market capitalization in 2000 is what Nokia is worth today. This feeds rumors that the company may be bought by Microsoft.
- **Finland's economy** tripled between 1993 and 2008 – the years of Nokia's upsurge.
- **70%** of Finland's residents in 2000 had mobile phones – the highest percentage globally, more than twice the number in the US.
- **350 million** devices included the game Snake until 2010. Developed by Nokia in 1997, it became an instant icon.
- **200 million** downloads of the game Angry Birds, developed by the Finnish company Rovio, since its debut on iPhone in 2009.
- **The ringtone Nokia** tune is based on a 19th century guitar work by Spanish musician Francisco Tarrega.
- The world's **first commercial GSM** call was made in 1991 in Helsinki over a Nokia-supplied network by then Prime Minister of Finland Harri Holkeri, using a Nokia phone.
- **The digit 4 never** appears in any Nokia handset model sold in Asia, because in most parts of Southeast/East Asia it is considered an unlucky number.
- **In 2006** Nokia was listed as the 20th most admired company worldwide in a ranking by Fortune magazine.

Shopping is in your heart

Mall Galleria Burgas: The largest shopping mall on the South coast of the Black Sea.

Every day from 10:00h to 22:00h

Over 100 modern shops of fashion brands - H&M, Zara, Bershka, Guess, Miss Sixty, Calvin Klein, etc.

The first cinema multiplex in the region with 10 screens

6, Yanko Komitov Blvd.
Burgas, Bulgaria
www.galleriaburgas.bg

► go for different models.

During the collapse of the technology market in 2000, Nokia faced the same difficulties as its rivals, but through cost and staff cuts it did better than the market in general.

IN THE SUMMER OF 2007 its hegemony was threatened for the first time. Although at that time Nokia manufactured almost half a billion handsets a year, Apple was the first to successfully merge mobile telephony with the Internet and a range of useful or entertaining applications into a single easy-to-use device that fit neatly into any hand or pocket. Later a former Nokia vice president would admit the reason for the turn of fate: "Apple has only gone and done those things that were envisioned by Nokia, but which Nokia has itself been unable to bring into the real world."

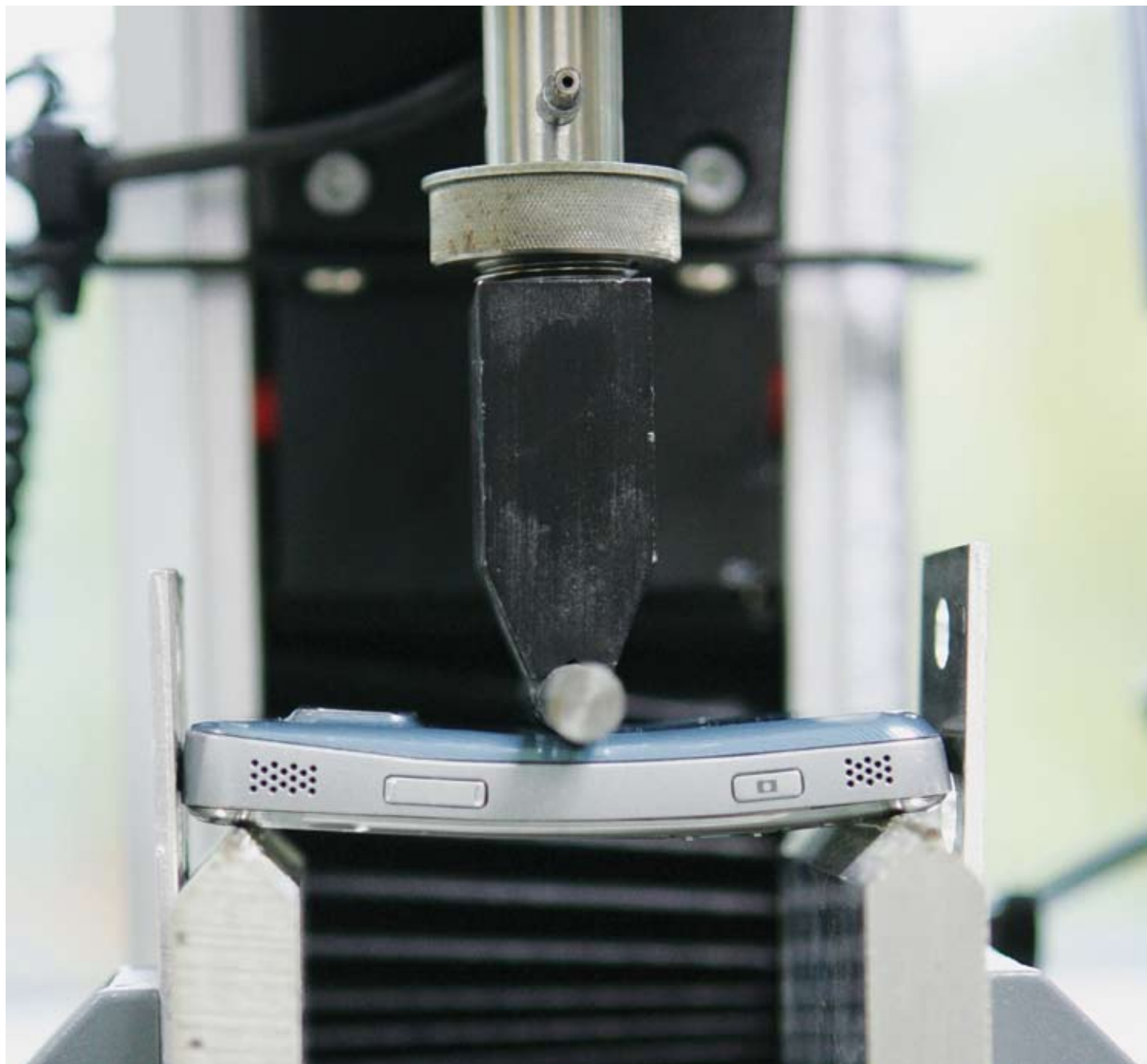
Three years later the Finnish newspaper

Helsingin Sanomat conducted an in-depth investigation into the reasons leading to the subsequent collapse of Nokia, during which 15 former company employees and managers were interviewed. According to a former woman employee, things started deteriorating after Jorma Ollila's tenure, when employees were not trusted as much as they had been, and this gradually paralyzed creativity. A former manager, in turn, revealed that there were about 300 vice presidents and senior vice presidents in the Nokia organization – when even 100 would have been enough. "The devices in the N-series were made like Ferraris with a Fiat engine under the hood," another Nokia manager complained.

The stories of the anonymous participants in the survey reveal that in 2000 the company decided to increase the number of available Nokia handsets. "Two new models a year was no longer enough, but there was a perceived

need to bring out as many as 40 or 50 models a year," a product development manager says. The old teamwork way of doing things was no longer effective, and wild ideas and visions were effectively killed off by the choking grip of factory thinking. As one interviewee bluntly put it: "Nokia woke up with its pants around its ankles when the iPhone arrived."

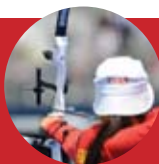
Nokia now pins its hopes for survival on its partnership with Microsoft and the series of Lumia devices, the first that use Windows software. But since their noisy market launch last November up until March, they have sold only 3 million units compared to the 72 million iPhones sold during the same time. The company needs quick success to survive – since losing its leadership, Nokia is spending the money it had once saved. The last five quarters cost it 2 billion euros, which means that, without cost-cutting, the reserves of 4.9 billion euros could melt away very quickly. ■

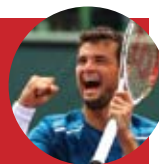
63 | **ИНТЕРВЮ:
ЙОРДАН ЙОВЧЕВ**
INTERVIEW: JORDAN JOVCHEV

58 | **ГЕОПОЛИТИЧЕСКО ЗЛАТО**
GEOPOLITICAL GOLD

56 | **БЪЛГАРСКИТЕ НАДЕЖДИ**
BULGARIAN HOPES

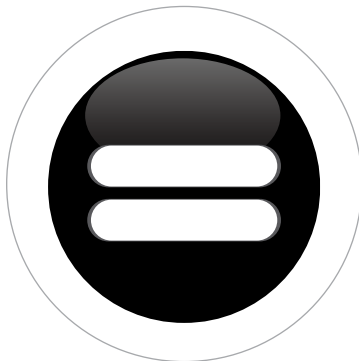
Тенденции Ups & Downs

До месец-два българите ще могат да регистрират автомобилите си онлайн, в новия електронен портал на КАТ, съобщиха от Пътна полиция. Системата ще позволява не само електронно попълване на всички необходими документи за регистрацията, но и електронно плащане на всички необходими такси. Накрая собственикът може да си запази час за поставяне на регистрационни табели, което според КАТ ще сложи край на пословичните опашки.

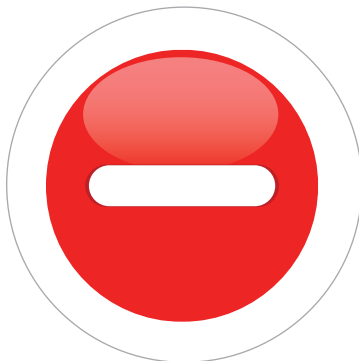
Within a month or two Bulgarians will be able to register their automobiles online at the Road Traffic Control's (KAT) new electronic portal, announced the Traffic Police Department. The system will not only allow for the electronic completion of all necessary documents for registration, but also for the electronic payment of all necessary fees. In the end, the car owner will be able to book an appointment for the license plates to be mounted, which, according to KAT, will put an end to waiting in the notorious lines.

След седмици на ожесточени спорове депутатите върнаха за преразглеждане промените в Закона за горите, които позволяват изграждането на ски писти, лифтове и други съоръжения без промяна в предназначението на земите. Измененията предизвикаха силно обществено недоволство и принудиха президента Плевнелиев да им наложи вето. Министър Мирослав Найденов обеща текстовете да не се гласуват повторно, докато не се изчистят всички спорни моменти.

After weeks of violent debates, the Members of Parliament sent the amendments to the Forestry Act back for reconsideration; they would have allowed the construction of ski trails, lifts and other facilities without changing the land usage designation. The changes stirred up vigorous public discontent and forced President Plevneliev to veto them. Minister Miroslav Naidenov promised that the text would not be voted on again until there is a consensus on all controversial points.

България е страната с най-ниска производителност на труда в Европейския съюз и с най-голям дял на младите хора, които нито учат, нито работят, сочи последният тримесечен доклад на Еврокомисията за заетостта и социалната политика. Според проучването близо 56% от българите живеят в лишения, тоест не могат да си позволят поне три от деветте основни стоки и услуги. Средно за ЕС този показател е под 18%, а най-добре са Люксембург и Швеция, където едва 4% от населението изпитва лишения.

Bulgaria is the country with the lowest labor efficiency in the European Union and with the largest share of young people who neither study nor work, as indicated in the European Commission's latest quarterly report regarding employment and social policies. According to the research, almost 56% of Bulgarians suffer privation, i.e. they cannot provide themselves with at least three of the nine basic articles and services. This indicator is 18% below the EU average; the best results are in Sweden and Luxemburg, where a mere 4% of the population lives in poverty.

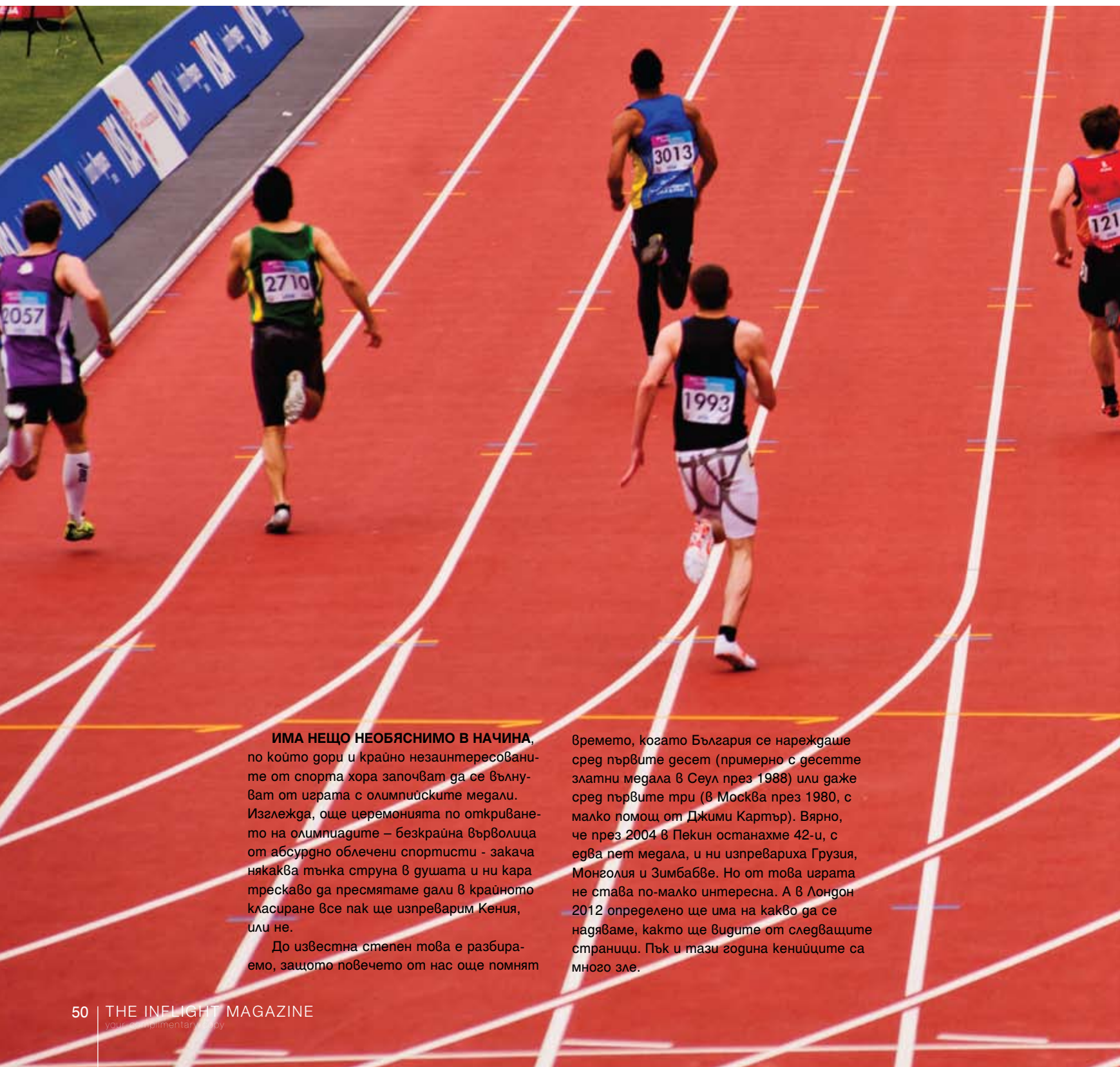
ЦКБ Сила
пенсионноосигурително
акционерно дружество

С грижа за вас!

1000 София, ул. Стефан Караджа 2, тел.: 02/ 810 80 10, 981 17 74, факс: 02/ 810 80 20, e-mail: office@ccb-sila.com
www.ccb-sila.com

ОЛИМПИЙСКИ НАДЕЖДИ

ИМА НЕЩО НЕОБЯСНИМО В НАЧИНА, по който дори и крайно незаинтересованите от спорта хора започват да се вълнуват от играта с олимпийските медали. Изглежда, още церемонията по откриването на олимпиадите – безкрайна върволица от абсурдно облечени спортисти - закача някаква тънка струна в душата и ни кара трескаво да пресмятаме дали в крайното класиране все пак ще изпреварим Кения, или не.

До известна степен това е разбираемо, защото повечето от нас още помнят

времето, когато България се нареждаше сред първите десет (примерно с десетте златни медала в Сеул през 1988) или даже сред първите три (в Москва през 1980, с малко помощ от Джими Картър). Вярно, че през 2004 в Пекин останахме 42-и, с едва пет медала, и ни изпревариха Грузия, Монголия и Зимбабве. Но от това играта не става по-малко интересна. А в Лондон 2012 определено ще има на какво да се надяваме, както ще видим от следващите страници. Пък и тази година кенийците са много зле.

OLYMPIC HOPES

THERE IS SOMETHING UNEXPLAINABLE about the way in which people who are totally uninterested in sports begin to get excited about the games with the Olympic medals. It seems that the opening ceremony of the Olympics themselves – an endless train of absurdly clothed athletes – pull a delicate string in the soul and make us all begin frantically estimating whether Bulgaria will garner a greater number of medals than Kenya in the final count or not.

To some extent it is easy to comprehend this because most of us still remember the time when Bulgaria ranked among the top ten

countries (for example, with her ten gold medals from Seoul in 1988) or even among the first three (from Moscow in 1980, with some help from Jimmy Carter). It is also true, however, that in Beijing in 2004 we occupied the 42nd position, with only five medals, and even fell behind Georgia, Mongolia and Zimbabwe. But that did not detract from the charm of the games. And at the London 2012 games we have sound reasons to hope for more, as you are going to see on the following pages. Besides, the Kenyans are in very bad shape this year.

БЪЛГАРСКИЯТ СПОРТ ТРЪГВА НАГОРЕ ОТ ЛОНДОН

Надяваме се отсега нататък броят на медалите непрекъснато да расте. Ще се борим в новия европейски програмен период да има отделени средства и за спорта

СВИЛЕН НЕЙКОВ

Министър на физическото възпитание и спорта

След олимпиадата в Сеул през 1988 тенденцията е спечелените от България медали да намаляват. Така се стигна до изгрите в Пекин, на които завоювахме само пет отличия. Надявам се, че в Лондон българският спорт ще направи крачка напред и ще започне нова тенденция – на всяка следваща олимпиада да печелим повече отличия в сравнение с предишната.

Още преди 2 години създадохме програма за финансиране на спортистите, от които очакваме добро представяне в Рио де Жанейро през 2016 година. Именно там ще се видят реалните резултати от нашата работа. Смятам, че държавата изпълни поетите ангажименти към българския спорт, а добрият спортен резултат вече е в ръцете на състезателите и техните треньори.

НО СЕГА НА ДНЕВЕН РЕД Е ЛОНДОН

2012. Какво очакваме от изгрите? Надеждите ни за медали са свързани най-вече с борбата, бокса, художествената гимнастика, стрелбата... Ваня Стамболова показва отлична форма от началото на сезона, гано успее да се възстанови от контузията, заради която пропуска европейското първенство по лека атлетика в Хелзинки, и да покаже истинските си възможности в Лондон. След всички проблеми и вдигането на тежести тръгна във възходяща линия, оттам също може да се очаква добро класиране. На Олимпийски игри винаги са възможни изненади и дано те са положителни за българския спорт.

В ПЕКИН БЪЛГАРИЯ ЗАПИСА НАЙ-СЛА-

БОТО си класиране от Мелбърн '86. Появиха се калкулации, че всеки от спечелените медали е струвал на държавата по 15-16 милиона лева, ако се пресметне четиригодишната субсидия за професионален спорт и олимпийска подготовка. Но таква изчисление е абсолютно некоректно. Олимпийските шампиони и медалисти са върхът на пирамидата, но под тях има огромен брой състезатели и подрастващи, които, под една или друга форма, също получават финансиране от държавата. Чрез програмата „Олимпийска подготовка“ се финансира цялостната дейност на олимпийските федерации, а не само на елитните състезатели. Там са също средствата за материално-техническо осигуряване, за международния календар, и парите за клубовете.

БЪЛГАРИЯ БЕ ТРЕТА В КЛАСИРАНЕТО ПО МЕДАЛИ В Москва '80 и седма в Сеул

Смятам, че държавата изпълни поетите ангажименти към българския спорт

'88. Ясно е, че тези успехи бяха постигнати благодарение на усилията на тоталитарната спортна машина. И все пак ми се струва, че беше грешка цялата система да бъде разбита и сега да се гради наново.

Като начало променихме начина, по който се финансира спортът. Средствата не са много и е изключително важно да бъдат разпределени и усвоени максимално добре. От септември възстановяваме спортните училища. Направихме много за възстановяването на базата, без която е невъзможно да се провежда нормален тренировъчен процес и да сме конкурентни на останалия свят. Построихме „Арема Армеец“, реновирахме „Белмекен“ и „Спортпалас“, „Дианабад“ се превърна в модерен център на бойните спортове. Помогнахме на десетки градове да ремонтират рушащите си съоръжения.

НЕЕДНОКРАТНО СЪМ КАЗВАЛ, че мой основен приоритет е развитието на масовия спорт. Ще използвам случая да се обърна и към медиите – интересът към инициативи, свързани с него, е твърде беден. От една страна, непрекъснато ме питат какво правим по въпроса; от друга, когато градим нещо реално в тази насока, журналистите не го отразяват. Интересни са основно скандалите. Е, как при това положение да убедим децата си, че това да спортуват е по-важно от това как гдува души се карат публично. Иначе сме финансирали повече от 50 обекта за масов спорт в цялата страна. Добре работят нашите програми „Спорт за децата в свободното време“, „Научи се да плуваш“, „Научи се да караш ски“, „Развитие на спорта за учациите“, кампанията „Аз обичам спорта“. Преди няколко дни обявихме началото на програма „Спорт за децата в детските градини“. На пресконференцията имаше трима журналисти. Как децата и родителите да научат за възможностите, които са създадени? Когато обаче дадохме брифинг за проблемите във волейбола, едва събрахме репортерите в залата.

ЗА СЪЖАЛЕНИЕ В ТОЗИ ЕВРОПЕЙСКИ ПРОГРАМЕН

период не бяха предвидени средства за спорт. Успяхме да реализираме няколко проекта, които адаптирахме за спорт чрез Оперативните програми „Развитие на административния капацитет“ и „Развитие на човешките ресурси“. Отделно помагаме и насочваме общините да кандидатстват по програмите за регионално развитие и развитие на селските райони. В момента отстояваме за следващия програмен период – 2014-2020 година - да бъдат заложили средства, които да са конкретно за спорт. Те ще бъдат насочени основно към масовия спорт. ■

Sport in Bulgaria Sets Off on an Upward Trend from London

We hope that the number of medals will continue to grow from here on. We will strive to make sure that funding for sports will also be included in the new European program period

SVILEN NEYKOV

Minister of Physical Education and Sports

After the 1988 Olympics in Seoul, the trend has been for Bulgaria to win fewer and fewer medals. Thus, we reached the Games in Beijing where we won only five medals. I hope that with London sports in Bulgarian will make a step forward and will begin a new trend – to have a growing number of medals with each successive Olympic Games. As early as 2 years ago we started a program to fund those athletes from whom we expect good results at the Olympics in Rio de Janeiro in 2016. The actual results of our work will not be easily seen before then. I believe the government has fulfilled its commitments to Bulgarian sport, and the positive outcome is now in the hands of the athletes and their coaches.

BUT, FOR NOW, THE MAIN AGENDA IS LONDON 2012. What do we expect from the Games? Our hopes are mainly related to medals in wrestling, boxing, rhythmic gymnastics and shooting... Vanya Stambolova is in perfect form since the start of the season. Hopefully she will be able to recover from the injury that prevented her from participating in the European Athletics Championship in Helsinki, and will be able to show her true abilities in London. After all the problems our weightlifting discipline has gone through, it is finally on an upward trend, so we can expect good positioning there, too. One can always expect surprises at the Olympic Games; all we hope for is that this time they will be positive for sport in Bulgaria.

IN BEIJING BULGARIA MARKED ITS WEAKEST POSITIONING since the Olympics in Melbourne in 1956. Some calculated that each of the medals won cost the state about 15-16 million Bulgarian leva, if we count the four-year subsidy for the professional sport and the Olympic training. But these estimates are utterly improper. The Olympic champions and medal-

winner are at the top of the pyramid, but there are a huge number of other athletes and young hopefuls below them who also received funding from the state in one form or another. Through the Olympic Training Program we fund all of the activities of the Olympic associations, not only

We have accomplished much in the reconstruction of the material base

their elite athletes. The money for the material and technical equipment, participation in the events on the international calendar, and funding for the various clubs also come from here.

BULGARIA RANKED THIRD IN MEDALS WON in Moscow in 1980 and seventh in Seoul in 1988. It is clear that these successes were achieved thanks to the efforts of the totalitarian sport machine. However, I think that it was wrong to destroy the whole system and to rebuild it now. For a start, we changed the means by which sports receive their funding. The resources are not abundant, so it is very important that they are distributed and utilized optimally. Since September we have reconstructed the sport schools. We have accomplished much in the reconstruction of the material base, without which it is impossible to provide a normal training process and compete with the rest of the world. We built Arena Armeec, renovated Belmeken and Sportpalace; Dianabad has become a modern center for martial arts. We helped many towns in repairing their crumbling facilities.

I HAVE SAID MANY TIMES that my chief priority is the development of mass sports. I will take this opportunity to address the media: the initiatives related to mass sports enjoy very little interest. On the one hand, I am constantly asked about what we are doing about this problem, but, on the other hand, when we do something tangible in that direction, the reporters do not write about it. Their interest is focused mainly on the scandals. How is it possible to convince our children that their participation in some sport is more important than the public quarrel between two persons in such a situation? We have funded more than 50 sites for mass sports around the whole country. Our "Sport for Children during Free Time", "Learn How to Swim", "Learn How to Ski", "The Development of Students' Sport" programs, and the "I Love Sports" campaign are working very well. A few days ago we announced the start of the "Sport for Children in the Kindergartens" program. There were only three journalists at the press conference. How can the children and their parents learn about the opportunities that have been created? But when we gave a briefing about the problems plaguing volleyball, the hall could hardly contain all the reporters.

UNFORTUNATELY, THE CURRENT EUROPEAN PROGRAM PERIOD DID NOT PROVIDE FUNDS FOR SPORTS. We managed to implement several projects that we adapted for sport through the Operational Programs "Administrative Capacity Development" and "Human Resources Development." Apart from that we help and direct the municipalities to apply to the programs for Regional Development and Development of the Rural Regions. Now we are contending for the provision of resources that will be used particularly for sports during the next Program Period 2014-2020. They will be directed mainly toward mass sports. ■

СТАНКА ЗЛАТЕВА
(борба)

Звездата в категория 72 кг, с 5 световни титли. Презоря от високите очаквания и загуби финала в Пекин. Вече зряла, на 29 - сега или никога. Деветимата ѝ колеги при мъжете също имат шансове, но конкуренцията е убийствена.

STANKA ZLATEVA
(wrestling)

She is the star in the 72 kg category with 5 world championships. She burned out under the high expectations and lost the final match in Beijing in 2008. However, now 29 years old, she is mature and knows that the question is now or never. Her male colleagues also have a chance for medals.

**ВАНЯ
СТАМБОЛОВА**
(лека атлетика)

Сред елита на 400 метра с препятствия, с втори резултат за годината (54.04). На 28, амбицирана да украси кариерата си с медал след 2-годишно наказание за допинг.

**БЪЛГАРСКИТЕ
НАДЕЖДИ**

BULGARIAN HOPES

СИЛВИЯ МИТЕВА*(худ. гимнастика)*

Оценена от съдиите и натрупала авторитет с медали точно на финалната права към Лондон, има основателни амбиции за медали. Същото важи и за българския ансамбъл.

SILVIA MITEVA*(rhythmic gymnastics)*

Appreciated by the judges and having accumulated prestige by winning medals during the "final straightaway" before London, her ambitions to win medals are well-founded. The same holds true for the Bulgarian ensemble.

ЦВЕТАНА ПИРОНКОВА*(тенис)*

Доказа се на тревата в Лондон с полуфинал (2010) и четвъртфинал (2011) на "Уимбълдън". На 24 години, в разцвета на силите си, позитивна. С Григор Димитров ще опитат и на двойки.

TSVETANA PIRONKOVA*(tennis)*

She proved herself on the grass in London by reaching a semifinal (2010) and a quarterfinal (2011) at Wimbledon. She is 24, in the prime of her sport life, and has a positive outlook. Tsvetana and Grigor Dimitrov will also test their chances in the mixed doubles competition.

VANYA STAMBOLOVA
(track)

She is among the elite in the 400m hurdles, with the second best time this year (54.04 seconds). At 28, she treasures the challenge of crowning her career with a medal after serving her 2-year doping suspension.

ЙОРДАН ЙОВЧЕВ*(спортна гимнастика)*

Уважаван от конкуренти, недооценен от съдии, ветеранът влиза в историята на своя спорт с рекордна шеста олимпиада и ще хвърли всички сили в коронната дисциплина халки.

JORDAN JOVTCHEV*(artistic gymnastics)*

Respected by those he competes against, but not properly appreciated by the judges, the veteran is making history in his discipline by qualifying for his record breaking sixth participation in the Olympics. He will throw all his efforts into his crowing discipline – rings.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ

НА БОК Стефка Костадинова се надява на "4-5, защо не и 6 медала" от Лондон, засега имаме 64 квоти за участие с шанс да стигнат до 67.

THE CHAIR OF the Bulgarian Olympic Committee, Stefka Kostadinova, hopes for "four or five medals – why not even six?" from London; we presently have a participant quota of 64, but there is a chance that this could grow to 67.

БЪЛГАРСКИТЕ МЕДАЛИ

Хелзинки 1952	1	0	0	1	42
Мелбърн 1956	5	1	3	1	19
Рим 1960	7	1	3	3	15
Токио 1964	10	3	5	2	11
Мексико 1968	9	2	4	3	18
Мюнхен 1972	21	6	10	5	9
Монреал 1976	22	6	9	7	7
Москва 1980	41	8	16	17	3
Лос Анджелис 1984	-	-	-	-	-
Сеул 1988	35	10	12	13	7
Барселона 1992	16	3	7	6	18
Атланта 1996	15	3	7	5	22
Сидни 2000	13	5	6	2	16
Атина 2004	12	2	1	9	33
Пекин 2008	5	1	1	3	42

(олимпиада, спечелени медали, златни, сребърни, бронзови, място в крайното класиране по медали)

ДРУГИТЕ

СПОРТНА СТРЕЛБА: репутацията на българската школа дава шансове на двукратната олимпийска шампионка Мария Гроздева и Антоанета Бонева (25 м пистолет, 10 м въздушен пистолет), Антон Ризов и Петя Луканова (10 м въздушна пушка, 50 м пушка).

БОКС: Детелин Далаклиев, световен шампион от Милано през 2009, афишира увереност, че ще спечели олимпийски медал в категория 56 kg.

СТРЕЛБА С ЛЪК: Явор Христов е световен шампион от 2009 и осми от първенството през 2012, ще участва на втора олимпиада след Атина 2004.

THE OTHERS

SHOOTING: The reputation of the Bulgarian school provides an opportunity for two-time Olympic champion Maria Grozeva as well as Antoaneta Boneva (25m pistol, 10m air pistol), and for Anton Rizov and Petya Lukanova (10m air rifle, 50m rifle).

BOXING: Detelin Dalakliev, the world champion from Milan 2009, is confident that he will win the gold in the 56 kg category.

ARCHERY: Yavor Hristov was a world champion in 2009 and placed eighth at the 2012 championship; London 2012 will be his second participation in the Olympics (Athens 2004).

Политиката беше неразделна част от олимпиадите при Студената война. И си остава неразделна част днес, макар и с променени главни герои

Казват, че в древността войните спирани, когато започвала олимпиадата. Днес обаче Големият спорт е продължение на войната с други средства. Той завихря политически ветрове, които са по-интересни от доста олимпийски дисциплини.

ПРЕЗ 1980 СЪЕДИНЕНИТЕ ЩАТИ, техните западни съюзници и 36 мюсюлмански държави бойкотираха Олимпийските игри в Москва. Причината: съветското нахлуване в Афганистан и нарушаването на човешките права в „страните на реалния социализъм“. Автор на идеята за бойкот беше президентът на САЩ Джими Картер. В ролята на основен рекламен агент влезе приелият исляма световноизвестен боксьор Мохамед Али.

Западният фронт обаче не бе единен. Много спортисти отидоха в Москва и се състезаваха под знака на мечето Миша. Прочутият английски бегач на средни разстояния Себастиан Коу спечели златен медал на 1500 метра и сребърен на 800. Британските спортисти участваха, но без националното си знаме. Това сториха още Франция, Италия и Швейцария.

ГЕОПОЛИТИЧЕСКО ЗЛАТО

Текст БОЙКО ВАСИЛЕВ / Фотография SHUTTERSTOCK

И КАКВА БЕ ПОЛИТИКАТА ТУК? Ще кажете: Картер и Али са постъпили като твърдолинейни консерватори, а Коу – като закоравял левичар. Всъщност беше тъкмо обратното. Джими Картер се прослави като един от най-левите президенти на САЩ: след края на мандата си критикуваше Рейгън и Клинтън и подкрепяше гей-

браковете. Мохамед Али отказа да се бие във Виетнам, защото „там никога не са ме наричали pigder“. А след като свърши с бягането, Себастиан Коу се присъедини към гясната Консервативна партия.

Мнозина свидетели на Студената война ще си спомнят този парадокс: американските републиканци общуваха много

по-освободено със СССР, отколкото демократите. Западната десница нямаше комплекс, че ще я обвинят в предателство, ако си говори със Съветите. Обратно, западните левичари като Картър винаги намираха за какво да се съвръжат с уж левите комунистически режими.

Но има и друго. Политиката около олимпиадите не е ляво-дясна. Тя е национална, патриотична и геополитическа – и се бори в медали. Така страните не само помпат самочувствие, но утвърждават своя идеологически, обществен и социален модел. По време на Студената война медалите се брояха в две големи кошници: капиталистическа и социалистическа.

И ТЪЙ КАТО ПРИ ЛИПСА НА КОНКУРЕНЦИЯ успехът е гарантиран, социалистическият спорт обра медалите на Москва '80. СССР взе 40% и първото място, Германската демократична република – второто, България – третото. Днес първите две държави не съществуват, а третата никога повече не е събирала 41 олимпийски медали накуп. Дай Боже да ги събере някога, ама надали.

В състезанието между двата идеологически блока не се подбиха средства. Допинг скандали пълнеха новините; елитните спортисти се превръщаха в развалини, а зрители си разказваха вицове за това как източногерманските плувници си бръснат брадите.

През 1984 социалистическият лагер на свой ред бойкотира игрите в Лос Анджелис, САЩ. Успоредно с това организира свои Игри на дружбата, за да сравнява постижения, секунди, рекорди и да обезцени американската Олимпиада.

СПОМНЯМ СИ ВДИГАНЕТО НА ТЕЖЕСТИ, смятано тогава за „български“ спорт.

Олимпийската политика е геополитика: те бойкотират нас, ние – тях

В Лос Анджелис почти никой не доближи постиженията на българските и съветските тежкоатлети. Така шанзите бяха заредени с политически динамит, който избухна на следващата олимпиада в Сеул '88. Тогава почти целият български отбор беше уличен в употреба на допинг и трябваше да връща медалите. Много хора и до днес вярват в „заговора срещу българската доминация в шанзите“. Същата 1988 година се прекърши и амбицията на София да организира зимната олимпиада през 1994. Една година по-късно дойдоха промените.

Но да се върнем в Лос Анджелис. Една от социалистическите страни измени на бойкота и изпрати спортисти в Америка през 1984. Тази страна беше Румъния. Ще кажете: тя е била най-демократичната в съветския лагер. Всъщност, беше тъкмо обратното. Семейство Чаушеску държеше румъните в най-грозотестната диктатура и най-суровата мизерия. Не забравяйте, олимпийската политика е геополитика: те бойкотират нас, ние – тях. Те развалят нашия празник, ние – техния. Нашите медали трябва да натежат, техните – да олекнат.

ДНЕС В ТАЗИ БИТКА ИМА НОВ ГЛА-

ВЕН ГЕРОЙ - Китай. Преди четири години Пекин заглуши проблемите в Тибет и Синцзян и проведе грандиозна Олимпиада, в която вплете своето ново самочувствие и нарастваща сила. Междувременно, китайците превземаха един по един олимпийските спортове, които дават повече медали. Вдигането на тежести падна сред първите, особено женските категории. Какво ли ще стане, когато Китай открие, че големите пари са във футбола?

Колкото до лондонската олимпиада, там ще има най-малко четирима големи претендента – САЩ, Китай, Русия и Германия. Нека да ги назовем геополитически: американската демокрация, китайският комунизъм, суверенната демокрация и Европейския съюз. Всеки от тях ще доказва предимства, като пълни своята кошница със злато, сребро и бронз.

Апропо, преди четири години някои еврооптимисти преброиха всичките медали на ЕС накуп, за да докажат, че Обединена Европа е най-световната сила. Бас държа, че в Лондон опитът ще бъде повторен. Тъкмо днес Старият континент има нужда от самочувствие.

МЕЖДУВРЕМЕННО ТЕЧЕ ПОДГОТОВКА за зимната Олимпиада в Сочи, Русия, през 2014. Нямам предвид тренировките на скиори и биатлонисти. Потомци на черкезите по целия свят са се организирали и зоват за бойкота. „Ще карат ски върху гробовете на предците ни“, казват те, намеквайки за разселването на черкезите през XIX век под напора на Руската империя след победоносни битки с Османската.

Черкезите са само началото. И други ще има. Геополитическото злато тегне на гроздове по петте олимпийски кръга. Може би то е продължение на истинското. С други средства. ■

Kindergarten

British School

Primary School

Geopolitical Gold

Politics was an inseparable part of the Olympic Games during the Cold War. Today it remains an inseparable part, even though the main characters have changed

By BOYKO VASILEV / Photography SHUTTERSTOCK

Moxameg Ali / Muhammad Ali

It is said that, in the past, wars ceased when the Olympic Games commenced. Today, however, Big Sport is the continuation of war by other means. It has stirred up political winds that are more interesting than many Olympic disciplines.

IN 1980 THE UNITED STATES OF AMERICA, their western allies and 36 Muslim states boycotted the Olympic Games in Moscow. The reason: the Soviet invasion of Afghanistan and the violation of human rights in “countries practicing real socialism.” The author of the concept to boycott was US President Jimmy Carter. The role of chief advertizing agent was played by Muhammad Ali, the world famous boxer and Islamic convert.

However, the western front was not united. Many athletes went to Moscow and competed under the sign of Misha the bear. Sebastian Coe, the famous English middle-distance runner, won the gold in the 1500-meter race and the silver in the 800-meter race. The British athletes who participated did so without their national flag. France, Italy and Switzerland did the same.

WHAT WERE THE POLITICS INVOLVED?

You might say that Carter and Ali were playing the role of hard-line conservatives, while Coe played the confirmed leftist. Reality, however, was the exact opposite. Jimmy Carter is known as one of the most left-leaning presidents in the history of the United States; after his term ended he criticized both Reagan and Clinton and supported gay marriage. Muhammad Ali refused to fight in Vietnam because, as he said, “no Viet Cong ever called [him] a nigger.” After having finished running competitively, Sebastian Coe joined the rightist Conservative party.

Many witnesses to the Cold War will remember the paradox: American Republicans had much more open communication with the Soviet Union than the Democrats. The western Right was not burdened with the apprehension that they would be accused of treason for speaking to the Soviets. On the contrary, there always seemed to be something about which western Leftists, such as Carter, were coming to blows with the leftist Communist regimes.

But there are other factors too. Olympics-related politics is not about being left or right. It is national, patriotic and geopolitical – and the score is kept by counting medals. Thus, countries could not only boost their self-confidence, but establish their ideological, political and social model. During the Cold War the medals were gathered into two big baskets: a capitalist one and a socialist one.

BEING THAT A LACK OF COMPETITION

guarantees success, the socialist athletes collected the medals in Moscow back in 1980. The USSR took 40% of them and first place in the medal count; the German Democratic Republic took second place, while Bulgaria took third. The first two states no longer exist today, while the third would never come close again to winning

Себастиан Коу пренебрежна бойкота през 1980 и спечели злато
Sebastian Coe ignored the boycott in 1980 and won the gold.

Българска пощенска марка в чест на игрите в Москва
A Bulgarian stamp in honour of the Games in Moscow.

41 Olympic medals. It would be great if Bulgaria could gather so many again someday, but that is unlikely to happen.

In the competition between the two ideological camps there was no place for being scrupulous. Doping scandals filled the news; elite athletes were turned into wrecks; and viewers were telling jokes about the female swimmers from East Germany shaving their beards.

In 1984 it was the Socialist camp's turn to boycott the Games in Los Angeles, US. The socialist countries organized their own Friendship Games at the same time in order to compare the achievements, times, and records, and to devalue the Olympics in America.

I REMEMBER THAT WEIGHTLIFTING was considered a "Bulgarian sport" at that time. Nobody in Los Angeles came close to the achievements of the Bulgarian and Soviet athletes. Thus, the weightlifting discipline was charged with political dynamite that blew up at the next Olympic Games in Seoul in 1988. Then almost the entire Bulgarian team was accused of doping and had to return their medals. To this day many people still believe there was a "plot against the Bulgarian domination of weightlifting." During the same year (1988) the Bulgarian ambition to host the 1994 Winter Olympic Games was crushed. One year later the changes in the political regime came.

But let's go back to Los Angeles. One of the Socialist countries betrayed the boycott and sent athletes to America in 1984 – Romania. Some might say it was the most democratic country in the Soviet camp. In reality, it was just the opposite. The Ceausescu family held Romanians under the most grotesque dictatorship and the harshest misery. Do not forget that Olympic policy is geopolitics: they boycott us, we boycott them; they spoil our feast, we spoil theirs; our medals must weigh more, theirs must be devalued.

TODAY THERE IS A NEW MAIN CHARACTER IN THIS BATTLE – China. Four years ago Beijing stifled the problems in Tibet and Xinjiang and hosted a grandiose Olympic Games, in which she interwove her new self-confidence and growing strength. In the mean time, the Chinese gradually began to occupy the Olympic sports that yield the most medals. Weightlifting was first, especially the female categories. One can only wonder what would happen if China discovers that the big money is in football.

As for the Olympic Games in London, there will be at least four major competitors – the US, China, Russia and Germany. Let's call them by their geopolitical names: American democracy, Chinese communism, sovereign democracy, and the European Union. Each of them will prove its particular advantages by filling its basket with gold, silver and bronze.

By the way, four years ago some Euro optimists counted the total of all medals won by EU members in order to prove that United Europe is the top world power. I bet this attempt will be repeated in London, too. The time has come for the Old Continent to boost its sagging self-esteem.

IN THE MEANTIME, THE PREPARATIONS for the 2014 Winter Olympics in Sochi, Russia, are underway. I do not mean the training of skiers and bi-athletes. The descendants of Circassians all around the world have organized and are calling for a boycott. "They will ski on the graves of our forefathers," they say, alluding to the resettlement of the Circassians in the 19th century under pressure from the Russian Empire after their victorious battles against the Ottomans.

The Circassians are only the beginning. Surely others will follow. Geopolitical gold hangs in clusters from the five Olympic circles. Perhaps it is a continuation of real gold – by other means. ■

Fashion is in your hands

Mall Galleria Burgas: The largest shopping mall on the South coast of the Black Sea.

Every day from 10:00h to 22:00h

Over 100 modern shops of fashion brands - H&M, Zara, Humanic, Deichmann, Esprit, G-Star, Lacoste, etc.

The first cinema multiplex in the region with 10 screens

6, Yanko Komitov Blvd.
Burgas, Bulgaria
www.galleriaburgas.bg

МАЛКИЯТ ГОЛЯМ ЧОВЕК

ПРЕЗ 1996 ТОЙ ВЕЧЕ БЕШЕ ПЕНСИОНЕР, отписал и гимнастиката, и България, а свободното му време минаваше главно с въдица в ръка на езерото Тъндърбърг.

Шестнайсет години по-късно Йордан Йовчев се подготвя усилено за рекордната си шеста олимпиада и, защо не, за петия си олимпийски медал (в добавка към още 18 от световни и европейски първенства, включително пет златни).

Животът му е цял низ от изпитания: като малшанса на олимпиадата в Атланта, когато остана на нищожните 12 хилядни от мечтания медал ("Бях ужасно разочарован, направо съсипан"); решението да остане в Америка, без да знае и дума английски; тежките контузии (през 2001 втрещи публиката

в Анахайм, като спечели две световни титли с пукнато ребро); и накрая като крещящите съдийски несправедливости, последната от които през 2004 в Атина му отне заслужения златен олимпийски медал в полза на местния любимец Табакос (на почетната стълбичка легендарният италианец Юри Кеки, вместо да поздравя шампиона, вдигна високо ръката на Данчо - "Ти спечели!").

НИЩО ОТ ТОВА НЕ УСПЯ ДА ГО РАЗКОЛЕБАЕ. Нито да изтрие постоянната усмивка от лицето му. А USA Today навремето писа за него: Този 162-сантиметров българин е истински модел за подражание заради своята класа, честност и постоянство. Към което, честно казано, няма какво да добавим.

LITTLE BIG MAN

BY 1966 HE HAD ALREADY RETIRED, having said goodbye to both gymnastics and Bulgaria, and was instead spending most of his spare time fishing on Thunderbird Lake. Sixteen years later, Jordan Jovtchev is now busy training for his record sixth Olympic Games and, why not, for his fifth Olympic medal (this would be in addition to 18 other medals from world and European championships, including five gold medals).

His life has been a string of trials and tribulations: bad luck in the Atlanta Olympics, where he missed the coveted medal by a mere 0.012 points ("I was dreadfully disappointed, downright broken"); deciding to stay in America, despite not speaking a single word of English; bad injuries (in 2011

he stunned audiences in Anaheim by winning two world titles despite a broken rib); and, finally, the blatant injustice of judges, the last of whom deprived him of the Olympic gold that he deserved in Athens in 2004 in favor of local favorite Tampakos (on the winner's stand, the legendary Italian Yuri Chechi, instead of congratulating the champion, raised Dancho's hand high: "You won!").

HOWEVER, NONE OF THESE CHALLENGES have kept him from going forward – nor have they wiped the constant smile off his face. USA Today said about him: "This 162-cm tall Bulgarian is a true role model due to his class, honesty and perseverance. To which, frankly, there is nothing more to add."

ПРИ НАС НЕЩАТА СЕ СЛУЧВАТ

Йордан Йовчев, участник на рекордна шеста олимпиада и президент на Българската федерация по гимнастика, пред *Bulgaria On Air*

Текст ТАНЯ БОРИСОВА / Фотография ИВАЙЛО ПЕТРОВ

Абсолютният рекордьор в спортната гимнастика по участия на олимпиади (тази в Лондон ще му е шеста) пристига забързан в залата на стадион „Раковски“. Йордан Йовчев има само около час да потренира, след това му предстои среща с президента на Международната федерация по гимнастика Бруно Гранди. Започва да загарява, още докато си говорим. Тъкмо когато си тръгваме, един от подчинените му го измъква окончателно от залата с въпроса: „Майсторе, можем ли да вземем бус, за да отидем до ЦСКА?“. „Време нямам, това е основният ми проблем“, обобщава 39-годишният Данчо, който е донесъл на България един сребърен и три бронзови олимпийски медала от игрите в Сидни и Атина, както и световни титли на земя и халки на първенствата в Гент и Анахайм през 2001 и 2003.

Данчо, в момента повече спортист ли се чувстваш или шеф на федерация?

Търся баланс. Днес например се открива световно първенство по аеробика и трябва да присъствам целия ден, защото този спорт е част от нашето гимнастическо семейство. Понякога ми се събират и 4-5 дни без тренировка. Често влизам в залата към 9-10 вечерта, когато съм уморен и непълноценен. Друго е, когато си на 20 и имаш режим – сутрин закусваш,

след това тренираш, почиваш и тренираш. Като цяло медийният интерес, особено преди олимпиада, е натоварващ и заглътващ. Опитвам се да се концентрирам, а непрекъснато ме дърпат насам-натам с въпроси от сорта: „Колко медала обещаваш?“. Затова планирам и един лагер в чужбина.

Защо, след като си толкова зает, реши да се хванеш на това хоро – класиране и участие на олимпиада?

Защото пак нещо ще оставя след себе си. Първо, с моето класиране и с това на Ралица Милева, чието участие само по себе си е огромен успех, осигуряваме финансирането на федерацията. Освен това, ако замина, мога да бъда единственият гимнастик от мъжкия профил с 6 олимпиади в кариерата си. Защо да се отказвам от това начинание, след като съм толкова близко?

Усилието обаче е много голямо.

Да, но на кого му е лесно?

Какъв беше Йовчев на първата си олимпиада преди 20 години?

Тогава няха никакви амбиции и исках само да попадна в отбора. Бях аутсайдер, но участник.

А сега?

Пак! (Смее се). Както по-

- ЙОРДАН ЙОВЧЕВ ще изравни
- българския рекорд за най-
- много участия на олимпиади
- – шест, колкото имат
- стрелците Таню Киряков
- и Нонка Матова. Евгения
- Раданова също има шест
- участия - пет на зимни игри
- (в шорттрека) и едно - на
- летни (в колоезденето).
- Йовчев ще е първият
- гимнастик в историята с
- шест олимпиади. Само 18
- души са участвали на 7 или
- повече олимпиади, като
- абсолютните рекордьори
- с по 9 олимпиади са
- австрийският ветроходец
- Хуберт Раудашл (1964-1996)
- и канадският състезател
- по конен спорт Ъън Милар
- (от 1972 до 2008, без 1980).
- Почти всички от 18-те
- обаче са представители на
- спортове, които не изискват
- тежки физически усилия -
- фехтовка, ветроходство,
- езда. Изключенията са
- лекоатлетката Мерлин Оти,
- колоездачката Жани Лонго и
- кануистката Хосефа Игем -
- и трите с по 7 олимпиади загърба си.

”Ако замина, мога да бъда единственият гимнастик с 6 олимпиади в кариерата си“

чвам, така и свършвам.

Кога бе олимпийският ти връх?

В Сидни, където взех два бронзови медала, но най-вече в Атина.

Мислеше ли да се откажеш след Атина, когато златният ти медал на халки беше присъден на Димостенис Табакос?

О, не. Това беше просто поредното състезание.

Кой ти помага за подготовка?

Аз съм вече достатъчно зрял, за да разчитам на треньор. Не че не се уча, но се опитвам сам да вземам решения. Иначе разчитам на старши треньора на националния отбор Краси Дунев, който преценява кое упражнение изглежда визуално по-добре.

Гледаме да наместим и напаснем съчетание, което ще бъде достатъчно актуално и ще бъде изиграно добре. Защото можем да нахвърляме много силови неща, които са ценни и носят бонуси, но като не ги изпълниш чисто или времето не ти стигне, губят смисъл. Снимаем всичко на видео и анализираме, защото има упражнения, които никога не съм правил - нали правилникът се мени на всеки 4 години.

”Искам хората
поне да си кажат:
Ето, и на 40 години
изглежда достоен“

**Реално какво класиране ще
гонииш?**

За мен ще е много, много важно да вляза във финал. Дори самото участие на шеста олимпиада вече е нещо. Но много ми се иска да завърша с финал. Да не говорим, че попаднеш ли на него, веднага ти се качват амбициите за медал, което наистина ще е адски трудно. Трябва да направя прилично състезание, да изглеждам добре. Дори да не покажа нещо сложно и хората да викнат „Ау“, поне да си кажат: „Ето, и на 40 години изглежда достоен.“ Въпросът е да извлека максимума от това, което мога. Има и друг момент – ако съм контузен, нищо няма да стане. Защото на моята възраст един ден си супер, но на следващия не знаеш.

В същото време и от Международната федерация, и съдиите знаят, че заемаш и друг пост...

Да, но като се качиш на халките и нищо не покажеш, кого го интересува, че си председател на федерация? Това е другото, което ме мотивира да покажа нещо стойностно. Пак повтарям – дори да не успея, пак ще е приемливо за мен. Но все пак има и по-добри начини да сложиш край.

Категорично ли спираш след Лондон?

Време ми е. ►

Jordan Jovtchev, participant in a record sixth Olympic Games and President of the Bulgarian Gymnastics Federation, to *Bulgaria On Air*

By TANYA BORISOVA / Photography IVAILO PETROV

The clear record holder in men's artistic gymnastics with regard to number of Olympic Games participated in (the London Olympics will be his sixth) arrives in a hurry at the Rakovski Stadium gym. Jordan Jovtchev has just about an hour to train before meeting with the president of the International Gymnastics Federation, Bruno Grandi. He begins his warm-up as we are speaking. Just as we are about to leave, one of his subordinates finally gets him out of the gym with the question: "Sir, can we take a bus to get to CSKA?" "I have no time, that's my main problem," explains the 39-year old Dancho, who brought Bulgaria one silver and three bronze Olympic medals from the Games in Sydney and Athens, as well as world titles on floor exercise and rings at the championships in Ghent and Anaheim in 2001 and 2003.

Dancho, right now, do you feel more like a competitor or more like a chief of the federation?

I am trying to strike a balance. Today, for example, the world aerobics championship opens and I have to be present throughout the day because this sport is part of our gymnastics family. Sometimes I go for four or five days without training. I often go to the gym at nine or ten o'clock at night, when I am tired and ineffective. It's different than when you are 20 and are following a strict regime – you get up, eat breakfast, and then train, rest, and train again. In general, media interest, especially before the Olympic Games, is a burden and an obligation. I am trying to concentrate, yet I am constantly beleaguered with questions like: "How many medals do you promise?" This is why I am planning

a training camp abroad as well.

Why, being so busy, did you decide to join in the dance - qualification and participation in the Olympic Games?

Because I will again leave something behind. First, with my qualification and that of Ralitsa Mileva, whose participation in itself is an enormous success, we are ensuring the funding of the Federation. Besides this, if I compete, I will be the only male gymnast with six Olympic Games in his career. Why give up when I'm that close?

But the effort is very big.

Yes, but who has it easy?

What was Jordan Jovtchev like in his first Olympics 20 years ago?

At that time I had no ambitions and only wanted to make the team. I was an outsider, but still a participant.

And now?

Again! (laughs). I end the way I started.

When did your Olympics peak come?

In Sydney, where I won two bronze medals, but above all in Athens.

Did you consider giving up after Athens, when your gold medal on the rings was awarded to Dimosthenis Tampakos?

Oh, no. That was just yet another competition.

Who helps you with your training?

I am sufficiently mature by now to rely on a coach. It's not that I don't still learn, but I'm trying to make my own decisions. Otherwise I rely on the senior coach of the national team Krasimir Dunev, who decides which exercise looks better visually. We try to produce a routine that is sufficiently up to date and which will be well presented. We could add many power elements that are valuable and bring bonus points, but if you don't do them cleanly or run out of time, they become pointless. We record everything on video and then analyze it, because there are exercises I have never done before – the rules change every four years, as you know.

What will you actually aim for?

It will be very, very important for me to get into a final. Even the participation itself in a sixth Olympic Games is a feat. But I would very much like to end with a final. Not to mention the fact that if you get into it, your ambitions for a medal immediately soar, which will indeed be extremely difficult. I must put in a decent performance, I must look good. Even if I don't show something complicated and people don't cry "Wow," I'd like them to at least say: "Look at this guy, he looks deserving even at 40." The point is to make the most of what I can do. There's something else, too: if I'm injured, nothing will happen. At my age you may be great one day, but you can never be sure about the next.

Yet both the International Federation and the judges know that you occupy another post as well....

Yes, but when you get up on those rings and fail to show anything, who cares that you are a federation chairman? That's the other thing that motivates me to do well. I repeat, even if I don't succeed, it will still be acceptable to me. Still, there are better ways to put an end to your career.

Are you definitely retiring after London?

I think it's time.

We will miss you.

Many people have been saying this and perhaps I myself will miss gymnastics, because that's what I've done all my life. I will miss the training, the sense of competition, the whole sports environment and all the positive emotions.

Do you still experience a thrill before a competition?

Always. I cannot imagine anyone not experiencing a thrill. The adrenalin rush is just there. Anyone who has responsibility is worried as well.

What is your greatest achievement?

The most difficult thing is to become a world champion. In the Olympics the competition is less because we all have one qualification. For example, the Dutch have a world champion in the rings, a vice champion in the horizontal bar, and another strong competitor in the all around. Each is a potential medalist in his discipline, but only one of them can go the Olympics. In contrast, there are no qualifications for world championships and anyone with any pretensions can take part. It is much more difficult to beat competitors who are specialists in their field. Some contender on the rings may look ugly, have huge muscles, may not be much of a gymnast, but he is strong as an ox and does the exercises with ease.

Two of your world titles are on the rings. Who is the current Lord of the Rings?

There are many – Chinese, Koreans, Japanese. A few days ago in Montpellier a Russian came in first. They are younger and perform more powerful and complex routines than I do.

Do you think that sports in Bulgaria is better managed now than when you started?

There's always room for improvement, for

"I will miss the training, the sense of competition, the whole sports environment"

- JORDAN JOVTCHEV will tie the Bulgarian record for participating in the most Olympic Games – six, a record that is also held by shooters Tanyu Kiryakov and Nonka Matova, as well as by Evgenia Radanova, who participated in five winter games (short track) and one summer game (cycling).
- Jovtchev will be the first gymnast in history with six Olympic Games. Only 18 people have taken part in seven or more Olympics; the clear record holders with nine Olympic Games are Austrian sailor Hubert Raudaschl (1964-1996) and Canadian show jumper Ian Miller (1972 to 2008, excluding 1980).
- Almost all of these 18, however, compete in sports that do not require great physical exertion: fencing, sailing and riding. The exceptions are athlete Merlene Ottey, cyclist Jeannie Longo and canoeist Josepha Idem – all three of whom have seven Olympic Games to their name.

instance to have money flowing in from the euro-funds, but even so we make things happen. For example, over three million leva were invested in this gym (Rakovski in Sofia - editor's note). In Bulgaria, as well as in the whole Balkan Peninsula, we have never had better conditions. When I achieved my big successes, I did not have such training facilities, such apparatus, not to speak of the hotel. But the problem is that this is Bulgaria's only facility. Competitors from outside Sofia come here constantly, but they have no money for accommodation and we cover part of their expenses so they can sleep here. Of course, we also rely on sponsors, but this sport cannot happen without the support of the state because the equipment is terribly expensive. Just this square we are standing on right now and which looks simply like some kind of carpet costs 50,000 leva.

Without your initiative this renovation would hardly have happened...

I can't say that for sure. But what I do know for sure is that it was when we were lacking these facilities that I became world champion and we had very strong gymnasts. Now we have a national center but we have no big names. We are currently working to produce them. Just look at how many kids are training here from 7:30 in the morning. In my time the system worked better because children now are not all that keen on getting into sport schools or to move to Sofia with only their coach. Parents are no longer so intent on their kids becoming champions; I think that education is their priority. Whereas in my time we were simply sent off to sports school and had training camp for a whole month in Sofia. Then again, we've never had as many children as we have now. This is thanks to this gym, because everybody wants to come to a new, nice and clean place. And through mass sports we will also produce elite sports. Besides this, we have a total 19 clubs, but I cannot help everyone; they have to do somethings themselves. I cannot go around buying an apparatus for everyone but I often take part in negotiations. Furthermore, the old equipment we had has gone to CSKA, to Plovdiv, to Blagoevgrad... The other thing we lack is staff. As soon as a national competitor ends his career, he immediately seeks a coaching contract abroad.

How much does a busy specialist receive here?

It differs; around 1,000 leva, sometimes more. It all depends on their initiative – the more children you recruit, the more you make. They go to schools, to kindergartens, and also use social networks to promote gymnastics.

Why are gymnastics so important for a child's development?

Gymnastics is at the heart of all sports – you have agility, coordination and strength. To do a ▶

► **Ще ни е мъчно за теб.**

Много хора ми го казват, а може би и на мен ще ми липсва гимнастиката, защото това съм правил цял живот. Ще ми липсват подготовката, чувството да се състезаваш, цялата спортна среда и всички положителни емоции.

Изпитваш ли още тръпка преди състезание?

Винаги има. Не мога да си представя, че има човек, който не изпитва. Адреналинът идва сам. При всеки, който изпитва отговорност, има и прищипване.

Кое е най-голямото ти постижение?

Световен шампион се става най-трудно. На олимпийските игри конкуренцията е по-малка, защото при нас квалификацията е една. Например холандците имат световен шампион на халки, вицешампион на висилка, още едно силно момче в многобоя. Всеки е потенциален медалист в своята дисциплина, но от тях на олимпиадата може да замине само един. Докато за световното няма квалификации и отива всеки, който има някакви претенции. Много по-трудно се побеждават състезатели, които са тесни специалисти. Може някой конкурент на халки да изглежда грозно, с огромни мускули, да не е никакъв гимнастик, но пък е як като бик и прави упражненията с лекота.

Две от световните титли са на халки. Кои сега е Властелинът на пръстените?

Много са – има китайци, корейци, японци. Преди дни на европейското в Монпелие руснак стана първи. Те са по-млади, правят по-силни и сложни съчетания от мен.

Смяташ ли, че в България спортът сега се управлява по-

”Понякога и по две седмици не се прибирам, но някой трябва и да работи. Когато си обществена личност, имаш задължения“

добре, отколкото по времето, когато ти си започвал?

Винаги има какво да се желае, например да започнат да идват пари от еврофондовете, но въпреки всичко при нас нещата се случват. Ето например в тази зала (столичната "Раковски", б. ред.) бяха инвестирани над 3 милиона лева. У нас, а и на целия Балкански полуостров, никога не е имало по-добри условия. Когато аз постигах големите си успехи, въобще няха такава възможност за подготовка, такива уреди, да не говорим за хотелската част. Но проблемът е, че тази зала е единствена в България. Постоянно идват състезатели от провинцията, които обаче нямат средства за престой и ние им поемаме част от разходите, за да могат да спят тук. Естествено, разчитаме на спонсори, но този спорт няма как да се случи без поддръжката на държава, защото оборудването е адски скъпо. Само този квадрат за земя, на който седим в момента и изглежда просто като някакъв килим, струва 50 000 лева.

Без твоята инициатива едва ли този ремонт щеше да е факт...

Не мога да съм сигурен. Но това, което знам, е, че когато я нямаше тази база, аз станах световен шампион и имаме много силни гимнастици. Сега имаме национален център, но нямаме големи имена. В момента работим, за да ги създадем. Вижте колко много деца тренират тук още от седем и половина сутринта. По наше време системата работеше по-успешно, защото сега децата трудно отиват в спортни училища или се местят в София само с треньора си. Родителите вече не държат толкова много де-

цата им да стават шампиони, струва ми се, че приоритет е образованието. Докато по наше време просто ни пращаха в спортни училища и седяхме по един месец на лагер в София. Но пък никога не сме имали толкова много деца, колкото сега. Това е благодарение на залата, защото всеки иска да гоиде на ново, хубаво и чисто. А чрез масовия спорт ще създадем и елитен. Иначе имаме общо 19 клуба, но аз не мога да помогна на всички – и от тяхна страна трябва да има активност. Няма как да ходя и да купувам уреди на всички, но често участвам в преговори. Освен това старото оборудването оттук го дадохме на ЦСКА, в Пловдив, в Благоевград... Другото, което ни липсва, са кадри. Един национален състезател, щом завърши кариерата си, веднага търси договор в чужбина като треньор.

Колко получава един добре натоварен специалист тук?

Различно, около 1000 лева, а някои и повече. Всичко зависи от инициативата им – колкото повече деца събереш, толкова повече изкарваш. Хоят по училища, детски градини, а използват и социалните мрежи, за да популяризират гимнастиката.

Защо тя е толкова важна за развитието на едно дете?

Гимнастиката е в основата на всички спортове – има гъвкавост, координация и сила. За да направиш едно кълбо или салто, е необходимо да знаеш колко да отскочиш спрямо ръста си, колко да се завъртиш. Така развиваш ориентация в пространството. Освен това нашият спорт възпитава и чисто човешки качества, като дисциплина и желание да се преборваш със самия себе си.

Но в същото време гимнастиката е и прекалено травматичен спорт.

Така е, но няма голям спорт без травми. Като се контузиш, става сложно. Аз самият имам доста травми, разкъсани сухожилия... Ще ти го обясня по най-елементарния начин: има

упражнения, които изискват да правиш шпагат, ти обаче не си достатъчно гъвкав и тренинговият почва да те натиска, теб те боли, плачеш. Така стават травмите. Мен сега ме боли например само като правя някои елементи.

Винаги съм се питала защо преди 5 години се върна от Щатите, където си беше създал уреден живот?

Какво ми пречи пак да отида? Животът е много променлив. Освен това аз и преди всеки месец си идвах тук, участвах в лагери. Семейството ми се чувства добре в Пловдив. Синът ми ходи на училище, справя се добре, тренира тенис, ходи по състезания. Което щеше да прави и в Америка. Днес например мисля да поиграем заедно.

Кога ще ти остане време?

Довечера, на осветление. Всеки уикенд съм в Пловдив, за мен е удоволствие да пътувам го там. Понякога и по две седмици не се прибирам, но някой трябва и да работи. Когато си обществена личност, имаш задължения. Според мен и другите хора виждат децата си най-вече заспали през седмицата. Важното е да използваш пълноценно времето, когато си със семейството.

Синът ти Джордан възхищава ли ти се?

Не съм му пример за спорта, защото той си има негови идеи в тениса. Знае, че баща му е известен в някаква степен, но да е ахнал – не съм усетил.

На какво го учиш?

Да слуша майка си, защото мен ме слуша. А тя е непрекъснато с него и съответно повече му се кара, натиска го и да учи. Докато аз го водя на спорт, на това гържа повече.

Как се виждаш след игрите?

Не знам. Засега трябва да се върна назад, да стана пак гимнастик и в Лондон да се представя максимално достойно за състезанието, в което се намирам. ■

► spin or somersault you must know how far to jump in relation to your height, and how much to turn. That's how you develop orientation in space. Besides this, our sport fosters purely human qualities, such as discipline and the desire to test your limits.

Yet at the same time gymnastics is also a sport that leads to many injuries.

That's true, but there is no big sport without injuries. When you get an injury things become difficult. I myself have had quite a lot of injuries, torn tendons... Let me explain it simply: there are exercises that require you to do splits, but you are not supple enough and the coach starts pushing you; you are in pain, you cry. That's how injuries happen. I now feel pain only when I do certain elements.

I have always wondered why five years ago you returned from the States where you had settled nicely.

What's there to stop me from going again? Life is very changeable. Besides, even before I was coming here every month and taking part in training camps. My family feels good in Plovdiv. My son goes to school, he's doing well, he trains in tennis, goes to competitions. He would do the same in America too. Today we intend to play a game together, for example.

When will you have the time?

Tonight, on a lighted court. I'm in Plovdiv every weekend; it's a pleasure to travel there. Sometimes I don't go home for a fortnight – somebody's got to work! When you're a public figure, you have obligations. I think that other people, too, see their children during the week mainly when they are already asleep. The important thing is to use the time with you family to the full.

Does your son Jordan admire you?

I'm not his role model in sports, because he has his own ideas about tennis. He knows his father is famous to some extent, but I've never seen him be in awe of me.

What do you teach him?

To listen to his mother, because he doesn't listen to me. She is with him constantly and therefore scolds him more and makes him study. Whereas I take him to the sports facility; that's what I set greater store by.

How do you see yourself after the Games?

I don't know. For now I have to go back, become a gymnast again for London and to put in a commendable performance to the best of my current ability. ■

НЕОЧАКВАНО НАСЛЕДСТВО

В миналото игрите оставяха след себе си или възрождени,
или съсипани градове. Какво ще се случи с Лондон?

Текст КАМЕН ЦАНКОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

В съвременното си превъплъщение олимпийските кръгове са обиколили 22 града - от най-големите (като Лос Анджелис, Лондон и Сидни) до по-скромните (Сеул, Хелзинки, Антверп). Заг себе си те оставят домакините или преобразени, или осакатени. При добрия сценарий олимпиадите вдъхват нов живот на града-домакин, вдъхват гецата да се захванат със спорт и оставят района не само с първокласна инфраструктура, но и къпещ се в олимпийски долари (Барселона е отличен пример в това отношение). В най-лошия случай игрите оставят цялата нация затънала в дългове, а града - опустошен от туристите (както се случи с Атина).

АТИНА 2004

Символичното завръщане на игрите в родината им трябваше да бъде събитие, което да се помни още сто години. Или поне такива бяха надеждите на Гърция. В крайна сметка Атинската олимпиада наистина ще се запомни, но по съвсем различни причини. Наследството, което остана на града, е сред най-лошите в историята на игрите. Осем години по-късно 21 от общо 22 обекта вече пустеят. Откритият плувен басейн стои празен и почернял, а пред украсения с графити комплекс "Фалирон", в който се провеждаха турнирите по таекуондо и плажен волейбол, лагеруват скитници.

Атинската олимпиада, която струваше рекордните 12 млрд. евро, и досега се разглежда като една от главните причини за колапса на гръцките публични финанси.

СИДНИ 2000

Реално погледнато, главният град на Австралия би трябвало да оглавява списъка с най-добре организирани олимпиади - дотолкова гладко протече всичко. Но хубавите неща приключиха с церемонията по закриването. "Нямахме план какво ще

се случи с олимпийския град след игрите, и сега Сидни плаща цената", признава Сю Холидей, бившият главен плановик на олимпиадата.

По стара олимпийска традиция реалният бюджет набъбна много повече от очакваното - почти тройно, до 6 млрд. австралийски долара. Отделно правителството на щата Нов Южен Уелс пръсна над милиард за странични, но неизбежни разходи. След края на игрите Олимпийският парк на Сидни се превърна в поредното ненужно бижу, а дългосрочен план за неговото преустройство в жилищно предградие бе изготвен едва през 2005.

АТЛАНТА 1996

Родният град на Соса Сола обещавахе да организира "най-великото мирно събитие на XX век", но гнес игрите се помнят не с подвизите на Майкъл Джонсън на пистата или със запалването на олимпийския огън от Мохамед Али, а с транспортния хаос, заради който олимпиадата за малко да бъде прекъсната. Шофьорите на автобусите се губеха и отказваха да продължат по средата на пътуванията, а зрителите се биеха за място в нередовните влакове. Междувременно комерсиализацията на игрите в

Атланта (те бяха първите, почти изцяло финансирани от спонсори) и гръмналият тръбопровод, убил зрител, заплашиха да опетнят репутацията на града и на самата олимпиада. Плюсът бе, че спонсорските договори изплатиха огромните разходи по организацията и спестиха на жителите на щата Джорджия тежестта на дълговете.

Олимпийският стадион беше проектиран с идеята след това да приюти местния бейзболен отбор. Техническият университет на Джорджия пое управлението на водния център и го преустрои, така че да се използва от студенти, местни клубове и училища. В бившето олимпийско село гнес живеят хиляди студенти от университета.

БАРСЕЛОНА 1992

Игрите не само преобразиха пейзажа на Барселона, но и направиха града една от най-популярните туристически дестинации в Европа. Преди Олимпиадата влакът заобикаляше безличния средиземноморски бряг на Барселона. Като част от масштабната програма за съживяване обаче жителите се сдобиха с плаж, дълъг три километра, който впоследствие беше удължен още повече. Броят на крайморските ресторанти скочи от седем на 70.

Съживяването на района не спря дотам. Организаторите построиха ново пристанище, а на хълма над града се появиха едни от най-красивите сгради в историята на олимпиадите. Градът се прочу и като център на търговията - в една годишна класация той се изкачи от 11-о на 4-о място сред европейските градове, в които е най-добре да се прави бизнес. Между 1990 и 2004 броят на хотелските стаи се увеличи повече от двойно.

Нищо чудно, че игрите в Барселона се превърнаха в образец за организаторите от Лондон, които няколко пъти пътуваха до Испания. ■

В най-лошия
случай игрите
оставят цялата
нация затънала в
дългове, а града
- опустошен от
туристите, както
се случи с Атина

Море от марки и вкусове на ЛЕТИЩЕ ВАРНА

И... до вашия полет остават....

Пазарувайте на воля! От това лято в магазините на летище Варна са монтирани екрани, които във всеки момент дават точна информация за времето, което остава до полета ви, както и за изхода, на който ще се обслужва той. Така удоволствието от пазаруването е още по-пълно, а пътуването - лишено от каквото и да е напрежение.

Удобството на магазините от типа Walk through, разположени на пътя към гейта, както и удобно близките разстояния до изходите към самолета, безспорно са едно от най-големите предимства на летище Варна.

Вкусът на България

В традиционната българска бакалия на летището можете да намерите всички типични български храни и напитки. От прочутото сирене до пастърмата и сладкото от рози, с най-добро качество и, разбира се, удобно пакетирано за път.

Най-доброто кафе

Независимо точно в коя точка на летище Варна се намирате, само на няколко крачки от вас е най-доброто кафе, което сте опитвали. С различен аромат, но винаги с перфектен вкус. Най-добрите марки, разнообразие от вкусове и уютна атмосфера очаква пътниците в Джинджър, Коста Кафе или Модера.

Вкусът на българските ястия преди отпътуване

Насладете се на вкусните ястия от традиционната българска кухня или изберете класическа бърза закуска и открийте завладяващата гледка от слънчевата ни тераса. Ще ги намерите на втория етаж на летище Варна в популярната Тропс къща.

Легено удоволствие

Едно от любимите места, както на децата, така и на възрастните са витрините със сладоледени деликатеси. Огромното разнообразие от вкусове и марки и през това лято ще радват пътниците на Варненското летище.

A Myriad of Brands and Tastes at Varna Airport

And ... minutes remain until your flight

Shop 'til you drop! This summer, Varna Airport installed monitors with accurate information about the time remaining until the departure of your flight, as well as the gate where you will board. Thus the delight of shopping will be complete and your trip - stressfree. The convenience of the Walk Through shop, located in the Departure hall, as well as the short distance to the gates, is undoubtedly among the greatest advantages of Varna Airport.

The taste of Bulgaria

You can find all manner of typical Bulgarian food and beverages in the traditional Bulgarian grocery store at the airport - from the famous feta cheese to cured meats and rose petal jam - all of which are of the best quality and, of course, conveniently packed for travel.

Best coffee

Regardless of where you might find yourself on the premises of Varna Airport, the best coffee you have ever tried is always just a few steps away. The aromas vary, but the flavor is always perfect. The best brands, a variety of flavors and a cozy atmosphere are awaiting the passengers at Ginger, Costa Coffee, or Modera.

The taste of a Bulgarian meal before departure

Enjoy tasty meals from traditional Bulgarian cuisine or a classic fast snack and enjoy the fascinating view from our terrace. You will find them in the popular Tropics House on the second floor at Varna Airport.

Icecream Delight

One of the favorite places - of children and adults alike - is the display case with ice-cream delicacies. This year a wide variety of flavors and brands will once again delight passengers.

Unexpected Heritage

In the past, the Olympics used to leave behind either reborn or destroyed cities. So, what is going to happen with London?

By KAMEN TZANKOV / Photography SHUTTERCTOCK

In the way they look today, the Olympic circles have made a tour of 22 cities – from the largest ones (like Los Angeles, London and Sidney) to more modest ones (Seoul, Helsinki, Antwerp). When they go away, they leave behind their hosts either reborn, or crippled. In the favourable scenario the Olympic Games fill the hosting city with a new life, inspire children to go in for sports, and leave the region equipped with top class infrastructure, but also bathing in Olympic dollars (Barcelona is an excellent example in this respect). In the worst case, the Games leave an entire nation stuck in debt, and the city – devastated by the tourists (as was the case with Athens).

ATHENS 2004

The symbolic return of the Games to their home country was planned as an event to be

remembered for another hundred years. Or so Greece was hoping. Eventually, the Athens Olympics will really be remembered, but for quite different reasons. The heritage the city was left with is among the worst in the history of the games. Eight years later, 21 of a total of 22 sites are already deserted. The open swimming pool is empty and black, and in front of the graffiti-decorated Faliron complex where the taekwondo and beach volleyball tours were held there are camps of wanderers. The Athens Olympics which cost the record 12 bln euros are still considered among the major reasons for the collapse of the Greek public finances.

SIDNEY 2000

Actually, Australia's major city should be placed on top of the best organized Olympic

Games – that's how smooth everything went. But the good things were over as soon as the closing ceremony ended. "We had no plan about what was going to happen with the Olympic city after the games were over, and now Sidney is paying the price for that", Sue Holiday, the Olympics former planner in chief, admitted.

According to an old Olympic tradition, the actual budget swelled much more than expected – almost three times, up to 6 bln Australian dollars. Moreover, the government of New South Wales spent more than a billion on additional, yet inevitable costs. Once the Games were over, the Sidney Olympic Park became another useless jewel, and a long-term plan for transforming it into a residential suburb was only developed in 2005.

ATLANTA 1996

Coca-Cola's home town promised to organize "the greatest peacetime event of the 20th century"; however, today those Games are not remembered for Michael Johnson's feats on the track or the Olympic fire kindling by Muhammad Ali, but with the transport chaos which nearly resulted in an interruption of the Games. Bus drivers often lost their way and refused to go on in the middle of the road, and viewers fought with each other to get a seat in the irregular trains. In the meantime, the commercialization of the Games in Atlanta (they were the first almost entirely financed by sponsors) and the burst pipeline which killed a viewer threatened to tarnish the image of the city and the Olympics themselves. The good news was that the sponsorship agreements paid off the enormous organizational costs and saved the people of Georgia the burden of the debts.

The Olympic Stadium was designed with the idea to become the playground of the local baseball team. The Georgia Technical University undertook the management of the water centre and rearranged it in a way that allowed it to be used by students, local clubs, and schools. Thousands of students in the university live in the former Olympic village today.

BARCELONA 1992

The Games not only transformed Barcelona's landscape, but also made the city one of Europe's most popular tourist destinations. Before the Olympics, the train went round the featureless coast of Barcelona. However, as part of the large-scale recovery programme, local people acquired a 3 km beach which was later extended even further. The number of seaside restaurants increased from 7 to 70.

And this was not the end of the revival of the city. The organizers built a new port and a few of the most beautiful buildings in the history of the Olympics emerged on the hill above the city. Barcelona also became famous as a trade centre – in one annual ranking it climbed from 11th to 4th among the best European cities to do business in. Between 1990 and 2004 the number of the hotel rooms grew more than twice. So it is no wonder that the Barcelona Games became a model for the London organizers who travelled to Spain a number of times. ■

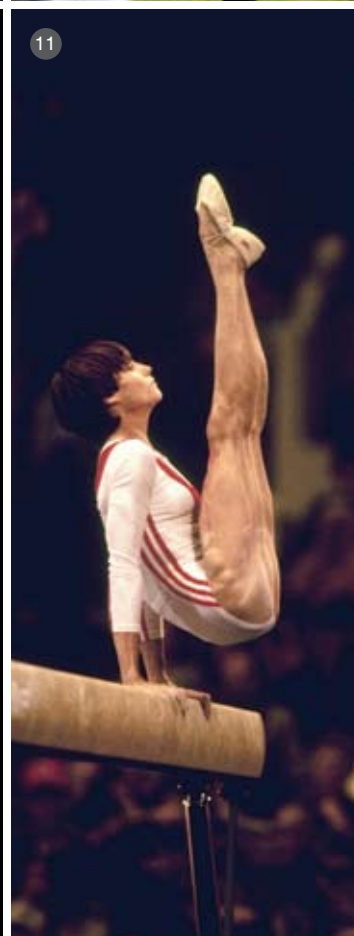
Олимпийският парк в Барселона – живо свидетелство за може би най-успешната олимпиада в историята
The Olympic Park in Barcelona – a living proof of probably the most successful Olympics ever.

ДРАМА ПО ОЛИМПИЙСКИ

Петнайсетте най-паметни мига в
историята на игрите

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Волимпиадите има нещо от класическия театър – драми, трагедии и комедии, кулминации и развързки. Петнайсет от най-паметните мигове в 112-годишната история на съвременните игри.

ЗАБЛУДЕНИЯТ МАРАТОНЕЦ (Лондон 1908). Италианският сервитьор Доранго Пиетри става един от най-прочутите маратонци на всички времена, като припада общо пет пъти на стадиона в последните метри от 42-километровата дистанция. Накрая двамата стюарди го изправят и му посочват къде е финалната линия, за да я прекоси и да вдигне триумфално ръце. Забавно тази помощ обаче Пиетри е дисквалифициран. По-късно британската кралица Александра го награждава със специална златна купа за проявения кураж. **1**

ДРИЙМ ТИЙМ (Барселона 1992). Сбогом на "Важно е участието" - МОК официално отменя забраната на олимпиадата да участват професионални спортисти и баскетболният турнир е спечелен безапелационно от съставения от суперзвезди американски отбор. Майкъл Джордан, Меджик Джонсън, Лари Бърд, Чарлз Баркли и компания се забавляват и печелят като на шега всичките си мачове, без да вземат дори един таймаут за целия турнир. **2**

БЕЙБ ДИДРИКСЪН (Лос Анджелис 1932). Американката Милдрид "Бейб" Дидриксън, смятана и до днес от мнозина за най-великата спортистка на всички времена, печели шест от осемте лекоатлетически дисциплини в олимпийските квалификации, подобрявайки три световни рекорда. На игрите обаче е допусната само до три старта, като печели два златни (копие, бягане с препятствия) и сребърен медал (висок скок). По-късно става състезателка по голф, спечелвайки много от най-престижните турнири. **3**

ПРЕБИТ, НО ПРЪВ (Сеул 1988). Цял свят онемя, когато американският шампион по скокове във вода Грег Луганис се подхлъзна и си удари с всички сила главата в гърската на трамплина. Наложи се да му направят 10 шева, преди да продължи състезанието - и в крайна сметка да спечели златния медал. Седем години по-късно се разбра, че по онова време Луганис вече е бил болен от СПИН, но не е предупредил лекаря, който го ши. **4**

ОТ ИНВАЛИДНАТА КОЛИЧКА ДО ПОДИУМА (Рим 1960). Американката Уилма Рудолф печели олимпийските титли в спринтовете на 100 и 200 метра и в щафетата 4x100. Забележително постижение,

като се има предвид, че е прекарала детски паралич и се е научила да ходи чак на 7-годишна възраст. **5**

ВЕЧНАТА БИРГИТ (Атина 2004). Почти четвърт век след дебюта си на олимпийски игри германката Биргит Фишер печели осмия си златен медал (на четириместен каяк). Някогашната звезда на ГДР е единствената спортистка, печелила отличия от шест различни олимпиади. Почти сигурно щяха да са седем, ако Източният блок не бе бойкотирал игрите в Лос Анджелис през 1984. **6**

ЗАЩО ПЪК ДА НЕ ПРОБВАМ (Лондон 1952). Чехът Емил Затопек влиза в историята, като печели маратона и бяганията на 5 и 10 хиляди метра - постижение, което едва ли някога ще бъде изравнено. Куриозното е, че Затопек се решава да участва в маратона буквално час преди старта - и никога преди това не е бягал на тази дистанция. **7**

ДА ПРЕСКОЧИШ ГРАНИЦИТЕ (Мексико 1968). Американецът Боб Биймън едва се е класирал за финала в дългия скок, след като е направил фаул в първите си два опита в квалификациите. Във финала обаче тъмнокожият атлет прави вероятно най-паметния скок в историята - 8.90 метра, с наг

Бен Джонсън
сложи край на
ерата на фалшива
невинност в
професионалния
спорт

половин метър над дотогавашния световен рекорд. Измервателната уредба на стадиона не е предвидена за такова постижение и се налага дистанцията да се премери с рулетка. Рекордът на Биймън остава негостижим почти четвърт век. **8**

ПИКЪТ НА СТУДЕНАТА ВОЙНА (Мюнхен 1972). Американският мъжки отбор по баскетбол е непобедим в 63 поредни мача на олимпиади преди финала в Мюнхен срещу СССР. Три секунди преди края на мача американците водят с 50:49. Руснаците не успяват да вкарат, времето изтича и победителите започват да празнуват. Бразилският съдия Ригето обаче за всеобщо изумление обявява, че руският треньор е поискал прекъсване, и нарежда трите секунди да се преизграт. Американците открадват топката и мачът повторно свършва в тяхна полза. Тогава обаче лично шефът на ФИБА слиза и нарежда трето преизграждане заради... съмнения в работата на часовника. Този път Белов успява да отбележи кош и СССР печели с 51:50. Американците в знак на протест отказват да получат сребърните си медали (те и до днес си стоят непотърсени в олимпийския музей в Лозана).

ТЕРОРИСТИ (Мюнхен 1972). Най-трагичната страница от олимпийската история - осем палестински терористи нахлуват в спалните на израелските спортисти, убиват двамата и вземат деветима заложници. По-късно при престрелка с полицията на летището загиват и терористите, и пленените атлети. **9**

СЕДМОРКАТА НА ШПИЦ (Мюнхен 1972). Американският плувец Марк Шпиц предизвика доста повдигнати вежди, като обяви, че ще спечели шест златни медала от олимпиадата. Вместо това спечели седем, като подобри световните рекорди във всяка дисциплина, в която взе участие.

БОСОНОГИЯТ (Рим 1960). Етиопецът Абебе Бикила, на практика неизвестен за широката публика преди олимпиадата, става първият африканец, спечелил златен олимпийски медал, като отказва конкурентите си в маратона. При това Бикила пробягва цялото разстояние бос, защото обувките му правели мозоли. Четири години по-късно Абебе отново печели златото, този път обут. **10**

ПЕРФЕКТНАТА ДЕСЕТКА (Монреал 1976). Максималната оценка "10" е непозната в цялата история на олимпийските турнири по спортна гимнастика. Крежката 14-годишна румънка Надя Команечи обаче не само я получава за изпълнението си на ►

Drama Olympic-style

The 15 most memorable moments in the history of the Games

By KALIN ANGELOV / Photography SHUTTERSTOCK

The Olympics have elements of classical theater: drama, tragedy and comedy, culmination and denouement. Fifteen of the most memorable moments in the 112-year-long history of the modern Olympic Games.

THE STRAY MARATHON RUNNER (London 1908). The Italian waiter Dorando Pietri became one of the most famous marathon runners of all times by collapsing a total five times in the stadium in the final meters of the 42-km distance. In the end two umpires helped him up and directed him to the finish line so he could cross it and raise his arms in triumph. Because of this assistance, however, Pietri was disqualified. Later Queen Alexandra of England awarded him a special gold cup for his courage. **1**

DREAM TEAM (Barcelona 1992). Goodbye to "It's the taking part that counts" – the IOC officially withdrew the ban on the participation of professional sportsmen and the basketball tournament was resoundingly won by the star-studded American team. Michael Jordan, Magic Johnson, Larry Bird, Charles Barkley and all the rest had the time of their lives and easily won all their games, without even taking a timeout during the entire tournament. **2**

BABE DIDRIKSON (Los Angeles 1932). The American Mildred "Babe" Didrikson, still widely regarded as the greatest competitor of all times, won six of the eight track and field events in the Olympic qualifications, setting three world records in the process. In the Games, however, she was only allowed to start in three events, winning two gold medals (javelin, hurdles) and one silver medal (high jump). Later she became a golfer, winning many of the most prestigious golf tournaments. **3**

HURT, BUT FIRST (Seoul 1988). The whole world held its breath when US diving champion Greg Louganis slipped and hit his head full force

against the springboard. He had to have ten stitches before he could continue with the competition, ultimately winning the gold medal. Seven years later it was revealed that Louganis already had AIDS at the time, but had not warned the doctor who stitched him up. **4**

FROM THE WHEELCHAIR TO THE PODIUM (Rome 1960). The American Wilma Rudolph won Olympic titles in the 100 and 200 meter runs and in the 4x100 relay. This was a remarkable achievement considering that she contracted polio as a child and did not learn to walk until the age of seven. **5**

8

THE ETERNAL BIRGIT (Athens 2004). Nearly a quarter of a century after her Olympic debut, the German Birgit Fischer won her eighth gold medal (four-seat kayak). The former GDR star is the only competitor to have won medals in six different Olympics. Undoubtedly, there would have been seven if the Eastern bloc had not boycotted the 1984 Games in Los Angeles. **6**

WHY NOT TRY (London 1952). The Czech Emil Zatopek went down in history by winning the marathon and the 5,000 and 10,000 meter runs – a feat unlikely ever to be repeated. Oddly enough, Zatopek decided to run in the marathon literally an hour before the start – he had never run that distance before. **7**

TO CROSS THE LIMIT (Mexico 1968). The American Bob Beamon almost missed the final in the long jump, overstepping on his first two attempts to qualify. In the final, however, the colored athlete made the arguably most amazing jump in history – 8.90 meters, exceeding the then world record by more than half a meter. The optical device that had been installed to measure jump distances was not designed to measure such lengths and the officials were forced to measure the jump manually. Beamon's record stood unbeaten for nearly a quarter of a century. **8**

THE PEAK OF THE COLD WAR (Munich 1972). The US men's basketball team was unbeaten in 63 consecutive matches at the Olympics before the final in Munich against the USSR. Three seconds before the end of the game the Americans led 50:49. The Russians failed to score, time ran out and the winners started celebrating. However, to everyone's astonishment, the Brazilian referee Righetto announced that the Russian coach had called for a time-out and so ordered the three seconds to be replayed. The Americans stole the ball and the match again ended in their favor. But then the FIBA chief personally came down and ordered a third replay because of ... adjustments in the game clock. This time Belov managed to score and the USSR won 51:50. In protest, the Americans refused to accept their silver medals (the medals still remain unclaimed in the Olympic Museum in Lausanne).

TERRORISTS (Munich 1972). The most tragic page in Olympic history – eight Palestinian terrorists burst into the sleeping quarters of the Israeli athletes, killing two and taking nine hostage. Later during a shootout with the police at the airport both the terrorists and the kidnapped athletes were killed. **9**

SPITZ'S SEVEN (Munich 1972). The American swimmer Mark Spitz raised a lot of eyebrows when he announced that he would win six Olympic gold medals. Instead, he won seven, setting new world records in every ▶

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

Атина

Athens

Цени от
Prices from

€146

ЦЕНАТА Е КРАЙНА ЗА ДВУПОСОЧЕН БИЛЕТ С ВКЛЮЧЕНИ ЛЕТИЩНИ ТАКСИ.
THE PRICE IS FOR ROUND TRIP TICKET. AIRPORT TAXES ARE INCLUDED.

Милано

Milan

Цени от
Prices from

€163

ЦЕНАТА Е КРАЙНА ЗА ДВУПОСОЧЕН БИЛЕТ С ВКЛЮЧЕНИ ЛЕТИЩНИ ТАКСИ.
THE PRICE IS FOR ROUND TRIP TICKET. AIRPORT TAXES ARE INCLUDED.

Пафос

Paphos

Цени от
Prices from

€250

ЦЕНАТА Е КРАЙНА ЗА ДВУПОСОЧЕН БИЛЕТ С ВКЛЮЧЕНИ ЛЕТИЩНИ ТАКСИ.
THE PRICE IS FOR ROUND TRIP TICKET. AIRPORT TAXES ARE INCLUDED.

Трупайте точки с програмите ни за лоялни клиенти
Collect points with our frequent flyer program

Офертата не е промоционална, а е част от новите цени и по-добри условия на България Ер. Местата са ограничени. Цената е крайна за двупосочен билет с включени летищни такси. Към цената може да се включи такса за издаване на билет в зависимост от издателя.

This offer is not part of a promotion campaign. These are permanent prices subject to availability. The price is for round trip ticket. Airport taxes are included. The air ticket issuing charge may also be applied, according to the issuer's policy.

Може да платите своя самолетен билет и в клоновете на
Централна Кооперативна Банка в цялата страна.

FLY MORE

www.air.bg/bg/frequent-flyer

Club

www.ccb-club.bg

www.facebook.com/bgair

www.twitter.com/BulgariaAir

plus.google.com/u/0/b/113123356515876045098/

www.youtube.com/user/FlyBulgariaAir

www.foursquare.com/bulgariaair

► смесена успоредка, но и после я гублира още шест пъти на останалите уреди и в многобоя. Повечето съдийски табла просто не са предвидени за двуцифрена оценка и записват постижението ѝ като "1.00".

11

ДА ОГОРЧИШ ХИТЛЕР (Берлин 1936). Организираната от нацистка Германия олимпиада трябва да покаже на света превъзходството на арийската раса. Пред погледа на самия Адолф Хитлер обаче на стадиона в Берлин голямата звезда се оказва... тъмнокожият американец Джеси Оуенс, спечелил четири златни медала в леката атлетика. В интерес на истината обаче пренебрежението към Оуенс в Германия е нищо в сравнение с това в родината му. Някои големи вестници от южните щати не поместват и ред за триумфа му. На приема в неговата чест в Ню Йорк е принуден да се качи с товарния асансьор, защото другият е само за бели. "Не съм обиден на Хитлер, а на американския президент, който не ми прати дори една телеграма", казва по-късно Оуенс. 12

ВЪЗХОДЪТ И ПАДЕНИЕТО НА БЕН (Сеул 1988). Веселият, жизнен Бен Джонсън бе покорил сърцата на зрителите още преди онова фантастично бягане на корейската олимпиада, в което счули световния рекорд на 100 метра (9.79 сек) и се окичи със златото. Толкова по-голям бе шокът, когато два дни по-късно той даде положителна проба за стероиди и бе дисквалифициран. Това бе първият допинг скандал с истинска звезда - и краят на ерата на фалшива невинност в професионалния спорт. 13 ■

► event he took part in.

THE BAREFOOTED (Rome 1960). Ethiopian Abebe Bikila, virtually unknown to the broad public before the Olympics, became the first African to win Olympic gold, outdistancing his rivals in the marathon. Moreover, Bikila ran the entire distance barefoot, because his shoes gave him corns. Four years later Abebe won gold again, but this time with shoes. 10

THE PERFECT TEN (Montreal 1976). A top score of '10' is unknown in the entire history of the Olympic tournaments in gymnastics. The slight 14-year old Romanian Nadia Comaneci, however, received it not only for her performance on the uneven bars, but earned it another six times on the other apparatuses and in the all-around. Most score boards are simply not designed for a two-digit score, so Nadia's achievement was therefore shown as '1.00'. 11

TO FRUSTRATE HITLER (Berlin 1936). The Olympic Games organized by Nazi Germany wanted show the world the superiority of the Aryan race. Before the very eyes of Adolf Hitler however, in the Berlin stadium, the big star proved to be ... the colored American Jesse Owens, who won four track and field medals. If the truth be told, however, the disregard of Owens in Germany was nothing compared to that in his native country. Some big newspapers in the southern states did not carry a single line about his triumph. At the reception in his honor in New York he was forced to ride in the freight elevator, because the other one was for white people only. "I was not snubbed by Hitler, but by the American president who did not even send me a telegram," Owens said later. 12

THE RISE AND FALL OF BEN (Seoul 1988). The cheerful, buoyant Ben Johnson had won the hearts of audiences even before his fantastic sprint in the Korean Olympics, in which he broke the world record in the 100 meters (9.79 seconds) and won the gold. The bigger shock was when, two days later, he tested positive for steroids and was disqualified. This was the first doping scandal involving a real star - and the end of the era of false innocence in professional sports. 13 ■

Shopping is at your feet

Mall Galleria Burgas: The largest shopping mall on the South coast of the Black Sea.

Every day from 10:00h to 22:00h

Over 100 modern shops of fashion brands - H&M, Zara, Humanic, Deichmann, Esprit, G-Star, Lacoste, etc.

The first cinema multiplex in the region with 10 screens

6, Yanko Komitov Blvd.
Burgas, Bulgaria
www.galleriaburgas.bg

roberto cavalli GUESS John Galiano NICOLE OLIVER **ORMAR** ANDRES SARDÀ SIMONE PÉRELE *Leitene* REBECCA BINKENBERGS SARDÀ SILEI VOILA SCUBA

SENTIMENT

Wholesale and Retail Underwear, Swimsuits and Accessories

Sentiment Showroom: 86, Patriarh Evtimii Blvd., 1000 Sofia

Sentiment Stores: 186, VI. Varnenchik Blvd., Mall Varna, Ground fl., 9009 Varna

Azalia Hotel, 9002 Sts. Constantine and Helena Resort (May – September incl.)

Vtora Buna on the beach, Rappongi, 9000 Varna (May – September incl.)

Labalena Store: Central Avenue, 9007 Golden Sands Resort (May – September incl.)

www.sentiment.bg

10% за бельо и бански костюми*

* Отстъпката важи при покупка с кредитни и дебитни карти от ЦКБ

до **50%** за бански и бански костюми
от миналогодишни колекции

КОГАТО ПЪТУВАТЕ ИЛИ ОРГАНИЗИРАТЕ ВАШИТЕ ЛИЧНИ ИЛИ ФИРМЕНИ ФИНАНСИ, ЕЛЕКТРОННАТА ФАКТУРА Е ВИНАГИ НА РАЗПОЛОЖЕНИЕ

Заменете хартиената фактура с електронна и ще получите:

- експресна доставка до 24 часа след издаване
- онлайн справка навсякъде и по всяко време

- валиден данъчен документ, напълно идентичен с хартиения
- същата детайлна информация за консумираната от вас електроенергия, както в хартиения документ

*Подходете модерно, оставете хартиените архиви в миналото и станете част от една добра кауза!
Не позволявайте дърветата да станат дървесина!*

When traveling or organizing your personal or business finances, an electronic invoice is always at your disposal

Replace a paper invoice with an electronic one and you will receive:

- Express delivery within 24 hours of issuing
- Online inquiry from anywhere and at any time

- A valid tax document completely identical to the paper one
- The same detailed information regarding your electricity consumption, as is included with the paper document

*Take a modern approach, leave paper archives in the past and become part of a good cause!
Don't cause more trees to be made into wood!*

Заявете своята електронна фактура от ЧЕЗ:
на www.cez.bg
по телефон – на 0700 10 010
или в Център за клиенти на ЧЕЗ

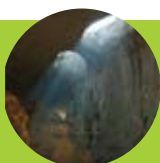
Request your electronic invoice from CEZ:
at www.cez.bg
by calling 0700 10 010
or at your local CEZ Customer Center

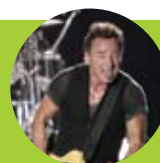

88 | **ПАТРИОТИЧНИ ИГРИ**
PATRIOTIC GAMES

92 | **ПОДЗЕМНО ЦАРСТВО**
UNDERGROUND KINGDOM

86 | **ЕЛАТЕ С НАС**
COME WITH US

Елате с нас

Най-интересното по дестинациите
на **България Ер** през юли

2

3

Come with Us

The most interesting events in **Bulgaria Air**
destinations during July

1 МИЛАНО

Какво става, когато съберете на едно място носители на Нобелова награда, "Пулицър", "Оскар" и "Златен глобус"? Ако посетите традиционния La Milanese в Милано, ще разберете. "Фестивал" не е съвсем точно определение за това събитие, посветено на свободната обмяна на идеи с някои от най-интересните писатели, режисьори, художници и актьори на епохата. С които можете дори да изпие по чаша вино на традиционния коктейл.

До 18 юли

България Ер лети до Лондон всеки ден.

2 ПРАГА

Всяко лято чешката столица е домакин на най-големия фестивал за народно творчество в Централна Европа. По време на Фолклорните дни по улиците на Прага се събират танцьори и музиканти от цял свят – от прочути професионалисти до ентусиазирани аматьори. Кулминацията настъпва в последния ден с пъстър парад из центъра на града – почти като този в Рио, само че тук участниците са по-облечени.

27-29 юли

България Ер лети до Прага четири пъти седмично.

3 ВИЕНА

След 120 милиона продадени албума, 21 награди "Грами" и един "Оскар" не е чудно, че Брус Спрингстийн е всепризнат за сърцето и душата на американския рок. Това лято авторът на Born in the USA и The Streets of Philadelphia е на голямо турне из Европа с групата си E Street band, а виенският стадион "Ернст Хапел" е много удобна спирка, ако искате да видите на живо един от 25-те най-велики изпълнители на всички времена (според списание Rolling Stone).

12 юли

България Ер лети до Виена всеки ден.

EN

1 MILAN

What happens when you have Noble Prize, Pulitzer, Oscar and Golden Globe award recipients gathered in one place? If you visit the traditional La Milanese in Milan, you will discover the answer to that question. "Festival" is not a particularly accurate definition of this event, which is dedicated to the free exchange of ideas with some of the most interesting writers, film directors, artists and actors of this age. You can even have a glass of wine with them at the traditional cocktail party.

Until July 18

Bulgaria Air flies to London every day.

2 PRAGUE

Every summer the Czech capital hosts the biggest folklore festival in Central Europe. During the Folklore Days the streets of Prague are thronged with dancers and musicians from around the world – from famous professionals to enthusiastic amateurs. The culmination on the last day is a colorful parade through the center of the city that rivals the one in Rio, only that here the participants wear more clothes.

July 27-29

Bulgaria Air flies to Prague four times per week.

3 VIENNA

After 120 million albums sold, 21 Grammy Awards and an Oscar, it is no wonder that Bruce Springsteen is generally recognized as the heart and soul of American rock. This summer the author of "Born in the USA" and "The Streets of Philadelphia" is on a grandiose tour with his E Street Band, and Vienna's Ernst-Happel-Stadion is a very convenient stop if you want to see a live show by one of the 25 greatest performers of all times (according to Rolling Stone magazine).

July 12

Bulgaria Air flies to Vienna every day.

ЦКБ Живот

ЖИВОТОЗАСТРАХОВАТЕЛНО АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО

Животът е шарен!

ПАТРИОТИЧНИ ИГРИ

Олимпиадата е извор на гордост за лондончани, които обещават да проведат "най-съвършените игри на всички времена". Какво трябва да знаете за Лондон 2012

Текст ЕМИЛ ИВАНОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

МЕТРОТО. Много лондончани се притесняват, че древното им метро (най-старото в света, в действие от 1863 година), може да саботира игрите и да ги посрами пред света. Дори и в нормални дни влакчетата са претоварени и жертва на честни аварии, една от които в средата на май остави 800 души в капан в продължение на часове по линията Jubilee. Не се знае какво ще се случи, когато и очакваните за игрите 6.5 милиона чуждестранни туристи пристигнат в града.

Извън това обаче организаторите са се постарали за удобството на гостите – на летище "Хийтроу" ще има извънредни екипи, за да се улеснява придвижването; на повечето станции на метрото вече има

безплатен интернет.

СИГУРНОСТТА. Една от най-забележимите промени в града по време на игрите ще са изключителните мерки за сигурност. Олимпийските обекти ще бъдат охранявани от над 23 000 души, сред които дори военни. Тази цифра не включва 12-те хиляди полицаи, които ще бъдат ангажирани за най-натоварените дни от програмата. Целта е да се избегнат инциденти като вълната от бунтове миналия август. Столицата още помни и терористичните атаки отпреди 7 години, които се случиха точно в деня, след като Лондон спечели домакинството на олимпиадата. Заради това в пълна готовност ще бъдат и ракети тип

земя-въздух, бойни самолети, хеликоптери и два военни кораба.

ОЛИМПИЙСКИЯТ ПАРК. Ако сте решили да не посещавате спортните състезания, можете да си купите билет за Олимпийския парк в източната част на Лондон и да се изкачите на чудатата кула "Орбита", построена специално за Олимпиадата. Няма опасност да я подминете, без да я видите – висока е 115 метра, яркочервена, и прилича на деформирано влакче на ужасите. Добре ще е обаче да побързате, защото и за нея билетите са ограничени и се продават усилено през официалния сайт на игрите. Ексцентричният вид на съоръжението вдъхнови медиите във Великобритания да го нарекат с какви ли не епитети, на които неговият създател – архитектът Аниш Капур, невъзмутимо отвърща, че и Айфеловата кула не е била харесвана от никого в първите 50 години от съществуването си.

КУПОНЪТ. Дори да не влезете на стадиона, едва ли ще ви се случи да скучаете и за секунда. Гигантски екрани ще предават събитията от Олимпиадата на живо и безплатно за хилядите жадни за емоция на площад Трафалгар, в Хайд Парк и парка Виктория. Купонът ще бъде допълнен и от други развлечения, включително и специалното участие на легендарния Том Джоунс. Не забравяйте, че 2012 е година с много културни събития в Лондон, както и че в града има госта музеи от световна класа,

при това безплатни и удобно разположени в централната част.

Преживяването, което не можете да пропуснете, особено през лятото, е разходката по брега на Темза - един от най-приятните начини да се насладите на града. Ако тръгнете от моста Ватерло на изток, за по-малко от час ще успеете да видите голяма част от най-интересните забележителности. От този маршрут ще зърнете и пирамидалния небостъргач Shard – противоречивото ново допълнение към лондонския пейзаж и най-високата сграда в Европейския съюз. Която, между другото, ще бъде официално открита на 5 юли.

ПЪЛНИТЕ ХОТЕЛИ. И без олимпийското оживление Лондон винаги е пълен с туристи. Сега обаче в повечето хотели в центъра на града трудно ще се намери и една свободна стая, независимо от впечатляващите цени. Неотдавна сайтът за резервации Hotels.com прогнозира, че средната цена за хотелска стая по време на игрите ще е 213 паунда. Но когато има желание, има и начин, са казали самите англичани. Едно от алтернативните решения е да потърсите стая в по-отдалечен от центъра район – в случая това може да се окаже и близо до местата, където ще се провеждат част от олимпийските състезания. Не е за подценяване и вариантът с наем на апартамент или къща, тъй като все повече лондончани предлагат дома си в сайтове за наеми, за да се възползват от големия наплив от туристи. ■

Дори дамските шапки на прочутото надбягване в Аскот почетоха олимпиадата; Even the ladies hats at the famous Ascot Racecourse honoured the Olympics;

**Shop TAX FREE
in Bulgaria!**
Do not forget to refund the VAT.

E & S
TAX SERVICES

11A Slavyanska Str., 1000 Sofia
Tel: +359 2 986 92 25
www.eands-taxservices.com

Patriotic Games

The Olympic Games are a source of pride for the people of London who promise they will organize “the most perfect Games ever.” What you need to know about London 2012

By EMIL IVANOV / Photography SHUTTERSTOCK

THE TUBE. Many Londoners worry that the antique underground of their city (it's the oldest in the world, in operation since 1863) may sabotage the Games and bring shame on them in plain view of the whole world. Even on normal days trains are overloaded and fall victim to frequent failures, one of which left 800 people trapped for hours along the Jubilee line in mid-May. Who knows what will happen when the 6.5 million foreign tourists expected for the Games come to the city.

Apart from that, however, the organizers have made great efforts to make their guests feel comfortable – at Heathrow airport there will be special teams to make moving easier; at most underground stations, there is already free Internet.

THE SECURITY. One of the most obvious changes in the city during the Games will be the extreme security measures. The Olympic sites will be guarded by more than 23,000 people, including military. This number does not include the 12,000 police officers who will be engaged during the busiest days of the program. The goal is to avoid incidents like the riots last August, as

well as even more serious dangers. The megapolis still remembers the terrorist attacks of 7 years ago, which happened a day after London was selected to host the Olympics. That is why the sporting facilities will be guarded as strictly as airports. And in case you still cannot trust the reliability of the organization, have in mind that surface-to-air missiles, fighter jets, helicopters and two warships are there and ready to be used.

THE OLYMPIC PARK. If you've decided not to attend the sports events, you may still buy a ticket for the Olympic Park in eastern London and go up the bizarre Orbit tower, which was built especially for the Olympics. There is no risk of missing it, as it's 115 m tall, bright red, and looks like an unrolled roller coaster. But you should hurry up, because tickets for the Orbit are limited, too, and they are actively being sold through the official website of the Games. The eccentric look of the facility inspired the British media to refer to it with a number of epithets, to which its creator, architect Anish Kapoor, coolly replies that even the Eiffel Tower was disliked by everyone in its first 50 years of existence.

THE PARTY. Even if you don't go to the stadium, you will hardly feel boredom for a second. Giant screens will broadcast live and free of charge what is happening at the Games for thousands of people in quest of emotion at Trafalgar Square, Hyde Park and Victoria Park. The party will be completed with other kinds of entertainment, including a special attendance by the legendary Tom Jones. Don't forget that 2012 is full of cultural events in London and there are also a number of museums in the city that offer world-class collections, free of charge, and at convenient central locations.

The experience you should not miss under any circumstances, especially in the summer, is a walk along the Thames – a most pleasant way to enjoy the city. If you start from the Waterloo Bridge and go to the east, in less than an hour you'll be able to see many of the greatest attractions. There you will also have a chance to see the pyramid skyscraper called the Shard – the controversial new addition to the London landscape and the tallest building in the European Union, which, by the way, will be officially opened on July 5.

THE FULL HOTELS. Even without the Olympic excitement, London is always full of tourists. But now you will hardly find a single vacant hotel room in the center of the city, regardless of the impressive prices. Recently Hotels.com, a booking website, predicted the average hotel room price during the Games would be 213 pounds. Still, where there's a will, there's a way, as the English once said. An alternative solution is to look for a room in an area away from the center – in this case that may appear close to the places where some of the Games will be played. Nor should you ignore the idea of renting a flat or a house, considering that a growing number of Londoners are now offering their homes, trying to profit by the crowds of tourists.■

Кметът Борис Джонсън представя построения специално за игрите кабинков лифт.
Mayor Boris Johnson presents the cabin lift built especially for the Games.

Кулата "Орбита"
The Orbit tower

ПОДЗЕМНО ЦАРСТВО UNDERGROUND KINGDOM

Летните жеги са отличен повод да опознаете забележителните български пещери.
Пет от най-популярните (и достъпните), подбрани от *Bulgaria On Air*
Five of the most popular (and accessible) caves in Bulgaria

ДЯВОЛСКОТО ГЪРЛО

Къде: В Родопите, на 26 км от Девин, по пътя от Тешел за Триград.

Какво: Вертикална пещера, издълбана от река, която пада от 42 метра височина. С хилядолетията водата е оформила огромна подземна зала, в която спокойно би се побрала катедралата "Александър Невски". Според местните легенди отпък родопският певец Орфей се спуснал някога в подземното царство.

THE DEVIL'S THROAT

Where: In the Rhodopes, 26 km from Devin, along the road from Teshel to Trigrad.

What: A vertical cave, carved out by an underground river that falls from a height of 42 meters. Over the course of thousands of years the water has formed a huge underground hall, which could easily contain the entire Alexander Nevsky Cathedral. According to local legend, this cave was the route taken by the Rhodopean singer Orpheus to descend into the nether world.

МАГУРАТА

Къде: В Северозападна България, на 22 км от Белоградец до посело Рабиша.

Какво: Една от най-красивите пещери в България, с близо два и половина километра галерии. Магурата е прочута с изобилието от праисторически рисунки по стените (най-древните са от старокаменната епоха), а също и с факта, че в едно от разклоненията ѝ поради изключително подходящите условия се произвежда пенливо вино.

MAGURATA

Where: In Northwest Bulgaria, 22 km from Belogradchik, on the way to Rabisha.

What: One of the most beautiful caves in Bulgaria, with nearly two-and-a-half kilometers of galleries. Magurata is famous for its plentiful prehistoric wall murals (the oldest date from the Paleolithic age), as well as for the fact that, due to perfectly suitable conditions, sparkling wine is produced in one of the cave's branches.

ЯГОДИНСКА ПЕЩЕРА

Къде: В Родопите, на 22 км от Девин, по пътя от Тешел за Ягодина.

Какво: Дълга над 10 км, това е една от най-популярните сред туристите пещери, работи през цялата година, а обиколките с водач са на всеки половин час. Вътре дори има напълно функционираща ритуална зала, в която можете да се ожените. Само си вземете връхна дреха – целогодишно температурата е 6 градуса.

YAGODINSKA CAVE

Where: In the Rhodopes, 22 km from Devin, along the road from Teshel to Yagodina.

What: At more than 10 km long, this is one of the most popular caves among tourists and is open all year round. Guided tours are offered every half hour. There is also a fully functioning wedding hall inside, where you can get married. Make sure not to forget to take a coat – the temperature is 6 degrees Celsius all year round.

УТРОБАТА

Къде: В Източните Родопи, на около 30 км от Кърджали в посока Ненково (ще трябва да повървите пеша последните километри).

Какво: Сравнително наскоро открита пещера, в която има древен (на около три хиляди години) тракийски олтар. Над входа има умело направена цепнатина, през която прониква и достига до олтара един-единствен слънчев лъч – и то само в деня на зимното слънцестоене.

THE WOMB

Where: In the Eastern Rhodopes, approximately 30 km from Kurdzhali in the direction towards Nenkovovo (you will have to cover the last kilometers on foot).

What: A relatively newly discovered cave where an ancient Thracian altar (about three thousand years old) was uncovered. At the entrance is a skillfully made crack through which, on the day of the summer solstice, a single ray of sunlight reaches the altar.

ДЕВЕТАШКАТА ПЕЩЕРА

Къде: на 15 км североизточно от Ловеч, край село Деветаци.

Какво: Дълга почти два и половина километра, пещерата съдържа най-голямата пещерна зала на Балканите (с височина до 60 метра), седем отвора в свода, които местните хора наричат "окна", и цели 10 езера, по които можете да се разходите с лодка. Пещерата е била населена още от палеолита, преди 70 000 години.

DEVETASHKA CAVE

Where: 15 km northeast of Lovech, near Devetaki.

What: With a length of almost two and a half kilometers (and reaching up to 60 meters in height), the cave contains the biggest cave hall on the Balkan Peninsula; has seven openings in the ceiling, which the local people called "okna"; and a total of 10 lakes that are large enough for you to take a boat ride on. The cave was inhabited as early as the Paleolithic age, some 70,000 years ago.

СТУДЕНТСКИ КРЕДИТ

Предлага се без държавна финансова подкрепа

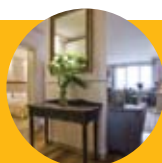
Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

0800 11 400
www.ccbank.bg

102 | **РАФАЕЛ, РУБЕНС И
УОРХОЛ ВЪВ ВАРНА**
RAPHAEL, RUBENS AND WARHOL IN VARNA

99 | **ПИРАНИ ВЪВ БАНАТА**
PIRANHAS IN THE BATHTUB

106 | **ВТОРО НАЧАЛО**
SECOND BEGINNING

АФИШ

Събитията
и нещата, за
които ще се
говори през
юли

КИНО

ЧЕРНИЯТ РИЦАР: ВЪЗРАЖДАНЕ // С предишните си две ленти за Батман режисьорът Кристофър Нолан направи истинска революция - показва, че екранизацията по комикс може да има смисъл, дълбочина и дори художествени качества. Не е чудно, че третата част се чакаше с такова нетърпение. Действието започва осем години след края на "Черният рицар", Батман още се укрива от закона за престъпления, които не е извършил, и се сблъсква с нов злодей.

В кината от 27 юли

ПОЛЕЗНО

ОЦЕЛЯВАНЕ СРЕД ДИВАТА ПРИРОДА // Това е хитър илюстриран наръчник, който ще ви помогне да се справите с всяка от стотиците непредвидени ситуации, които могат да възникнат при контакта ви с дивата природа - от паленето на огън без запалка до определянето на местоположението по звездите. Имайте доверие на автора - Роб Биъти е посветил целия си живот на лагеруването и планинарството.

Издателство „Книгомания“

ФЕСТИВАЛ

SOFIA ROCKS // Безспорно най-голямата атракция на традиционния софийски рок-фест тази година ще е Guns'N'Roses. В чест на първото гостуване на рок-идолите в България фронтменът Аксел Роуз обеща, че шоуто им ще продължи не традиционните два, а цели три часа. Всъщност от общо 12-те групи на феста 11 са у нас за първи път - от иконата Иги Поп, през Ugly Kid Joe и Lou Gramm Band, до по-актуалните холандци Within Temptation.

7 и 8 юли, стадион „Васил Левски“, София

EN

CINEMA

THE DARK KNIGHT RISES // Director Christopher Nolan caused a real revolution with his two previous films; he showed that a movie based on comics can have meaning, depth and even artistic value. It is no wonder that a third installment has been so eagerly awaited. The action begins eight years after the end of The Dark Knight, Batman is still hiding from the law for crimes he has not committed, and he comes across a new villain.

In theaters from July 27

USEFUL

THE OUTDOOR SURVIVAL HANDBOOK // This is a smart, illustrated handbook that will help you cope with hundreds of unforeseen situations that might arise when you are in the wild - from starting a fire without a lighter to finding your location by reading the stars. You can trust the author; Rob Beattie has dedicated his entire life to camping and mountaineering.

Knigomania Publishing House

FESTIVAL

SOFIA ROCKS // The greatest attraction at the traditional Sofia Rock Fest this year will undoubtedly be Guns'N'Roses. Frontman Axl Rose has promised that their show will last a total of three hours, instead of the traditional two, in honor of the legendary rock stars' first visit to Bulgaria. In fact, eleven of the twelve bands participating in the Fest will be here for the first time - from icon Iggy Pop, through Ugly Kid Joe and Lou Gramm Band, to the trendy Within Temptation.

July 7 and 8, Vasil Levski Stadium, Sofia

Events and
things that
will be
discussed in
July

POSTER

КНИГА

КРАКА НА КОСТЕНУРКА // Необичайната автобиография на родения в София джаз пианист Николай Грозни (Николай Гроздински), предизвика истинска сензация в американските литературни среди. След като завършва колежа "Бъркли", блестящият музикант преживява откровение и заминава за Индия да опознава будизма – с твърде неочакван резултат. "Грозни развенчава митове", писа в рецензията си The New York Times.

Издателство „Сиела“

ФИЛМ

НЕВЕРОЯТНИЯТ СПАЙДЪРМЕН // Останалият свят не спира да се удивлява на изумителната способност на американците да се развличат неуморно с едни и същи комикси. Този месец ще ни върхлети чисто нов Човек-паяк, в изпълнение на изгряващата звезда Андрю Гарфийлд. Историята е позната: момче се сдобива с паранормални способности след инцидент с паяци. Според създателите обаче този филм е по-близо до духа на оригиналния комикс.

В кината от 13 юли

ШОУ

ЕДНА ИТАЛИАНСКА НОЩ В ПЛОВДИВ // В случай, че не можете да отскочите до Италия през юли, Италианският културен институт се е постарал да пренесе част от очарованието на страната в Пловдив с този спектакъл в Античния театър. В програмата ще участват доста известни музиканти – Алекс Реа, Силвия Пани, Салваторе Страно, Джандоменико Анелино. Ще бъдат представени и шест от най-красивите италиански градове, така че напълно да забравите, че не се намирате на Ботуша.

6 юли, Пловдив

Текст АСЯ ДИМИТРОВА / By ASSIA DIMITROVA

EN

BOOK

TURTLE FEET // The unusual autobiography of Sofia-born jazz pianist Nikolai Grozni (Nikolai Grozdinski) caused a real sensation in American literary circles. After graduating from Berklee College of Music, the brilliant musician experienced a revelation and went to India to acquaint himself with Buddhism – with a rather unexpected outcome. "Grozni's account is largely skeptical and demystifying," writes The New York Times in their book review.

Siela Publishing House

MOVIE

THE AMAZING SPIDER-MAN // The rest of the world is as amazed as ever at the astonishing ability of Americans to tirelessly entertain themselves with the same old comics. This month we will be overtaken by a brand new Spider-Man, portrayed by rising star Andrew Garfield. The story is familiar: a boy acquires paranormal abilities after an incident with spiders. However, according to the authors of this movie version, this film is closer to the spirit of the original comics.

In theaters from July 13

SHOW

AN ITALIAN NIGHT IN PLOVDIV // If you cannot fly over to Italy during July, the Italian Cultural Institute has taken care to re-create some of the charm of this country with this show in Plovdiv's Ancient Theater. The program will feature many famous musicians – including Alex Rea, Sylvia Pagni, Salvatore Strano and Giandomenico Anellino. Six of the most beautiful Italian cities will be represented, too, so you might entirely forget that you are not in the boot-shaped country.

July 6, Plovdiv

ПРОЕКТИ на Кирил Станев. Съзателят на VE7 е първият български дизайнер, поканен да участва в световноизвестното изложение Масей в Милано (6-9 септември 2012)

Пирани във ваната

Дизайнерът Кирил Станев за последните тенденции в обзавеждането, спецификите на работата в България и как да вкарате джунглата в спалнята си

Текст АСЯ ДИМИТРОВА / Фотография V7

Не помня кой бе казал, че тайната на успеха е просто да мислиш непрекъснато за онова, което искаш да постигнеш. Кирил Станев очевидно споделя тази философия – още не сме седнали да си говорим, и той вече ми признава, че на мое място въсъщност виждал голям хол и кухня. Шегата настрана, но дори и когато пия кафе с приятели, в главата ми се въртят нови идеи и проекти, обяснява той.

КИРИЛ Е ЕДИН ОТ НАЙ-ОБЕЩАВАЩИТЕ млади интериорни дизайнери в България, завършил и стажувал в Лондон, след това натрупал опит в Канада и Швейцария. Говори шест езика. След завръщането си в България създава дизайнерското студио V7, с което изпълнява проекти не само за местни клиенти, но и за Франция, Швейцария и Великобритания. Станев работи във всички стилове и е известен с нетрадиционните си идеи. Но лесно ли му е да работи в страна, в която професията му бе на практика непозната допреди десетина години? Кирил поклаща глава. "Хората още не са свикнали да се консултират, камо ли да възлагат изцяло направата на жилище то си на някой друг. Но това започва да се променя". За да имаш успех като дизайнер, трябвават не само знания и въображение, но и усет към психологията, обяснява той. "Няма как да направиш подходящ проект за нечий дом, без да си наясно с характера на човека – в края на краищата домът е отражение на човека, който го обитава".

ИНТЕРЕСУВАМ СЕ КАК УСПЯВА ДА Е В КРАК с непрекъснато променящите се тенденции в дизайна. "Непрекъснато съм на път - за един дизайнер е изключително важно да пътува, да вижда новостите, да общува директно с най-големите произ-

водители на материали, мебели, аксесоари. Така знаеш за всичко най-актуално на пазара и можеш да го предложиш на клиентите".

"Най-актуалното" в момента, изглежда, е смесването на няколко стила – едната мебел контрастира с другата, или пък мебелите и аксесоарите са в съвсем различни стилове. Кирил обяснява това с глобализацията и с факта, че хората пътуват много повече днес и консумират различни култури. Глобални фактори като финансовата криза също се отразяват на дизайна: "Когато положението е нестабилно, винаги се наблюдава завръщане към класиката. По някакъв начин тя създава у хората усещане

за сигурност, стабилност. Освен това модерното има кратък срок на годност – ако си вземеш най-актуалния стол днес, след две години той вече е отживелица. С класиката не е така".

САМИТЕ ЖИЛИЩА СЕ ПРОМЕНЯТ напоследък, подчертава Станев - те стават все по-просторни, по-отворени, с по-малко презгради между отделните помещения. И с все по-просторни бани. "От помещение, в което просто се къпеш, банята се превръща в място за релакс. Оборудва се с уреди за СПА процедури, парна баня, масаж. Хората прекарват вътре доста повече време и затова помещението става по-голямо. В момента тенденцията е, ако спалнята ти е 20 квадрата, банята да е 25."

Любопитно ми е кои са най-необичайните проекти, които е правил. Отговорът надминава очакванията ми: "Вана с пирани". Въсъщност Станев създава прозрачна ваната с нещо като двойно дъно, в което живеят рибите-убийци. "Това е и един от най-скъпите ни проекти, защото стъклото трябва да е изключително здраво – все пак това са пирани". После Кирил ми разказва за друг проект – спалня, пресъздаваща напълно амазонската джунгла – но още съм твърде заета да си представям пирани на педя от гуменото си пате, затова слушам малко разсеяно.

ЗА ДА РАЗСЕЯ УПОРИТИЯ ОБРАЗ, питам кои са най-големите предизвикателства в работата му. Оказва се, че и професионалните дизайнери имат същия проблем като всеки от нас, решавал някога да пребогудиса хола си: майсторите. "Изключително трудно е да попаднеш на професионалисти – оплаква се Кирил. - Сменил съм толкова много екипи, че вече не мога да ги преброя. За щастие накрая намерих добри и работя само с тях". Според него проблемът е, че в България всеки е специалист по всичко и няма качествено специализирано образование. Станев дава за пример Германия, където в техникумите всеки се профилира само в една област – боядисване, дърводелство, зидарство... И всеки се занимава само със своята област, усъвършенства се, следи за новостите.

Интересувам се има ли разлика, когато V7 работи за чужбина. "Най-съществена е отношението на клиента", отговаря Кирил. В България хората най-често наемат дизайнер, който да реализира техните виждания. Докато в чужбина е точно обратното – обикновено, когато наемат специалист, клиентите му се доверяват да предложи и реализира своите идеи. "В чужбина клиентът цени идеите ти и най-вече това, че проектът ти е уникален, направен специално за него". ■

Piranhas in the Tube

Designer Kiril Stanev speaks about the latest trends in furnishing, the specifics of working in Bulgaria and how to get the jungle into your bedroom

By ASYA DIMITROVA / Photography V7

I do not remember who it was that once said the secret of success is simply thinking persistently about what you would like to achieve. Obviously Kiril Stanev shares that philosophy, for we had not even sat down to talk, when he admitted that instead of seeing me, he saw a big living room and a kitchen. "All joking aside, even when I am having a coffee with friends, my thoughts all revolve around new ideas and projects," he explained.

KIRIL IS ONE OF THE MOST PROMISING young interior designers in Bulgaria; he graduated from university and worked in London. Then, he accumulated experience in Canada and Switzerland. He knows six languages. After his return to Bulgaria he opened the V7 design studio, where he works not only for local customers, but also for orders from France, Switzerland, and the United Kingdom. Stanev works in all styles and is famous for his non-traditional ideas. But is it easy for him in a country where his profession was completely unknown just ten years ago? Kiril nods knowingly. "People here are still not used to consulting with somebody else, let alone assigning the entire design of their home to another, but this is beginning to change." If one wants to succeed as a designer, he or she will need not only knowledge and imagination, but a feel for psychology, he explained. "You cannot create a suitable project for someone else's home without knowing that person's character because, ultimately, a home reflects the person that dwells in it."

IN RESPONSE TO MY INQUIRY ABOUT HOW HE MANAGES TO STAY UP-TO-DATE with the ever changing trends in the world of design, Kiril intoned, "I am constantly on the road –

PROJECTS by Kiril Stanev. The creator of V7 is the first Bulgarian designer invited to participate in the world famous Macef exhibition in Milan. (6-9 September 2012)

it is extremely important for a designer to travel, to see what is new, to communicate directly with the greatest producers of materials, furniture, and accessories. In that way one can know about everything that is trending on the market and can offer it to his or her customers."

It seems that "the latest trend" at the moment is the mixture of several styles – one piece of furniture contrasts with another, or the furniture and the accessories are of totally different styles. Kiril explains this trend with globalization and with the fact that, today, people travel much more and take in many different cultures. Global factors, such as the financial crisis, also influence design. "When the situation is not stable, there is always a return to the classics. Somehow the classics create a feeling of security and stability in people. Besides that, whatever is modern only endures for a short term. If you take even the trendiest chair today, it will be outdated in two

years. With the classics it is not like this."

RECENTLY THE HOMES THEMSELVES ARE CHANGING, emphasized Stanev. They are becoming more and more spacious and more open, with fewer barriers between the separate rooms. More spacious bathrooms are also important. "From simply being a room where you take a bath, the bathroom has turned into a place to relax. It is being equipped with appliances for SPA procedures, a steam bath, and massager. People spend more time in their bathrooms and, therefore, the room has grown in size. The current trend is such that, if one's bedroom measures 20 square meters, then the bathroom is 25 square meters.

I curiously ask about the most unusual projects he has worked on. His reply surpassed my expectations: a bathtub with piranhas. In fact, Stanev created a transparent tub with something

like a false bottom; the killer fish lived in the lower compartment. "This was among our most expensive projects because the glass had to be extremely strong – after all we were dealing with piranhas here." Then Kiril told me about another project – a king-sized bed that completely recreated the Amazonian Jungle, but my mind was still preoccupied with imagining piranhas swimming quite near my rubber duck, therefore, I was listening a bit absentmindedly.

IN ORDER TO DISPEL THAT PERSISTENT IMAGE I asked about the greatest challenges in his work. It turns out that professional designers have the same problem as everyone else who has ever decided to re-paint his or her living room: finding good workers. "It is extremely hard to find professionals," Kiril complains. "I have changed so many teams that I have lost count. Fortunately, I finally found good workers and

now I only work with them." According to him the problem is that in Bulgaria everybody is an expert at everything and quality vocational education is not available. Stanev gives Germany as an example of a country, where anyone in a vocational school specializes only in one sphere – painting, carpentry, masonry – and, afterward, only works in his sphere, improves his skills and stays up-to-date with what is new.

I asked him if there is a difference, when V7 works on projects for foreign clients. "The most significant difference is the attitude of the customer," Kiril replied. In Bulgaria the customers most often hire a designer that will realize their concepts. While abroad, on the contrary, when customers hire an expert, they usually trust him to offer his ideas and bring them to fruition. "Customers abroad value your ideas and, most of all, appreciate the fact that your project is unique, made especially for them." ■

SOFIA SMILE CENTER
diadent

SUMMER TIME A REASON TO SMILE

ЛЕТО ПОВОД ДЛЯ УЛЫБОК

**GENERAL DENTISTRY
RESTORATIVE DENTISTRY
COSMETIC DENTISTRY
IMPLANTOLOGY**

Golden Sands Resort Bulgaria
ADMIRAL SPA HOTEL,
Phone: **+359 877 717 890**

1113 **Sofia**, 6 Prelom Str.
(behind PLISKA Hotel)
Phone: **+359 2 971 7190**
Phone: **+359 878 717 890**

www.diadent.net

Рафаел, Рубенс и Уорхол във Варна

Галерия Графит представя пет века история в изложбата "Изкуството преди утре"

Не са много световните галерии, в които можете да видите едни до други творби на Рафаел и Тициан, Рубенс и Ван Дајк, Малевич и Салвадор Дали. През юли в престижния списък ще попадне и варненската "Графит", благодарение на изложбата "Изкуството преди утре".

Експозицията, която се открива на 4 юли и ще продължи до втората половина на август, е построена върху колекцията на Георги Барбудев и показва по оригинален начин историята на западноевропейското изобразително изкуство през последните пет столетия. Платната са съпроводени със специални схеми и таблици, обясняващи теченията и епохите, а успоредно с изложбата ще бъдат показвани и документални филми за художниците.

Сред 80-те картини в "Изкуството преди утре" личат творби на Рафаело Санти, Тициан, Питер Паул Рубенс, Франсиско де Сурбаран, Джошуа Рейнълдс, Едгар Дега, Митничаря Русо, Пабло Пикасо, Анди Уорхол, Салвадор Дали, Жоан Миро, Паул Клее, Казимир Малевич.

Галерия Графит е на бул. Княз Борис I 65, Варна (www.graffitgallery.com).

Raphael, Rubens, and Warhol in Varna

There are not many galleries in the world where you can see works by Raphael, Titian, Rubens, Van Dyck, Malevich and Salvador Dali exhibited beside one another. Graffit Gallery in Varna will be on that prestigious list thanks to the "Art before Tomorrow" exhibition. It opens on 4 July and continues until the second half of August. Based on the collection of George Barbudev, it portrays the history of Western European fine art during the last five centuries in an original way. The paintings are accompanied by special diagrams and tables that explain the schools and the ages, which they represent; there will also be documentaries about the artists that will be shown simultaneously with the exhibition.

Among the 80 paintings in "Art before Tomorrow" the works of Raphael Santi, Titian, Peter Paul Rubens, Francisco de Zurbaran, Joshua Reynolds, Edgar Degas, Henri Rousseau - Le Douanier, Pablo Picasso, Andy Warhol, Salvador Dali, Joan Miro, Paul Klee, and Kazimir Malevich stand out.

Graffit Gallery is located at 65 Knyaz Boris I Blvd, Varna (www.graffitgallery.com)

Салвадор Дали,
"Самотната фигура",
1963
Salvador Dali. The
Lonely Figure

Антъни Ван Дајк, "Портрет на Мери Стюърт", 1639
Antony Van Dyck. Portrait of Mary Henrietta Stuart

Анди Уорхол, "Мерилин в синьо", 1974
Andy Warhol. Marilyn in Blue

В куфара на Борислав Стефанов

Борислав Стефанов е изпълнителен директор на Българската агенция за инвестиции. Има бакалавърска степен по бизнес администрация от Американския университет в България и магистратури от Харвард и лондонското Regents Business School. Член е на Mensa International.

Лаптоп. Моят е Sony Vaio, Z-series. Тежи само килограм и половина и е с вграден gsm-модем, така че е много удобен за пътуване. Има мощен процесор, две видеокарти и всичко необходимо, за да работя или да се забавлявам, когато не съм в офиса.

Списания. От пет години съм абониран за The Economist и се опитвам да отгеля два часа всеки уикенд, за да прочета последния брой. Обикновено обаче не успявам и затова в багажа ми има поне 2-3 броя, за да наваксам за последните седмици. Въпреки че получавам необходимата ми информация от интернет, обичам усещането да чета „истинско“ списание и да разлиствам страниците.

Телефон. Напоследък ползвам Blackberry Bold 9780 и съм станал толкова добър, че пиша през него дори и дългите мейли. Камерата му е прилична, така че вече спях да нося фотоапарат за кратките пътувания. А, да, има и Facebook приложение.

Капки за нос. Често страдам от настинки и алергии, а заради работата ми постоянно участвам в срещи и конференции. Една от малкото ми фобии е, че може да се наложи да говоря пред много хора, а да не съм в състояние да дишам нормално – затова винаги имам капки или спрей в багажа. ■

In the Suitcase of Borislav Stefanov

Borislav Stefanov has been the Executive Director of the Bulgarian Investment Agency since 2010; he previously worked for the Boston Consulting Group.

Stefanov has a bachelor's degree in Business Administration from the American University in Bulgaria, an MA in International Management from Regents College in London, and an MBA from Harvard Business School in Boston.

Laptop. Mine is a Sony Vaio Z-series, which only weighs 1.5kg and has a built-in gsm-modem, so it is very convenient for traveling. It has a powerful processor, two video cards and everything necessary for work and entertainment outside of the office.

Magazines. I have subscribed to The Economist for the last 5 years and try to set aside 2 hours every weekend to read the latest issue. Usually this does not work out, so I always have 2-3 issues in my suitcase in order to catch up on the last several weeks. Although I receive all the necessary information online, I like the feel of reading a "real" magazine and flipping through the pages.

Phone. I've recently been using a Blackberry Bold 9780, and have become so good at it that I've been writing even long e-mails on the phone. The camera is good enough that I stopped taking a camera on short trips. And, yes, it has a Facebook app, too.

Nasal spray. I suffer from colds and allergies very often, and because of my job I need to take part in meetings and conferences all the time. One of my few phobias is that I may need to talk in front of a large group of people and not be able to breathe normally – therefore I always carry drops or spray in my suitcase. ■

Samsonite

BY YOUR SIDE

ВТОРО НАЧАЛО

По-малко, по-смело и по-интригуващо, Peugeot 208 има на какво да научи старите звезди

Текст ДРАГОМИР ПОПОВ / Фотография PEUGEOT

От край време знаем, че французите ги бива да правят интересни малки коли. Но напоследък някак си бяхме забравили защо го знаем – от заводите на Peugeot, Citroen и Renault идваха скучни и понякога откровено обидни за окото творения. В тях нямаше нищо от особения чар на някогашните Citroen 2CV, Peugeot 205, Renault 5 – все коли, които отблъскваха безразличието със същата сила, с която VW Polo отрича ремонтите по окачването, например.

ПРИ PEUGEOT ИМАШЕ ИЗГЛЕДИ за връщане на тази стара слава с пуснатия в края на 90-те модел 206 – една кола с гързък и необичаен за този ценови сегмент дизайн. Но после нещо се случи в дизайнерския център на Peugeot: изяществото и агресията на 206 бяха заменени от все по-безизразни фарове, все по-претруфени линии, все по-зинала паст на предната решетка. За щастие този експеримент със сетивата на клиентите бе прекратен още

с появата на 508 преди две години, а сега чисто новият 208 затвърждава връщането на французите към това, което най-добре им се отдава – да създават привличане.

Малкият хечбек (най-продаваният сегмент от гамата на Peugeot) не е чак революционен, но е напълно различен от предшественика си. Ако 207 напомняше на капризен тийнейджър, 208 е интелигентен младеж, който вече е решил какво иска да учи в университета.

ИНТЕРИОРЪТ ДОРИ НЕ ИЗГЛЕЖДА като сериозно производство, а създава усещането за нещо, което е изработено специално за теб и с много старание. Тук има всичко, което споменатият младеж би искал да има: голям екран, мистериозен бутон без символи по него, лъскави пластмасови покрития с интересна форма, изключително малък спортен волан, и накрая едно почти футуристично инструментално табло.

Изборът на двигатели се простира от скромния 1.0-литров трицилиндров бензинов вариант (68 к.с.) до 1.6-литров ТНР с ▶

A Second Beginning

There are things which old stars can learn from the smaller, bolder, and more intriguing Peugeot 208

By DRAGOMIR POPOV / Photography PEUGEOT

From time immemorial we know that the French are good at making interesting, small cars. But recently we somehow have forgotten why we know this – while the factories of Peugeot, Citroen, and Renault were churning out creatures that were boring and, sometimes, even offending to the eyes. There was no hint of the special charm of previous models like Citroen 2CV, Peugeot 205, and Renault 5 – all of which stood up against indifference with the same strength, for example, that the VW Polo withstands the need for suspension repairs.

IT SEEMED THAT PEUGEOT HAD THE PROSPECT of returning to its old glory with the model 206 which was released at the end of the 1990s. It was a car with a daring and unusual design for its price segment. But then something happened in Peugeot's design center: the elegance and aggression of the 206 were replaced by ever plainer headlights, ever more ornate lines, and an ever more gaping front grille. Fortunately, that experiment with the customers'

senses came to an end with the emergence of the model 508 two years ago, and now the brand new 208 has confirmed the return of the French to what they can do best – create an attraction.

The small hatchback (the best-selling segment in Peugeot's product range) is not so much revolutionary, as it is totally different from its predecessor. If the 207 reminds us of an impulsive teenager, the 208 is an intelligent youth that has already made up his mind as to what he wants to study at university.

THE INTERIOR DOES NOT EVEN RESEMBLE a mass production model, but rather creates the impression of something that has been made very diligently, especially for you. Everything that the aforementioned youth might want is here: a big screen, a mysterious button without any symbol written on it, glossy plastic covers with interesting forms, an unusually small sport steering-wheel, and, finally, an almost futuristic instrument panel. ▶

Auto On Air

Всичко, което трябва да знаете за автомобилите.

- Видеотестове на нови модели.
- Технологични новости.
- Полезни съвети.
- Автомобилна икономика.

www.autoonair.bg

Auto On Air

We love Autos

► приятните 156 коня. Между тях има и пет дизела с 1.4 и 1.6 литра работен обем, четири от които използват технологията за повишаване на ефективността e-HDI.

Най-слънчева изглежда реалността с най-мощния дизел (115 к.с.) – той дава завидна тяга в съчетание с почти неприлично ниския разход от 3.8 литра за 100 км в смесен цикъл. Динамиката печели и от тежлото на колата, със 110 килограма по-ниско от това на предшествика 207. Изглежда актуалните тенденции автомобилите да стават все по-големи не са повлияли на Peugeot – техният нов хечбек е всъщност с цели 7 см по-къс от автомобила, който замества. Идеята явно е да маневрирате по-лесно между масичките за кафе в градския център. Но намаляването на габаритите не е за сметка на удобството – дори и най-високите хора ще се чувстват добре в комфортните седалки.

НАКРАТКО, НОВИЯТ 208 има чара и излъчването, за да повтори успеха на 206. Острите му, агресивни черти ще привлекат младите хора, и то по-скоро мъжете, отколкото жените. Дръзкият дизайн винаги е риск, но в случая с Peugeot той изглежда оправдан. От тази кола зависи бъдещето на френската компания и, ако се съди по първите ни впечатления, това бъдеще няма да е мрачно. ■

PEUGEOT 208 1.6 E-HDI

4-цилиндров турбодизелов двигател
1560 куб. см работен обем
115 конски сили максимална мощност
270 Нм макс. въртящ момент
190 км/ч максимална скорост
9.7 секунди от 0 до 100 км/ч
3.8 литра среден разход на 100 км
99 г/м емисии CO²

PEUGEOT 208 1.6 E-HDI

4 cylinder turbo diesel engine
1560 cm³ engine capacity
115 maximum horse power
270 Nm maximum torque
190 km/h maximum speed
9.7 seconds to accelerate from 0 to 100 km/h
3.8 liter average consumption per 100 km
99 g/km CO² emissions

► The choice of engines ranges from the humble 1.0-liter three-cylinder gasoline version (68 cm³) to the 1.6-liter THP with the flattering 156 horses. Between them there are five diesel options with 1.4 and 1.6 liter capacity, four of which use the e-HDI technology for better efficiency. Reality looks the brightest with the most powerful diesel engine (115 cm³) – it gives enviable traction in combination with the almost unbecomingly low fuel consumption of 3.8 liter per 100 km (mixed city and highway).

The dynamics are also enhanced by the weight of the car, which is 100 kg less than its predecessor, the 207. It seems the latest trends of cars getting bigger again have not influenced Peugeot; their new hatchback is actually a full 7 cm shorter than the vehicle it is replacing. Obviously the idea is to help you maneuver more easily between the coffee tables in the city center. But the contraction of the dimensions is not at the expense of comfort – even the tallest people will feel at home in the comfortable seats.

IN SHORT, THE NEW 208 has the charm and the attitude to repeat the success of the 206. Its sharp, aggressive features will attract young people – especially young men, rather than women. A daring design always poses a risk, but in the case of Peugeot it seems justified. The future of the French company rests with this car and, if we can judge by our first impressions, that future will not be gloomy. ■

Sofia Airport Center
 A Tishman International Development

TISHMAN INTERNATIONAL
 COMPANIES
 The Trusted Name In Real Estate®

Your business has never
been so healthy

What's important when you choose your future office?

- ✓ Healthy Microclimate
- ✓ HVAC and BMS System
- ✓ Natural Daylight
- ✓ Park Environment
- ✓ Employee satisfaction

LEED Certified buildings are designed to:

- Increase productivity by 5 %
- Reduce sickness by 39 %
- Lower operating costs
- Conserve energy up to 50 %
- Conserve water up to 40 %

Find more on www.sac.bg

Call us to visit so you can see firsthand why this should be your future office location.

02 492 38 00

Graffit Gallery Hotel

65 Knyaz Boris I Blvd., 9000 Varna, Bulgaria
phone +359 52 989 900, fax +359 52 989 902
reservations@graffithotel.com
www.graffithotel.com

Graffit Gallery Hotel & Rappongi Beach

Summer²in¹

Hotel & Beach Special Deals

20 % Off Weekend package* - EUR 320

25 % Off 5-day package* - EUR 690

*DBL Exclusive room *BB

*VIP lounges at the beach *Daily shuttle

Специална оферта Хотел & Плаж

20 % отстъпка за Уикенд пакет** - 320 евро

25 % отстъпка за 5-дневен пакет** - 690 евро

**Двойна стая Ексклузив **сърс закуска

**ВИП шезлонги на плажа **Трансфер

Винаги с вас!

WWW.4ASPIK.COM
4aspik
 nonchork

* на нивата между Равда и Несебър 0882 11 22 11

SUMMER OF RAPPONGI

Highlights from the new menu
 Rappongi set - Uramaki Rappongi,
 Nigiri Salmon, Tuna, Shrimp, Sea bass

Rappongi

НОВИ ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА ДЕЦА

От 1 юли 2012 година авиокомпания България Ер променя правилата за превоз на непридружени деца

За **НЕПРИДРУЖЕНО ДЕТЕ (UNACCOMPANIED MINOR - UM)** се смята дете, което не е навършило 12 години и пътува без родител, настойник или друг пълнолетен придружител.

ПРИ УСЛУГАТА ПРЕВОЗ НА НЕПРИДРУЖЕНО ДЕТЕ (UM) служители поемат детето от изпращача на отправното летище, придружават го по време на всички летищни формалности и го предават на посрещача. Услугата е задължителна за деца на възраст от 3 до 5 години и възможна при поискване за деца с навършени 5 години.

ФОРМУЛЯР – ИНФОРМАЦИЯ ОТ РОДИТЕЛ/НАСТОЙНИК: Задължителен документ, в който се вписва точна информация за детето, както и имената, адресите и телефони на изпращача и посрещача.

ЕСКОРТ – Стюардеса, която пътува с детето и се грижи за него по време на полета. За да бъде осигурен ескорт, агентът, създател на резервацията на детето, внася SR UMNR с неговата възраст и рождена дата, както и информация за посрещача и изпращача – имена, телефон за връзка и пълен адрес. Запитването се прави поне седмица преди полета. В рамките на 3 дни служителите от отдел Спейс контрол дават отговор на молбата. При потвърждение Спейс Контрол запазва място на стюардесата на желания полет и уведомява агента, който създава МСО в резервацията на детето в размер на дължимата сума за тази услуга.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНАТА ИНФОРМАЦИЯ за потвърждаване на услугата UMNR включва три имена, възраст и рождена дата на детето; три имена, телефон за връзка и пълен адрес на посрещача и изпращача.

- Авиокомпания България Ер не приема непридружени деца, трансфериращи на летище София. Изключения се правят само при предоставени контакти на трансферния пункт.
- Деца до 3 години не се приемат за превоз без придружител.
- Деца, навършили 5 години, се приемат за превоз без придружител и се обслужват по реда за непридружени деца – UM.

ЗАПЛАЩАНЕ ЗА ПРЕВОЗА на непридружени деца:

- от 3 до навършване на 5 години: за детето се заплаща пълната тарифа за възрастен пътник без детско намаление, плюс 50% от еднопосочната тарифа в М класа за стюардесата-придружител. Всички дължими летищни такси за маршрута по билета също се събират. Една стюардеса може да придружава две деца от едно семейство и в този случай за двете деца се заплаща една такса.
- от 5 до 7 години: плаща се 100 % от тарифата за възрастен пътник. Допълнително се събира UM такса в размер на 40 евро на отсечка за международни полети и 20 евро за вътрешни линии.
- от 8 до 11 години: плаща се детски билет с приложимото по съответната тарифа детско намаление. Допълнително се събира такса UM в размер на 40 евро на международна отсечка и 20 евро за отсечка по вътрешни линии.
- за две деца от едно семейство – братя и сестри, които пътуват заедно, се плаща една UM такса за двете деца.
- по желание на родителите, деца от 12 до 18 години могат също да ползват услугата UM срещу заплащане на UM таксата.

New Rules for Transporting Children

From the 1st of July 2012, Bulgaria Air is changing its rules regarding transporting unaccompanied children.

An **unaccompanied minor (UM)** is a child under 12 years old who is traveling without a parent, guardian or some other type of adult escort.

The service **"Transport of an unaccompanied minor" (UM)** means that employees of Bulgaria Air receive the child from the person that escorts him or her to the departure airport, accompanies the child through all airport formalities, and hands him off to the person that will collect the child at the destination. The service is mandatory for children between their 3rd and 5th birthdays, and optional for children who have already turned 5 years old.

Form – information from the parent/guardian: A mandatory document that contains accurate information about the child, as well as the full names, addresses and telephone numbers of the persons who will be escorting the child to the departure airport and from the destination airport.

Escort – A flight attendant who travels with the child and cares for him or her during the flight. To provide an escort, Bulgaria Air requires the travel agent that books the flight for the child to submit SR UMNR with the child's age and date of birth, as well as information about the person who will deliver the child to the departure airport, and the person who will collect him or her from the destination airport – their full names, telephone numbers and full addresses. This service should be requested at least one week prior to the flight. Staff members from the Space Control Department will reply to your inquiry within 3 business days. Upon confirmation, Space Control books a place for the flight attendant on the desired flight and informs the travel agent who issues an MCO on the child's reservation in the amount of the sum payable for the service.

The information that is necessary for the confirmation of the UMNR service includes the child's full name, age and date of birth, as well as the full name, telephone number and complete address of the persons delivering the child to the departure airport and collecting him or her at the destination airport.

- Bulgaria Air does not accept unaccompanied minors who transfer at Sofia Airport. Exceptions are made only when contact information has also been submitted for the persons who will take care of the child at the point of transfer.
- Children under 3 years of age cannot travel unaccompanied.
- Children who have turned 5 are permitted to travel unaccompanied and are served according to the rules for unaccompanied minors.

The price for the Transport of Unaccompanied Minors service:

- For children between their 3rd and 5th birthdays: the price is the full adult tariff without a children's discount, plus 50% of the one-way tariff in M class for the escorting flight attendant. All applicable airport fees for the route of the flight are also collected. One flight attendant can escort two children from the same family simultaneously and, in that case, the customer pays one fee for both children.
- Age 5-7: the customer pays 100% of the tariff for an adult passenger. A UM fee is also collected in the amount of 40 euros for international flights and 20 euros for domestic flights.
- Age 8-11: the customer pays a children's tariff (with the applicable child discount from the respective tariff). A UM fee shall also be collected in the amount of 40 euros for international flights and 20 euros for domestic routes.
- For two children from one family – siblings traveling together – one UM fee is payable for both children.
- Upon parental request, children aged between 12 and 18 years old may also make use of the UM service if the UM fee is paid.

ВАЖНО!

ПРЕВОЗ НА БЕЗПЛАТЕН БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР

НОВА ПОЛИТИКА НА БЪЛГАРИЯ ЕР

България Ер въвежда по линиите си нови правила за превоз на багаж за билети, издадени на/след 02 май 2011 г. Новата система, **PIECE CONCEPT**, се базира на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

РЕГИСТРИРАН / ЧЕКИРАН БАГАЖ

Всеки пътник има право да превози в багажниците на самолета безплатен багаж, както следва:

1. Общи правила – Международни и Вътрешни линии:

Класа на обслужване	Норма на безплатен багаж
Бизнес класа	2 броя – макс. до 23 кг и до 158 см всеки
Икономическа класа	1 брой – макс. до 23 кг и до 158 см

2. Изключения:

Златна карта на бонусната програма	Плюс 1 брой – макс. до 23 кг и до 158 см
За притежатели на кобрандирана карта „България Ер-ЦКБ“	Безплатна норма чекиран багаж – 2 броя до 23 кг всеки
За членове на програмата „ЦКБ Клуб“	Безплатна норма чекиран багаж – 2 броя до 23 кг всеки
Моряци	Плюс 1 брой – макс. до 23 кг и до 158 см
Бебета от 0-2 години	1 брой – макс. до 10 кг и до 115 см

Максималният размер е сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа - $/l+h+w/$.

Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане.

3. Такси за свръхбагаж - Международни линии:

За по-тежък багаж - между 23 кг - 32 кг	EUR 50
За по-обемист багаж - между 158 см – 203 см	EUR 70
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг x 158 см	EUR 50
Допълнителна бройка - трети багаж до 23 кг x 158 см	EUR 100

4. Такси за свръхбагаж - Вътрешни линии:

За по-тежък багаж - между 23 кг - 32 кг	EUR 20
За по-обемист багаж - между 158 см – 203 см	EUR 30
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг x 158 см	EUR 20
Допълнителна бройка - трети багаж до 23 кг x 158 см	EUR 50

Багаж с тегло над 32 кг може да се превозва само като карго.

5. Специални категории багажи:

Спортна екипировка	Включва се в безплатната норма багаж, при условие че е до 23 кг и до 200 см. Счита се като брой багаж. Изключение: - Международни полети: Един чифт ски на пътник – прилага се фиксирана такса от EUR 30. - Вътрешни полети: Един чифт ски на пътник – прилага се фиксирана такса от EUR 20.
Домашни любимци в пътническата кабина /PETS/: Максимално тегло на животното и клетката – до 8 кг Максимални размери на клетката – 48 x 35 x 22 см Приемат се само кучета и котки.	Не се включва в безплатната норма багаж. Заплаща се такса от EUR 50.
Животни в багажника /AVIH/: Максимално тегло на животното и контейнера – 32 кг Максимални размери на контейнера – 110 x 80 x 76 см	Не се включва в безплатната норма багаж. Заплаща се такса от EUR 80.

РЪЧЕН / КАБИНЕН БАГАЖ: 1 брой – до 10 кг

Размери - до 55 x 40 x 23 см, с максимален сбор от трите измерения до 115 см

За смесени превози с участието на България Ер и други партньорски авиокомпании в маршрута могат да бъдат прилагани други условия за багаж.

Graffiti Gallery

бул. Княз Борис I 65, Варна, www.graffitgallery.com

Albena.bg
Simply Heaven...

От Рафаело до Уорхол
ИЗКУСТВОТО ПРЕДИ УТРЕ
THE ART BEFORE TOMORROW
From Raphael to Warhol

05.07 – 15.08

Армеец
www.armeez.bg

DAFFIK

Черно море

Moreto.net
Сайт на Черно море

IMPORTANT!

CARRIAGE OF FREE OF CHARGE BAGGAGE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

NEW BAGGAGE POLICY OF BULGARIA AIR

Bulgaria Air introduces its new rules for baggage carriage on its destinations for all tickets, issued on / after 02 May 2011. The new policy, PIECE CONCEPT, is based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger has the right to transport in the aircraft free of charge baggage, as follows:

1. General Terms – International and Domestic Flights:

Booking Class	Terms for free of charge baggage
Business Class	2 PC – up to 23 kg and 158 cm
Economy Class	1 PC – up to 23 kg and 158 cm

2. Exceptions:

Gold Bonus Program Card	Plus 1 PC – up to 23 kg and 158 cm
Holders of Co-branded Card – Bulgaria Air-CCB	Free bag allowance – 2 PC up to 23 kg each
Members of CCB Club Programme	Free bag allowance – 2 PC up to 23 kg each
Marines	Plus 1 PC – up to 23 kg and 158 cm
Infants from 0-2 years old	1 PC – up to 10 kg and 115 cm

The maximum allowed size is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/.

The passenger can transport more than the free of charge terms for an additional charge.

3. Extra Baggage Fees - International Flights:

Overweight /between 23 kg and 32 kg/	EUR 50
Oversize /between 158 cm – 203 cm/	EUR 70
Extra piece - second piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 50
Extra piece - third piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 100

4. Extra Baggage Fees - Domestic Flights:

Overweight /between 23 kg and 32 kg/	EUR 20
Oversize /between 158 cm - 203 cm/	EUR 30
Extra piece - second piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 20
Extra piece - third piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 50

Baggage with weight of more than 32 kg is subject to Cargo transportation.

5. Special baggage items

Sports Equipment	It is subject to free of charge carriage in case the baggage is up to 23 kg and to 200 cm. It is considered as a piece of baggage. Exception: - International Flights: Pair of skis for passenger – fixed fee of EUR 30 is applied. - Domestic Flights: Pair of skis for passenger – fixed fee of EUR 20 is applied.
Pets in the aircraft cabin /PETC/: Maximum weight of the pet and cage - up to 8 kg Maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm Only dogs and cats are allowed.	Not included in the free of charge baggage norm. Fee of EUR 50 is applied.
Animal in the baggage compartment /AVIH/: Maximum weight of the animal and the container – 32 kg Maximum dimensions of the container – 110 x 80 x 76 cm	Not included in the free of charge baggage norm. Fee of EUR 80 is applied.

HAND/CABIN BAGGAGE: 1 PC - up to 10 kg

Dimensions – 55 x 40 x 23 cm, with maximum sum of all dimensions up to 115 cm

For code-share flights with Bulgaria Air and other partner airlines in the route can be applied other baggage policies.

ГОТОВИ ЗА ПОЛЕТ

FIT TO FLY

Предлагаме ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно.

These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight. Perform each move with steady, even breathing.

Ходила

10 пъти

Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

Глезени

15 пъти

Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

Колене

30 пъти

Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

Рамене

5 пъти

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

Крака

10 пъти

Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Задръжте така 15 секунди.

Гръб и ръце

15 пъти

Поставете и двете стъпала на пода и стегнете корема. Наведждайте се напред, докато ръцете ви не опрат пръстите на краката.

EN

Feet

10 times

Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

Ankles

15 times

Rotate your foot – first in one direction and then the other.

Knees

30 times

Raise your legs, tensing the muscles in your thighs.

Shoulders

5 times

With your hands on your thighs, rotate your shoulders in a circular motion.

Legs

10 times

Bend forward slightly. Wrap your hands around one knee and raise it to your chest. Hold for 15 seconds. Repeat with the other knee.

Back and arms

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

Да се лети не е страшно

- Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности
- Екипажът на вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит
- Самолетите на България Ер са с безупречна поддръжка и могат да устоят на всякаква турбуленция
- Опитайте да се отпуснете – вдишвайте дълбоко през носа и задръжайте въздуха няколко секунди, преди да го издишате

EN

Relax!

- Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives
- The crew in control of the plane is highly trained and experienced
- Bulgaria Air aircraft are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence
- Try to relax – breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly

По време на полет

- Усещате болка в ушите? Запушете носа, затворете устата и започнете да преглъщате или да се опитвате да изкарате въздуха, без да отваряте уста. Дъвченето на дъвка също помага
- Стимулирайте кръвообращението си, като се разходите по пътеката в самолета
- Избягвайте да седите с кръстосани крака, защото това може да ограничи кръвообращението
- Може да се почувствате по-удобно, ако свалите обувките
- Пийте повече вода и по-малко алкохол, чай или кафе

EN

During the flight

- Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum
- Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching
- Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation
- Removing your shoes may provide you with more comfort
- Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee

Как да се приспособим по-бързо към часовите разлики

- Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата ви дестинация, като вечерта преди по лета си легнете един час по-рано или по-късно
- Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета
- Яжте богати на протеин храни в подходящи за новата часова зона отрязъци от денонощието
- Когато пристигнете на избраната от вас дестинация, направете си кратка разходка
- Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина

EN

Reducing jetlag

- Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later
- Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol
- Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone
- At your destination, take light exercise – such as a walk
- Spend at least 30 minutes in daylight

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Вашето здраве

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди заминаване. Аптеките могат да ви предложат лекарства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар, който е най-подходящ за вас.

Вашият багаж

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма ви. Да седнеш в креслото уморен и задъхан, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще ви трябва по време на полета.

Срокът за явяване на летището

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оставете си достатъчно време за формалности, пазаруване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летището.

Вашата сигурност

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазвайте.

Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж.

Не оставайте багажа си без надзор.

Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния ви багаж, летищните служби за сигурност ще ви забранят да ги качите в самолета.

Вашият ръчен багаж

Сложете тежките предмети под седалката пред вас, а леките – в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно – ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

Пушенето

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички

България Ер ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с които може да се запознаете, докато почивате и се наслаждавате на полета на България Ер.

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flightdeck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

полети на България Ер. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в тоалетните, които са оборудвани с датчици за дим.

Упътванията за безопасност

Преди заминаване и пристигане кабинният състав на България Ер ще ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в джоба на седалката пред вас.

Кабинен екипаж

Кабинният екипаж на България Ер се грижи да ви обслужва отлично и да осигурява безопасността по всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги уведомявате за потребностите си.

При пристигане

Пазете багажите си купони, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport and from destination to destination. Please, inform yourself well in advance to avoid delays/cancellations.

Your security

Do read and follow the security requirements. Do not agree to carry other people's items with you. Never leave your luggage unattended. Store personal knives, scissors and other sharp objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do not, airport security staff will stop you taking them aboard in your cabin luggage.

Your hand luggage

Please store heavy items underneath the seat in front of you. Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please ensure you do not block access to the emergency exits, and do not block the aisle. Please open the overhead lockers with caution: items there may have become disturbed and may fall onto the seats below.

Smoking

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are non-smoking and cabin crew are under strict instructions to monitor observance. Please do not smoke in the lavatories; they are equipped with smoke sensors.

The safety briefing

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a moment to watch their demonstration. Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in the seat pocket in front of you.

Your cabin crew

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you with top class inflight service and ensure your safety at all times. Please do not hesitate to use the overhead attendant call button and share comments or request service from your flight attendant.

At the destination airport

Have your luggage identification tags ready to help you find your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation with the weather and environment of your destination.

EN

Your health

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always consult a doctor to determine which are suitable for you.

Your luggage

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

Your check in deadline

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to check

Уважаеми пътници,

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или изглежда възможно да се причини нараняване. Сред забранените предмети са:

- всякакви видове огнестрелно оръжие;
- катапулти и харпуни;
- имитации на огнестрелно оръжие, в това число детски играчки;
- оръжейни части, с изключение на уреди за телескопично виждане;
- пожарогасители;
- електрошокови уреди;
- брадви, секири, сатери, томахаки;
- лъкове, къси копия;
- всякакви заострени метални предмети,

- които могат да послужат за нараняване;
- ножове, независимо от предназначението им;
- саби, мечове;
- бръснари, скалпели;
- ножици, с режеща част по-дълга от бсм;
- бормашини, отвертки, клещи, чукове;
- кънки за лег;
- всички видове спортни стикове, бухалки, щeki и тояги;
- всички видове оборудване за бойни

- спртове;
- амуниции, гранати, мини, военни експлозиви;
- детонатори;
- газ и газови контейнери;
- всякакви пиротехнически средства;
- хлор, парализиращи спрейове, съзотворен газ;
- терпентин, разредител и аерозолна боя;
- напитки с над 70% съдържание на алкохол;

От 6 ноември 2006г. в Европейския съюз са в сила нови мерки за сигурност, които ограничават количеството течности в ръчния багаж. Те трябва да са в самостоятелни опаковки до 100мл всяка и общо до 1л, поставени в самозапечатващ се прозрачен плик, който подлежи на проверка от служителите по сигурността. Ограниченията се отнасят за следните течности: вода, напитки, супи, сиропи, гримове, кремове, лосиони, гелове, парфюми, дезодоранти, спрейове, паста за зъби, пяна за бръснене и не включват медикаменти и бебешки храни за ползване по време на пътуването, но те подлежат на проверка.

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

From 6 November 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre), the restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels, perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be presented at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information.

Dear passengers,

In keeping with European Commission Regulation № 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

- all types of firearms;
- catapults and harpoons;
- replica or imitation firearms, toy guns;
- component parts of firearms (excluding telescopic sighting devices);
- fire extinguishers;
- stun or shocking devices;
- axes, hatchets, meat cleavers; machetes;
- arrows and darts;
- any type of sharpened metal objects, which could cause injury;

- all types of knives;
- sabers, swords;
- open razors and blades, scalpels;
- scissors with blades more than 6 cm in length;
- drills, screwdrivers, crowbars, hammers;
- ice skates;
- any type of sport bats, clubs, sticks or paddles;
- any martial arts equipment;
- ammunition, grenades, mines, explosives

- and explosive devices;
- detonators;
- gas and gas containers;
- any pyrotechnics;
- chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas;
- turpentine and paint thinner, aerosol spray paint;
- alcoholic beverages exceeding 70% by volume.

THE FACE OF

Bulgaria Air

National Carrier www.air.bg

CODESHARE PARTNERS

Co-operative and marketing abetments with other airlines are an integral part of Bulgaria Air operating policy. Code sharing agreements enable travelers to take advantage of a greatly enhanced spectrum of global destinations with the minimum of procedural inconvenience.

SOFIA - MOSCOW

Both airlines operate codeshare flights between Bulgaria and Russia.

VARNA/BOURGAS - MOSCOW

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA - PARIS

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA - ROME

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA - MILAN

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA - MADRID

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA - AMSTERDAM

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA - KIEV

Jointly operated services using Aerosvit aircraft and crew.

SOFIA - WARSAW

Jointly operated services using LOT aircraft and crew.

SOFIA - BUCHAREST

Jointly operated services using Tarom aircraft and crew.

SOFIA - PRAGUE

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

НАЙ-УДОБНИЯТ И БЪРЗ ПЪТ КЪМ ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР

МОЖЕТЕ ДА ИЗБЕРЕТЕ, ПЛАТИТЕ И ВЗЕМЕТЕ СВОЯ САМОЛЕТЕН БИЛЕТ
ВЪВ ВСЕКИ ОФИС НА **ЦЕНТРАЛНА КООПЕРАТИВНА БАНКА** В ЦЯЛАТА СТРАНА

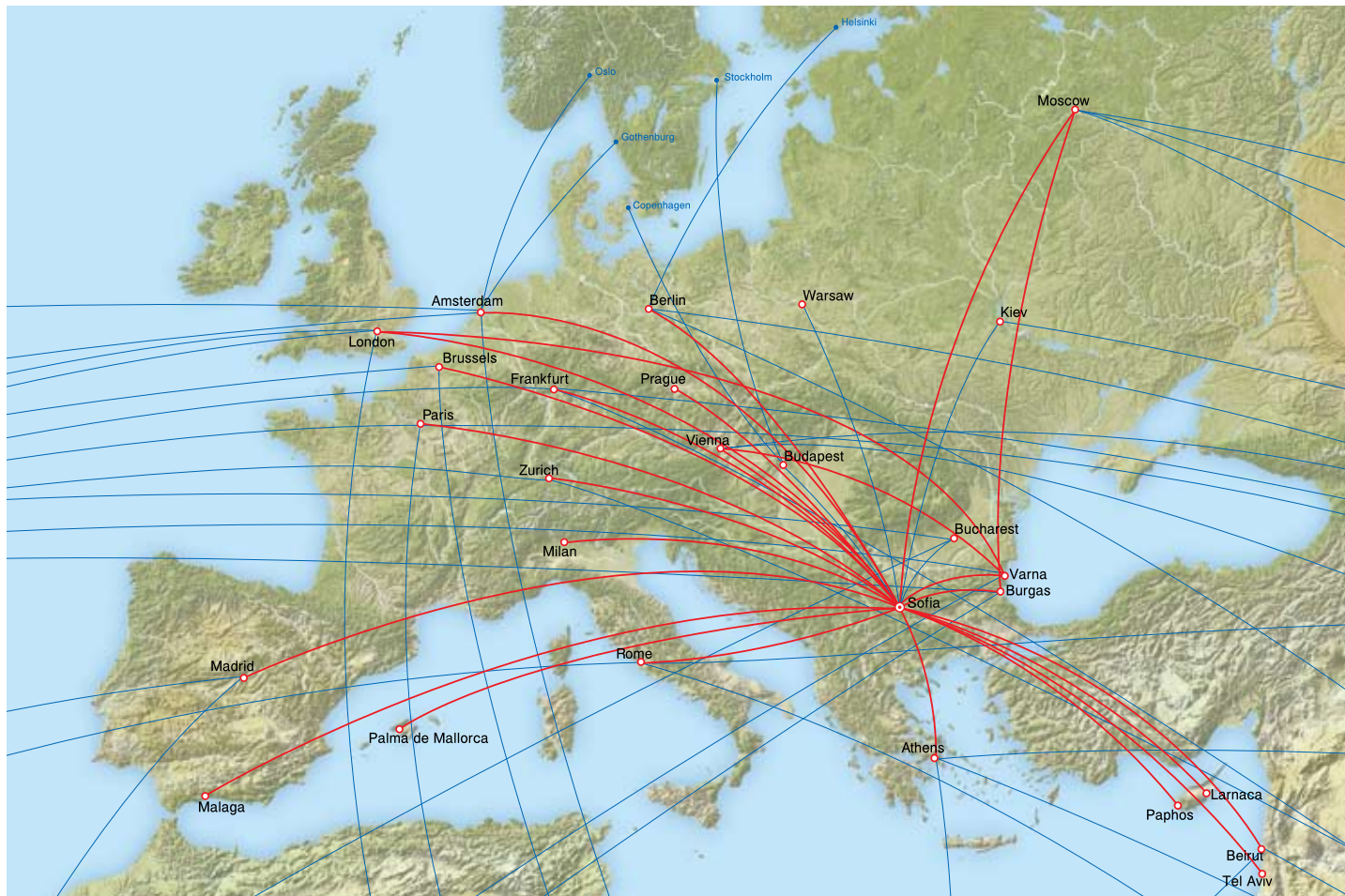

За повече информация посетете www.ccbank.bg или www.air.bg

Central
Cooperative
Bank

Дестинации Destinations

CODESHARE PARTNERS

Code share партньорството позволява на авиокомпаниите да предлагат на своите пътници повече полети до дадената дестинация при облекчена процедура за резервация, както на собствените полети, така и на полетите на партньора по маршрута.

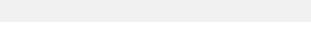
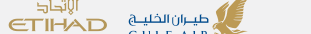
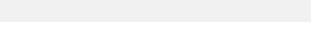
The Code share partnership enables airlines to provide for their valuable customers more frequencies to each particular destination at facilitating booking procedure, on every own operated or marketing flight en route.

SPA PARTNERS

Special prorate agreement е сред основните търговски договори, предоставящ на партньорските авиокомпани изключителната възможност да увеличат броя на предлаганите дестинации през даден пункт и да отговорят на търсенето на клиентите с приемливи цени.

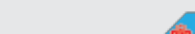
The Special prorate agreement is among the basic commercial agreements, giving partner airlines a significant opportunity to enlarge number of global beyond destinations offered in response to customer demands at reasonable prices.

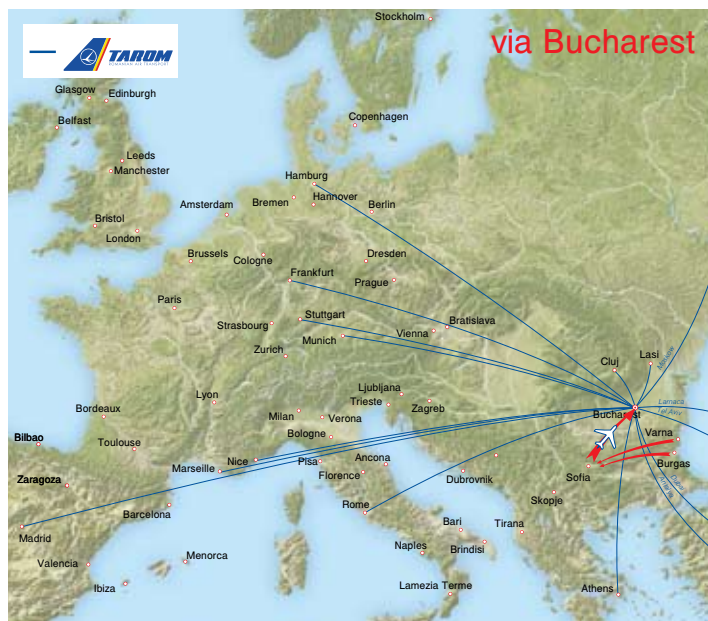
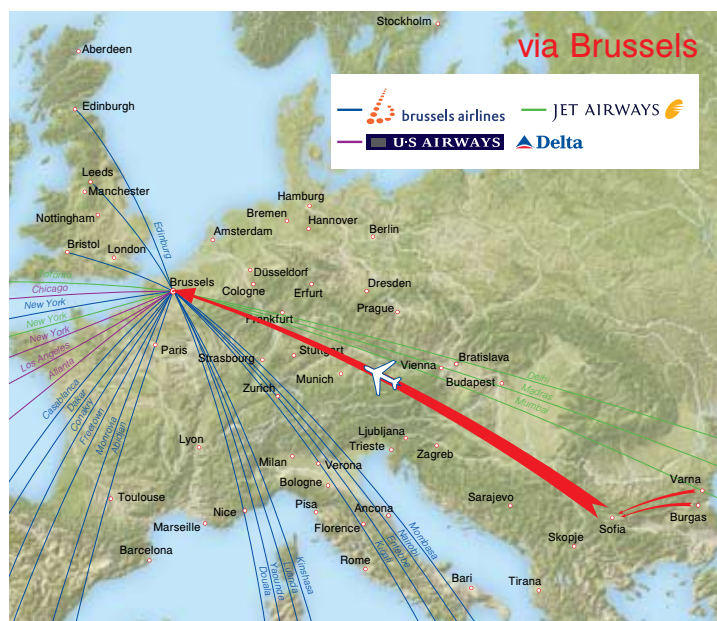
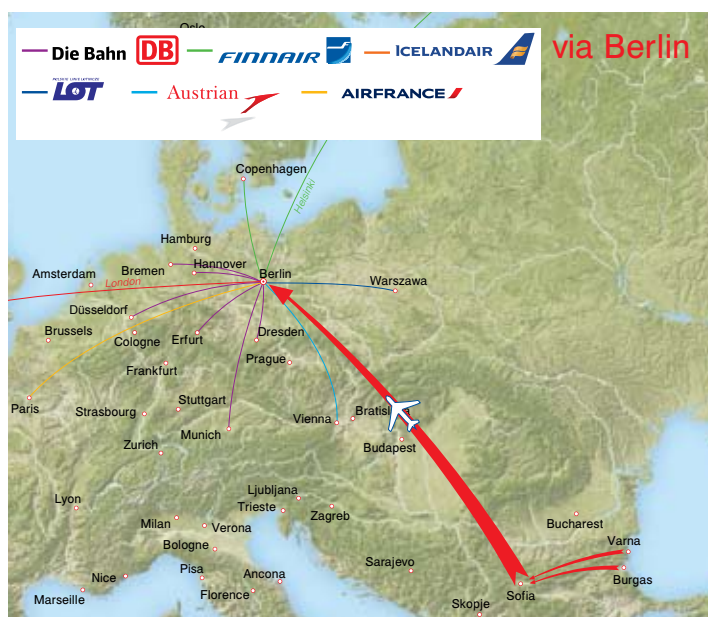
INTERLINE PARTNERS:

Interline agreement позволява взаимното признаване на билетите и по този начин съществено допринася за това двете авиокомпани да могат да предлагат прогукта на партньора по редовни линии.

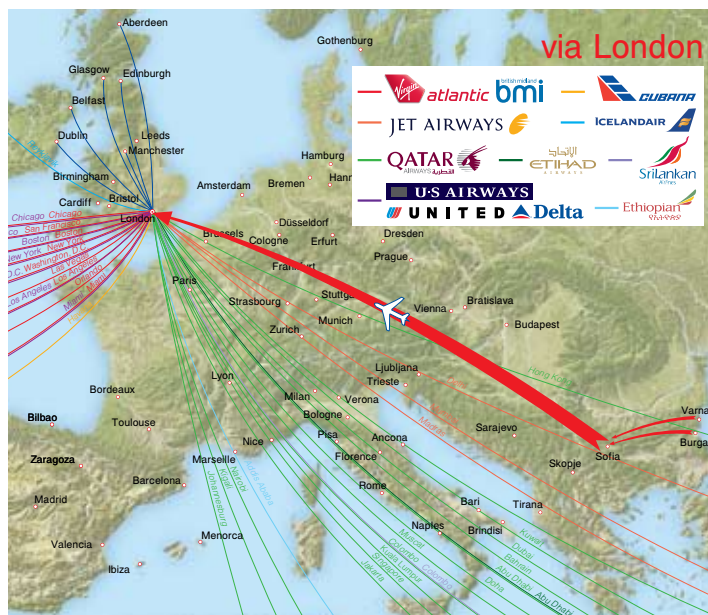
The Interline agreement permits the acceptance of each other's airtickets and that way contributes significantly both airlines to be able to offer customers reciprocally their product on schedule services.

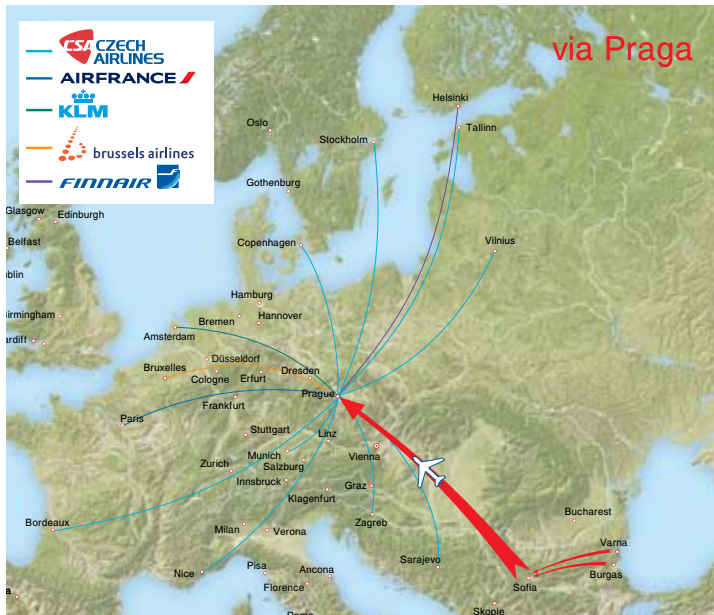
*Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.
Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.*

Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.

The map illustrates flight routes from Sofia to Moscow. A red line connects Sofia to Moscow, with a white airplane icon on the route. A legend in the top left corner identifies the airlines: АЭРОФЛОТ (Aeroflot), Delta, and CHINA SOUTHERN. The map also shows other flight routes from Moscow to various cities in Russia and Europe.

БЪЛГАРИЯ ЕР: Къде га ни намерите?

BULGARIA AIR: Where to find us?

SOF BOJ VAR 	Call Center <i>Working hours:</i> <i>Monday – Sunday</i> <i>08:00 – 20:00 local time</i>	phone: +359 2 4020 400 e-mail: callFB@air.bg web: www.air.bg
	Sofia Airport, Terminal 2 Departure Hall <i>Working hours:</i> <i>Monday – Sunday</i> <i>05:00 – 23:00 local time</i> <i>(every day, first to last flight of the day)</i>	phone: +359 2 98 40 299 web: www.air.bg
	2 Ivan Vazov Str. <i>Working hours:</i> <i>Monday – Friday</i> <i>08:30 – 18:30 local time</i>	phone: +359 2 4020 340 fax: +359 2 935 90 49 e-mail: tickets1@air.bg web: www.air.bg
	Ticket offices Sofia, Bulgaria 77 Skobelev Blvd. (Ruski Pametnik sq.) <i>Working hours:</i> <i>Monday – Friday</i> <i>08:30 – 19:00 local time</i>	phone: +359 2 4020 406 fax: +359 2 952 58 09 e-mail: tickets3@air.bg web: www.air.bg
	13 Dondukov Blvd. <i>Working hours:</i> <i>Monday – Friday</i> <i>08:30 – 17:00 local time</i>	phone: +359 2 4020 405 fax: +359 2 926 79 29 e-mail: tickets2@air.bg web: www.air.bg
	Bourgas City Office 1, Alexandrovska Str. <i>Working hours:</i> <i>Monday – Friday</i> <i>08:30 – 17:00 local time</i>	phone: +359 56 530 407 fax: +359 56 530 407 e-mail: boj@air.bg web: www.air.bg
	Bourgas Bourgas Airport Terminal Departures, fl. 2 <i>Monday – Friday</i> <i>09:00 – 17:30 local time</i> <i>(two hours before each flight)</i>	phone: +359 56 900 155 fax: +359 56 87 01 32 e-mail: boj@air.bg web: www.air.bg
	Varna Varna Airport <i>Monday – Friday</i> <i>09:00 – 18:00 local time</i> <i>(two hours before each flight)</i>	phone/fax: +359 52 50 10 39 e-mail: varna@air.bg web: www.air.bg
	Varna City office 55 Osmi Primorski Polk Blvd. <i>Monday – Friday</i> <i>09:00 – 20:00 local time</i> <i>Saturday</i> <i>10:00 – 18:00 local time</i>	phone/fax: +359 52 65 11 01 e-mail: varna@air.bg web: www.air.bg
AMS 	Shumen 10 Patleina Str. <i>Working hours:</i> <i>Monday – Friday</i> <i>08:30 – 17:00 local time</i>	phone: +359 54 830 198 e-mail: shumen@air.bg web: www.air.bg
	AMS Schiphol Airport Air Agencies Nederland Ticket Desk Terminal 3	phone: +312 03 16 19 45 fax: +312 03 16 19 99 e-mail: ticketdesk.spl@airagencies.nl web: www.air.bg
	ATH 	Town office: phone: +210 3228 113 fax: +210 3246 723 e-mail: bulgaria@goldstar.gr web: www.air.bg
ATH 	Greece Syntagma Sq. 3, Nikodimou Street 10557 Athens	
	Greece Athens Airport Main Terminal Building Departure Hall	phone: +210 35 30 418 web: www.air.bg
BRU 	Belgium 62 rue Ravenstein 1000 Brussels	Town office phone: +322 512 00 71/2 e-mail: bulgaria.air@skynet.be brussels@air.bg web: www.air.bg
FRA BER 	Germany 50 Guiolettstr. D-60325 Frankfurt (Westend-Sued) Frankfurt am Main	phone: +49 69 284 186 +49 69 283 669 fax: +49 69 291 245 e-mail: frankfurt@air.bg web: www.air.bg
	Germany 114-115 Leipziger Str. 10117 Berlin	phone: +49 302 514 460 +49 302 514 405 +49 302 196 77 77 fax: +49 302 513 330 e-mail: berlin@air.bg web: www.bulgarienfluege.de www.air.bg
BEY LB 	Beirut Orient Plus - Lebanon S.A.L. Bouchrieh Commercial Center - 6 th floor Al Saraya Street - Jdeideh Beirut - Lebanon P.O.Box: 90-641 <i>Working hours:</i> <i>Monday – Friday</i> <i>09:00 – 18:00 local time</i>	phone: +961 1 900 598 +961 1 901 598 +961 1 902 598 fax: +961 1 899 893 cell phone: +961 3 25 83 36 e-mail: orientplus@orientplus.com web: www.air.bg www.orientplus.com
LON 	United Kingdom Room 38, fl. 2 Morley House 320 Regent Street London W1B 3BD	Ticket Pod 1 Terminal 4 London Heathrow Airport Hounslow, Middlesex TW6 3FB phone: +44 208 7459833 e-mail: londonoffice@air.bg SITA: LONTOFB web: www.air.bg
	Terminal 4 London Heathrow Airport Hounslow, Middlesex TW6 3FB	phone: +44 208 74 59 833 e-mail: londonoffice@air.bg web: www.air.bg
MOW 	Russia Kuznetskiy Most 3 Str. 119590 Moscow	phone Sales Office: +79 62 999 23 637 phone Airport Offices: +84 95 578 27 12 +79 26 991 36 37 e-mail: moscow@air.bg web: www.air.bg
PAR 	France 4 Rue Scribe 75009 Paris	phone: +33 153 162 050 +33 153 163 251 fax: +33 1531 62 062 e-mail: paris@air.bg contact@airbulgarie.com web: www.air.bg
ROM MIL 	Italia 2 Via Paolo da Cannobio, 3rd floor 20134 Milano <i>Working hours:</i> <i>Monday – Friday</i> <i>09:00-13.00, 14.00-17:30 local time</i>	phone: +39 02 802 917 06 fax: +39 02 720 016 70 e-mail: operative.milano@cimair.it web: operativo.milano@cimair.it bookingmil@distal.it www.air.bg
	Italia Malpensa Airport	phone: +39 027486 63 98 fax: +39 02 585 871 26 e-mail: biglietteriamxp@itrhandling.it web: www.air.bg
	Italia Fiumicin Airport	phone: +39 06 6595 80 53 e-mail: biglietteriafco@itrhandling.it web: www.air.bg
TLV 	Israel 23 Ben – Yehuda Str. SUN-THU 09H-17H Tel Aviv	phone: +972 3 795 13 55 fax: +972 3 795 13 54 e-mail: annie@open-sky.co.il web: www.air.bg
VIE 	I.V.R. REISEBURO GmbH. Intervega Reisen Tiefer Graben 9, A-1010 Wien	phone: +43 1 535 25 50 fax: +43 1 535 25 51, 535 25 52 e-mail: intervegareisen@aon.at web: www.intervega.at web: www.air.bg
ZRH 	Switzerland Schaffhauserstr. 5 CH-8006 Zurich	phone: +41 44 361 61 54 +41 44 361 62 84 fax: +41 44 361 61 60 web: bulair@bluewin.ch zurich@air.bg www.air.bg